

CHR·P·CHRISTENSEN

KEJSERENS SIDSTE KAPERKRYDSE

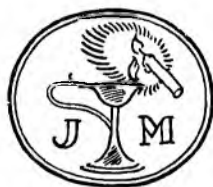

ERIEN I GAAR OG I DAG MARTIN

KEJSERENS
SIDSTE KAPERKRYDSER

CHRISTEN P. CHRISTENSEN

KEJSERENS SIDSTE KAPERKRYDSE

MARTINS FORLAG
KØBENHAVN & OSLO
1934

Lohansen

08.98919

34/576

FORORD

Den 28. December 1913 sejlede den lette tyske Krydser *Dresden* fra Kiel for at afløse Krydseren *Bremen*, der var stationeret ved Mexikos Kyst under de Uroligheder, som var opstaaet efter Præsident Pontefiero Diaz' Død. *Dresden* kom til Vera Cruz kort efter Nytaar 1914 og ydede under Kampene mellem Oprøreren Carranza og Præsident Victoriana Huerta tyske Statsborgere Beskyttelse, navnlig under Kampene ved Tampico. Da Oprøret var endt med Carranzas endelige Sejr, blev det overdraget *Dresden* at føre den slagne Præsident Huerta og hans Familie til Jamaica, og det var derefter Hensigten, at *Dresden* skulde sejle direkte til Tyskland og afløses i den mexikanske Bugt af *Karlsruhe*, der var af en nyere og hurtigere Type. Kun faa Timers Sejlads fra sidste Anløbshavn, den danske St. Thomas, fik den lille tyske Krydser imidlertid Ordre til at sejle til den sydamerikanske Kyst. Krigen truede, og faa Dage efter var *Dresden* i livlig Virksomhed som Kaperkrydser i det sydlige Atlanterhav.

Efter en Maanedes Handelskrig her maatte Krydseren imidlertid gaa rundt om Kap Horn med de engelske Krydsere i Hælene, og i Oktober 1914 sluttede den sig ved Paaskeøerne til den tyske Stillehavseskadre, der førtes af den danskfødte Admiral, Grev v. Spee. Som et Led i denne Eskadre deltog *Dresden* i Søslaget ved Santa Maria (Coronel) den 1. November 1914, hvor en engelsk

Eskadre under Viceadmiral Cradock blev ødelagt af den overlegne tyske Flaade, og den undslap som eneste tyske Skib fra Massakren ved Falkland den 8. December, hvor en engelsk Slagkrydser- og Krydsereskadre under Admiral Sturdee sprængte den langt underlegne tyske Flaade.

Dresden tyede i Ly i Ildlandets uopmaalte Fjorde og Bugter, men genoptog sidst i Februar sin Virksomhed som Kaperkrydser i Stillehavet. Den 14. Marts 1915 blev den fundet af engelske Krydsere ved Juan Fernandez Øerne og skudt i Sænk paa neutralt Sømraade. Besætningen blev interneret paa den chilenske Ø Quiriquina til Slutningen af 1919.

Blandt de ca. 300 Mand, der udgjorde *Dresdens* Besætning, var der en eneste Sønderjyde, Smed *Christian Støckler* fra Rørkær ved Tønder. Han naaede hjem den 10. Januar 1920, og er sandsynligvis den eneste danske Statsborger, der har deltaget i de to blodige Søslag ved Krigens Begyndelse. Ved et Tilfælde kom jeg i Forbindelse med ham, og han stillede beredvilligt en Rigdom af Enkeltheder til min Raadighed for Udgivelsen af en Bog om Krydseren *Dresdens* Eventyr i den store Krig for 20 Aar siden. Som Hjælpekilder for Positionsbestemmelser o. lign. er anvendt Irvings „Coronel and the Falklands“ og det tyske Marinearkivs offentliggjorte Materiale om Krydserkrigen. Alle Navne i Bogen er ægte, og Navne er kun udeladt, hvor de uden Nødvendighed vilde virke saarende paa de paagældende selv, mulige Efterladte eller Slægtninge.

Christen P. Christensen.

I

Jeg kan ikke fortælle om Krydseren *Dresdens* sidste Rejse saa godt og med saa mange militære Enkeltheder som Skibets Officerer. Jeg var kun en menig Mand og arbejdede under Dæk. Meget blev skjult for os, og meget opfattede vi forkert. Da Krigen brød ud, maatte vi ikke mere føre Dagbog, saa Optegnelser har jeg ikke at støtte mig til.

Men med *Dresden* var jeg og levede i over et Aar paa den lille Krydser, deraf et halvt Aar i Krig. Skønt det nu er saa længe siden, har Mindet derom ikke en eneste Dag været ude af mit Sind. Hver Gang Tankerne ikke er bundet af Dagens Arbejde, søger de af sig selv tilbage til *Dresden*. De gaar paa de lange Vagter ved Maskinerne eller i Bunkerne. Jeg hører Ventilationsmaskinernes* Brummen, Kullenes Raslen og Bragen gennem den tomme Kulskytte, og Skovlenes Skraben i Fyrrummet. Jeg kan høre alle Stemmerne og Lydene i Skibet, og paa Frivagten sidder jeg omgivet af de kendte Ansigter. I Tankerne sejler vi sammen rundt Kap Horn i en Seksdages Storm, eller vi krydser langs den solbeskinnede mexikanske Kyst, og ofte hører jeg Kanonernes Brølen ud over de store Have og ser Skibe, som brænder, knuses og kæntrer i den høje Sø. Tankerne gaar deres egne Veje, og standser lige saa gerne ved Ahrens' venlige Ansigt eller ved Bartsch' hjælpsomme Haandsrækninger i Kulbunkerne som ved de store Søslag og de historiske Begiven-

---

* Ventilationsmaskine eller Blæsemaskine tilfører Fyret kunstigt Træk.

heder. De stritter imod, naar man vil stille dem op i Række og Geled, saa der kan komme Sammenhæng i det. De smaa Begivenheder kæmper med de store om at komme med, og naar jeg samler mine Tanker om de allerstørste Hændelser paa det lange Togt, saa opløser ogsaa de sig i smaa Ting og bliver ganske dagligdags — og uden Interesse for andre, forekommer det mig.

Men alligevel bevarer de Magten over mit Sind i hvert ubevogtet Øjeblik. De trænger sig paa og beder om at blive husket. Jeg sejler hver Dag med et Skib, som ikke er mere, og fortæller nu om en Rejse, der aldrig faar Ende.

Rejsen begynder den 1. Oktober 1913, da jeg meldte mig paa Banegaarden i Kiel sammen med mange andre Værnepligtige fra min Hjemegn og Egnen nedover til Kiel. Vi fik nogle Ugers Infanteriuddannelse og blev saa op imod Jul sendt til Skibene. Jeg kom om Bord paa den lette Krydser *Dresden* og var, saa vidt jeg véd, den eneste Sønderjyde fra de dansktalende Egne blandt de 300 Mand, der udgjorde Besætningen. Skønt jeg ikke var Sømand, men Smed, var jeg glad for Forandringen, thi her blev man sat til Arbejde, som man kunde forstaa Nytten af, selv om det ofte var meget strengere end Øvelserne paa „Slibestenen“, som vi kaldte Eksercerpladsen.

Dresden skulde til Mexiko og afløse en anden tysk Krydser, der havde haft Station dér i længere Tid, men inden vi kom af Sted, fik jeg ganske uventet Lejlighed til at rejse hjem paa Orlov. Det var den eneste Orlov, jeg fik i min Soldatertid, og baade derfor og fordi den formede sig helt anderledes, end jeg havde tænkt, er den blevet en af de Begivenheder, mine Tanker oftest vender tilbage til.

Juleaftensdag fik jeg Brev hjemmefra, hvori min Moder skrev, at hun var syg og gerne vilde se mig igen,

inden vi sejlede til Mexiko. Brevet havde været hos Amtmanden og faaet hans Underskrift, der var lige saa god som et Orlovsbevis. Jeg gik til Feldweblen med det, og han gav mig al den Orlov, der kunde gives, fra samme Dags Aften og til den sidste Aften før *Dresden* skulde sejle.

Da jeg kom hjem, laa min Moder i Sengen, men hun stod straks op og lod sig ikke mærke med nogen Sygdom i de to Dage, jeg var hjemme. Alligevel blev det en underlig Juleferie. Alt derhjemme var, som jeg havde forladt det, da jeg for faa Uger siden rejste til Kiel, men der var kommet noget nyt og fremmed over det. Fader og Moder talte saa underlig nænsomt til mig, og heller ikke mine Søkende kunde faa den samme Tone frem, som vi ellers anvendte. Jeg selv var maaske den mest fremmede af dem allesammen. Saa hurtigt jeg kunde komme til det, klædte jeg mig civil for at gøre det lettere og mere dagligdags, men jeg kunde jo nok mærke, at det ikke var Uniformen alene, der gjorde os fremmede for hinanden.

Tiden gik baade for hurtigt og for langsomt i de to Dage. De rent dagligdags Ting blev udsat, for at vi kunde faa mere Tid til at være sammen, men vi blev jo efterhaanden ogsaa færdig med det, vi havde at tale om. Saa tav vi sammen, og det var næsten det værste.

Anden Juledag om Aftenen fik det gamle Stueur Fart paa, og Tiden gik saa hurtigt, som jeg aldrig har oplevet det før.

— Nu maa I ikke græde, naar jeg skal af Sted, sagde jeg.

Nej, nej, det skulde de nok lade være med allesammen. Men det var let at se paa dem, at de var meget bevægede. Det var første Gang en derhjemme skulde paa saa lang en Rejse, og vi skulde tilmed til et Land, der var fyldt med Uro og Revolution.

Ved Firetiden faldt min Broder Wilhelm fra. Han tog Bøssen paa Nakken og sagde Farvel. Han skulde en Tur paa Jagt, sagde han, men vi vidste begge meget godt, at han ikke kunde faa sig selv til at vente, til Toget skulde køre.

— Farvel, Bror, og ha' det nu godt, sagde han til Afsked, da han stod i Døren. Det var vist Meningen, at han vilde have sagt noget mere, men det blev siddende i Halsen. Jeg kan endnu se ham for mig, da han drejede om Hjørnet med Bøssen paa Nakken og forsvandt ud i Halvmørket.

Nu var der kun os tre tilbage og saa en gammel Ven af min Fader, en Slagtersvend, der ofte besøgte os paa Kroen. Mine Forældre havde Kroen i Rørkær. Han sad og fortalte lystige Historier fra sin Soldatertid for at sætte lidt Humør i mig, men jeg var en urolig Tilhører, og hele Tiden maatte jeg ud og ind for at komme i Uniformen og for at faa mine Sager samlet. Saa forsvandt ogsaa Slagteren for ikke at være til Ulejlighed, og jeg var ene med mine Forældre.

— Har du nu alt, hvad du skal have, min Dreng, spurgte min Far, ellers maa du sige til, saa vi kan naa at faa købt ind, før Købmanden lukker.

— Ja, Far, jeg mangler ikke noget.

— Tror du, at du kan klare dig med de Penge, du har faaet?

— Ja, ja, Far, jeg har mere end nok.

Far begyndte at fortælle mig om Livet i Amerika, hvor han selv havde været, og formanede mig til at passe paa mig selv, paa mit Helbred og paa mine Penge.

— Stjæl, hvor du kommer frem, sagde han, men kun med Øjnene. Man kan aldrig faa set for meget, og man kan aldrig faa for meget at vide. Saadan en Rejse kan du leve paa et helt Liv.

Vi stod ved Siden af hinanden og så ned i Gulvet eller helt andre Steder hen end paa hinanden. Det turde vi ikke.

— Nu vil du nok være en god Dreng, sagde min Far saa. Pas godt paa dig selv og paa det, du har. Hold dig fra de daarlige Kammerater og vær flink og lydig mod dine Foresatte, det kommer du længst med. Nu maa du klare dig selv. Vi kan ikke være mere for dig, min Dreng. Gud bevare dig!

Mor sad i Kakkellovnskrogen i sin gamle Stol og græd stille. Det havde jeg ventet, men ønskede blot, at Fader vilde lade være med at græde, for at se en Mand græde, er det værste af alt.

— Ja, Toget venter jo ikke, sagde min Far pludselig, og nu er Tiden snart omme.

Saa gik han hen til Buffet'en og tog en Flaske af sin bedste Vin frem og tre Glas. Han skænkede op, og vi tog hver sit Glas.

— Skaal, min Dreng!

— Skaal, Far og Mor!

Vi rystede allesammen lidt paa Haanden og spildte af Vinen. Far førte sit Ærme over Øjnene, og jeg brast i Graad. Jeg følte det, som om jeg tog Afsked med hele min tidligere Tilværelse for bestandigt. Der stod min Far og Mor omgivet af det, som havde været min og deres fælles Verden, og græd i deres Hjælpeløshed. Der var gledet en Skygge over Stuen, en graa, kold Skygge, som gjorde alle de kendte Ting fremmede og uvirkelige.

Jeg rakte Haanden frem til Mor, og vi stod lidt med hinanden i Haanden uden at sige noget. Saa vendte jeg mig og gik sammen med Far. Mor blev staaende i den aabne Dør og så efter os, indtil vi forsvandt om Hjørnet.

Som i Drømme gik jeg den kendte Vej til Stationen

med Far ved Siden. Han bar min Kuffert og strøg atter og atter over Øjnene med sit Frakkeærme. Udenfor Stationen gjorde vi Holdt.

— Nu maa vi tage os sammen, sagde Far, vi kan ikke være bekendt som to voksne Mandfolk at græde, naar andre Mennesker ser paa det.

Vi kunde ikke sige noget videre til hinanden paa Stationen, og Farvel fik vi ikke sagt. Jeg hængte ud af Vinduet og vinkede, og jeg kunde se Far staa paa den oplyste Plads ved Stationen og vinke igen længe efter, at jeg var kommet ham helt af Syne.

Der er intet i Verden saa trist som en Jernbanevogn, der fører os bort fra dem, vi holder af. Hjulenæs Rumlen, der fortæller, at nu gaar det mod det fremmede, de ukendte Ansigter i Kupeen, Konduktørens forretningsmæssige Tilsynekomst, altsammen forener det sig til Kulde og Forladthed hos den, der sidder med Sindet fyldt af Afsked. Jeg var lykkelig, da jeg naaede Kiel og kom sammen med Kammeraterne i den sidste Baad ud til *Dresden*. Mange af dem var ikke helt ædru, og videre Notits tog de ikke af mig, men det gjorde ikke noget. Det var dem, jeg skulde være sammen med. Det var den nye Verden, jeg var traadt ind i. Nu længtes jeg efter at komme af Sted, væk fra alt det kendte og ud i det nye saa hurtigt som muligt.

Næste Dag tog vi Kul ind, og om Aftenen lettede *Dresden* Anker. Vi laa Natten over ved Brunsbüttel Sluse og ventede paa Passage, og tidligt om Morgen den 28. December stod *Dresden* ud i Nordsøen, hvor Julestormen rasede paa tredie eller fjerde Døgn. Jeg snød mig paa Dækket for at kaste et sidste Blik ind over Land og saa Ditmarskens lave Kyster forsvinde i Byger og Slud. Nu var Forbindelsen helt afbrudt. Jeg var kun Fyrbøder Støckler S. M. S. *Dresden*.

Søsygen slog sin Klo i os. Langt de fleste var syge. Nordsøen krummede sig under os, og alting gyngede eller huggede. Dækket stank af Opkastninger, og store Baljer var stillet op i Gangene under Dæk til Brug for de søsyge. De gamle Matroser morede sig med at gøre os endnu mere elendige, end vi var i Forvejen, og kun faa viste os tilrette med Venlighed. Vi tumlede omkring paa det fremmede Skib, kendte ingen og følte os Døden nær. Lidt Arbejde blev vi sat til, men det blev ikke til meget. Vi var et Hold, der skulde spule Dæk, sæbe af og pudse i Sidegangene. Vi kastede op i Stedet for og tørrede op efter os i en Uendelighed. Jeg havde fundet ud af, at det var den bøjede Stilling, jeg ikke kunde taale, og forbedrede paa den ved at lægge mig paa Knæ. Kort efter laa jeg saa lang, jeg var, og kunde ikke komme op igen.

Her fandt Maskinist Ahrens mig, slog en Klo i Nakken paa mig og gav mig en stor Snaps. Det strammede op, og navnlig var det velsignet at mærke, at der dog var et Menneske paa Skibet, der var interesseret i, om jeg levede eller døde. Naar jeg senere i de første stormfulde Dage saá Ahrens' venlige Ansigt i Gangene eller ved Maskinerne, smilte vi genkendende til hinanden, uden at jeg skænkede det en Tanke, at Ahrens var min høje overordnede.

I Kanalen lagde Stormen sig, og de fleste af os blev nogenlunde kureret for Søsyge. Nu begyndte det daglige Arbejde, der hidtil havde været udført af det faste Mandskab. Jeg kom for første Gang i Bunkerne og havde nye ubehagelige Oplevelser i de halvmørke, kogende varme Rum, fyldt med Kul og med en Luft, der var tyk af Kulstøv, befolket med halvnøgne, svedende Mennesker. Det kneb for mig at følge med de andre, og mange Gange maatte jeg læne mig til Skovlen for at faa Vejret igen. Engang mens jeg stod saadan og forsøgte at komme til

Hægterne, var der en, der prikkede mig paa Skulderen. Jeg vendte mig om og saá en høj mager Mand, der ikke havde en Trevl Tøj paa Kroppen. Sort var han over det hele, kun Tænderne og det hvide i Øjnene lyste.

— Ta' nu ikke for haardt fat, Sømand! sagde han. Lad mig tage et Nap med, inden du falder om. Du er vist ikke vant til haardt Arbejde.

Saadan lærte jeg Bartsch at kende, og paa Frivagten talte vi mere med hinanden. Han snakkede gerne, og jeg kendte snart hele hans Historie.

Bartsch var fra Danzig, Maskinarbejder og Havnearbejder, og hvad der nu kunde falde af. Faderen var død tidligt, og Moderen maatte gaa paa Arbejde. I hele sin Drengetid havde Bartsch været Barnepige for sine mange smaa Søskende, og det havde vist sat ham noget tilbage. Skolen havde han regelmæssigt forsømt, og kun meget lidt havde han lært.

— Bare la' mig ta' et Tag med engang imellem, naar det kniber, sagde Bartsch. Du kan altid skrive et Brev for mig, naar vi kommer i Havn.

Paa den Maade fik jeg at vide, at Bartsch ikke kunde skrive. Han havde ikke faaet det lært i sin korte Skoletid. Kammeraterne og Underofficererne drillede ham med hans Uvidenhed, og Bartsch havde det ikke altid lige godt i sin Soldatertid. Vi sluttede os sammen. Han sled for mig, og jeg hjalp ham, naar han var kommet i Knibe.

Den første Havn, vi anløb paa Rejsen, var Madeira. Her saá jeg for første Gang Troperne i al deres Skønhed. Den varme, duftmættede Luft gjorde mig svimmel af Glæde over Livet, og jeg var som beruset af al den Skønhed, der laa udbredt for mine Øjne i Funchal Bugten. Det var sandt, hvad Far havde sagt, at en saadan Rejse gav noget at leve paa et helt Liv. Aldrig havde jeg troet, at Verden var saa smuk. Jeg skrev et langt Brev til dem

derhjemme om alt det, jeg så og følte, og ønskede, at de var med, saa jeg havde nogen at dele min Begejstring med. Bartsch syntes temmelig uimodtagelig for Skønhedsindtryk og var desuden noget urolig for det Brev, han skulde have sendt af Sted. Det var første Gang, han skulde skrive, og han syntes maaske nok, at jeg var lidt for optaget af andre Ting til rigtig at kunne vurdere, hvor vigtigt hans Brev var.

Jeg glemte ham imidlertid ikke. Da jeg havde skrevet til mine Forældre, satte jeg mig til at skrive Brevet for Bartsch. Jeg skrev det for ham med store, tydelige Bogstaver, og bagefter tegnede han dem efter paa et andet Stykke Papir.

Brevet var til den eneste, som Bartsch skrev til i den Tid, jeg hjalp ham, til hans Mor i Danzig.

II

I Vera Cruz var der Post til os. Det var de første Breve, vi havde faaet, siden vi sejlede fra Kiel. Der var to til mig, skønt kun det ene af mine kunde være naaet hjem. Mor stod for Skrivningen derhjemme. Hun havde gaaet i tysk Skole og skrev smukt Tysk, medens Far aldrig havde været dygtig til det Sprog og nøjedes med at sætte en Hilsen og sit Navn under det, som Mor havde skrevet.

Jeg kastede mig over Brevene og læste dem atter og atter. I Dagene, der fulgte, blev de ofte taget frem og læst endnu en Gang. Hjemmet og alt, hvad der knyttede sig til det, havde faaet en helt anden Betydning for mig, end det før havde haft, skønt jeg havde tilbragt mine Læreaar i en fremmed By.

Mor skrev til mig hver Uge, og hendes Breve var lige saa mange festlige Dage for mig. Jeg var nok kommet langt hjemmefra, ind i fremmede Forhold, og var omgivet af en Verden, hvis Tilstedeværelse ingen af os havde anet, men mere fjern og fremmed var jeg ikke blevet, end at Mors Tanker kunde naa mig. Hendes Breve udeblev aldrig. De gav god Besked om alt, hvad der skete i Familien og i Nabolaget. De fortalte mig om Dyrene derhjemme og om Haven. De første Vintergækker og Krokus blev ikke glemt, og gennem Mors Breve saå jeg Foraaret brede sig over Sønderjylland og fulgte det fra Uge til Uge, fra det store Tøbrud til de Dage, da Marsken var ét stort, grønt Hav plettet med brogede Blomster og gennemtrukket af Grøfternes og Kanalernes klare Sølvstriber. Jeg har aldrig oplevet saa smukt et Foraar i Sønderjylland som Foraaret i 1914 — det, som jeg aldrig fik at se.

Jeg skrev lige saa regelmæssigt tilbage og fortalte om Livet om Bord paa *Dresden*, om Øvelserne, Kammeraterne og om det fremmede Land, ved hvis Kyster vi laa. Et og andet lod jeg være at fortælle, for Livet om Bord paa *Dresden* var ikke altid lige morsomt for en Rekrut, men jeg kunde dog med Sandhed skrive, at vi ikke havde set det mindste til Oprør eller Krig, og jeg kunde forstaa paa Brevene derhjemme fra, at det beroligede dem meget. Mest skrev jeg om Landet, vi laa ved, de smaa Oplevelser i Vera Cruz, det varme, smukke Vejr og de fremmede, mærkelige Mennesker. Vera Cruz forekom mig at være en Eventyrby, og da vi havde den til Basis, var det ogsaa dér, vi kom mest. Alt var roligt og fredeligt dér. Om Aftenen spillede Musiken paa Plaza Cathedrale, og den smukke Plads befolkedes med Tusinder af Byens Borgere i europæisk eller national Klædedragt. Ind imellem gled de smukkeste Kvinder, jeg nogen Sinde havde

set, og over hele det smukke Sceneri hvævede den mørke Tropehimmel sig med de lysende, klare Stjerner. Det vimlede med Søfolk fra de fremmede Skibe, der laa paa Rheden, Englændere, Franskmænd, Amerikanere og Tyskere, navnlig de sidste. De havde maaske mest Sans for Musik, eller ogsaa var det, fordi de var de daarligst lønnede. Jeg skal ikke afgøre det, kun véd jeg, at paa Plaza Cathedrale kunde man paa de smukke Aftener træffe næsten hele *Dresdens* Landlovshold.

Om Revolutionen talte man endnu kun med et Skuldertræk. Et eller andet Sted mod Nord fandt der Kampe Sted mellem de Tropper, der førtes af Oprøreren Caranza, og Regeringens Hær, men Regeringstropperne holdt endnu Stillingen, og Vera Cruz var ikke truet.

I Begyndelsen af Maj kom der imidlertid Uro i Luften, og den 6. Maj lettete alle de fremmede Krigsskibe Anker og stak til Søs med Kurs mod Nord. *Dresden* alene blev liggende tilbage. Der blev fyret under alle Kedler fra Morgenstunden og Dampen sat op, men Ankeret blev ikke lettet, og vi rørte os ikke af Stedet. I Bunkerne, hvor Varmen hurtigt steg til over 40 Grader, gik Snakken livligt.

- Hvad er der i Vejen?
- Der staar et Slag ved Tampico.
- Men hvorfor sejler vi ikke?
- Kommandanten er ikke om Bord.

Der blev en lang og betydningsfuld Pause. Vi elskede just ikke Fregatkaptajn Köhler. Han bød sit Mandskab alt, hvad det kunde taale, og lidt til, under Øvelserne, men nu savnede vi ham.

— Nu har vi ligget her og gloet i fire Maaneder, lød en Stemme inde fra Mørket, og naar der saa endelig sker noget, kommer vi for sent!

— Hold Kæft med den Kritik af Hr. Kommandanten, lød en Underofficers skarpe Stemme: — Den første, der begynder igen, bliver indmeldt!

Vi skovlede Kul i Tavshed, og ved Middagstid kunde vi høre, at Ankeret blev hevet hjem, og at Maskinerne kom i Gang. Kaptajn Köhler var kommet om Bord. Han havde fundet sit Skib klart til at stikke til Søs, men flere Timer forsinket. Det vidste han imidlertid gode Raad for.

Vi kunde høre Ventilationsmaskinerne sætte Farten op. Den lave, brummende Tone blev afløst af en højere og mere gennemtrængende Lyd. Det kunstige Træk susede som en Storm gennem Bunkerne.

Fyrbøderne dundrede paa Kulskytten: — Flere Kul!

Skovlene kom i Gang i Bunkernes Kulmasser. Løbekatten rutchede af Sted, saa hurtigt den kunde fyldes. Ventilationsmaskinernes Storm steg til en Orkan, der hvirvlede vældige Skyer af Støv gennem Bunkerne. Øjnene blev røde og betændte, og man kunde næsten ikke trække Vejret. Igen blev der dundret paa Kulskytten,

— Flere Kul, for Helvede!

Ventilationen søgte Udvej gennem den tomme Kulskytte med en Hylen som en rigtig Storm.

— Flere Kul! blev der brølt.

Det begyndte nu at blive rødt og sort for Øjnene af mig, og Gang paa Gang maatte jeg støtte mig til Skovlen for ikke at falde. Det kulfyldte, halvmørke Rum drejede nu og da rundt for mig. Desuden huggede Skibet meget haardt, og det var besværligt at staa fast. Bartsch greb mig i Armen, da jeg var lige ved at falde.

— Afløsningen kommer om et Øjeblik, ta' dig sammen, Sømand.

Døv og blind af Maskinernes Larm, af Kulstøvet og af Varmen tog jeg fat igen, og kort efter kom Afløsningen. Vi styrtede ind i Vaskerummet og lod det kolde Vand

vælte ned over os. Ingen sagde noget, og paa Frivagten saå vi kun paa hinanden til at begynde med. *Dresden* laa oppe paa sin højeste Fart, omkring ved 23 Knob. Det knagede i Skibet, og Maskinernes Larm kunde høres overalt, hvor man befandt sig. Paa Dækket føg det med Vand og Skum, og hele Forskibet var undertiden begravet under Vandmasserne. Hvor længe skulde dette blive ved? Det blev Aften, og det blev Nat, men ikke et Øjeblik tog Farten af, og nu nærmede Tiden sig, da vi igen skulde i Bunkerne. De færreste af os fik Søvn i Øjnene paa Grund af Maskinernes Larm og Skibets Huggen, og til sidst kom da ogsaa det Øjeblik, da vi skulde i Kullene igen.

Den sidste Vagt blev værre end den første. Varmen var steget til det uudholdelige, Kulstøvet føg saa tykt og tæt, at man maatte presse Munden haardt sammen for ikke at faa Lungerne fyldt med det. Da der var gaaet ganske kort Tid, besvimede jeg og kom først til mig selv igen, da der blev hældt Vand paa mig.

Fyrbøder Neumann styrtede om og maatte bæres paa Dæk. Han kom ikke ned mere. Flere andre faldt, og paa Slutningen af Vagten styrtede jeg endnu en Gang. Da var Farten ellers blevet en lille Smule nedsat, og det hed sig, at vi sejlede op ad Panucofloden. Da Solen stod op, laa vi udenfor det tyske Konsulat i Tampico med Ankeret godt begravet i Panucoflodens Mudder. De andre Orlogsmænd, der var sejlet før os, var endnu ikke kommet. Kaptajn Köhler var kommet ind som første Mand ved at give *Dresden* Krigsfart og ved at sejle op ad Floden uden Lods. Det tyske Flags Ære var reddet, det følte selv vi udasede, snavsede, trætte og søvnløse Fyrbødere, og trods Trætheden kunde man spore en vis Stolthed over hele Skibet, fordi vi havde klaret vor første store Prøve saa godt.

Det er forbavsende, saa hurtigt man vænner sig til Krig. Skønt ingen af os havde været med, hvor Mennesker skød med skarpt paa hinanden, hørte vi paa Skydningen omkring Tampico som en helt dagligdags Ting. Den rasende natlige Kapsejlads havde rystet os ud af de vanlige Folder og ligesom forberedt os til det, der nu skulde komme i hurtig Rækkefølge.

Omkring Tampico ringede Kanontordenen, og Geværerne knitrede. Menneskene, der kæmpede, saå vi ikke meget til, men om Dagen steg Røgskyer op rundt omkring i den hvide By, og om Natten lyste Ildebrandene, og de eksploderende Granater lynede som det pragtfuldeste Fyrværkeri. Dagen efter, at vi var kommet, aabnede en mexikansk Kanonbaad, der laa paa Floden, Ilden mod Oprørerne i Land. Vi maatte forhale *Dresden* for at komme ud af Skudlinien, men kunde høre Granaterne skrue sig hylende frem mod Maalet. I Land gik der Ild i en stor Petroleumstank. Den kulsorte Røg steg lige mod Himlen og bredte sig ud foroven som Kronen paa et kæmpemæssigt Træ. Den 13. Maj var det Slut med Regeringstroppernes Modstand. De rømmede i store Skarer Byen ad Jernbanen, og om Natten rykkede Carranzas Soldater ind, dækket af en skybrudlignende Regn. Vi hørte en voldsom Skydning i Gaderne, men fik senere at vide, at det kun havde været Glædesskud.

Næste Morgen strømmede der i Skarevis af Flygtninge ned til Floden og søgte Ly paa Krigsskibene. Alle, der havde tysk eller østrigsk Blod i Aarerne, søgte ud til *Dresden* eller til en tysk Damper, som vi maatte tage til Hjælp.

Vi fik Lov at gaa i Land nogle Dage efter, og jeg saå da, hvorledes Krigen ser ud under mexikanske Forhold. Byen havde lidt stærkt ved Beskydningen, og alle døde var endnu ikke skaffet af Vejen. De laa ved Grøfterne

eller op ad Murene og var oftest helt sorte af Fluer. Felt-skyts og Vogne, hvis Heste eller Muldyr var blevet skudt, spærrede flere Steder Vejene, og i et Træ dinglede der hængte Mennesker. Det var Oprørere, der var blevet fanget og hængt, før Byen blev taget. Deres Kammerater havde endnu ikke skaaret dem ned. Et Sted brændte man Ligene af de døde. Man havde lagt dem i Lag med svære Brændestykker imellem. De døde Mennesker vred og vendte sig som Orme, medens Flammerne knitrede omkring dem, og tykke Petroleumsskyer væltede op fra Ligbaalet.

Oprørstropperne holdt streng Justits, og i hele den Tid, vi laa dør, hørte vi ofte Skud i Gaderne. Det var Røvere eller plyndrende Soldater, der blev skudt ned paa Stedet.

Paa en Landlov saå jeg en Patrouille komme trækken-de med en Soldat, der aabenbart var grebet i Plyndring. De førte ham til en Officer, der blot sagde et Par Ord til Fangen. Denne rystede paa Hovedet. De to Soldater trak ham baglæns mod en Husmur og forsvandt hver til sin Side. De øvrige gik nogle Skridt tilbage, stødte Folk til Side med Geværkolberne og fyrede saa uden Kommando en Salve mod den ulykkelige Mand. Han knækkede sammen i Knæene og gled ned langs Muren. Dør blev han liggende som en Sæk, uden at nogen tog sig af ham. Patrouillen hængte Geværerne over Nakken og slentrede videre.

Alt dette saå jeg under forskellige Ture i Land i de Dage, vi laa ved Tampico. Jeg gik forbi det hele som i Drømme og uden at forundres eller forfærdes.

Hver Mand har vist i sig en Arv fra gamle, krigeriske Tider, der gør, at Overgangen fra Fred til Krig bliver overordentlig let for de fleste. Jeg lagde Mærke til ganske den samme Ligegyldighed hos de andre, der var i

Land. Nogle fattede vist slet ikke Forskellen mellem den Tilværelse, vi her stod overfor, og den, vi var vant til. Bartsch f. Eks. stillede sig nærmest uforstaaende overfor alt, hvad han saá, rystede paa Hovedet og snakkede om Danzig, der var en ganske anderledes fredelig By.

Den 19. Maj om Morgen blev der igen fyret under alle Kedler. Da det var meget varmt i Bunkerne, blev Dækslerne aabnet for at skaffe frisk Luft. Denne Ordning passede imidlertid ikke Dæksofficererne, der havde fremmede fra Land. Det var en Mængde tyske Damer og Herrer, der formodentlig var kommet for at sige Farvel og Tak for god Behandling. Fra de aabne Bunkerluger steg Skyer af overophedet Maskinluft, godt blandet med Kulstøv, op paa Dækket, og navnlig Damerne i deres hvide Kjoler følte sig meget generet af dette Pust fra Skibets Underverden. Dækslerne blev beordret lukket igen, og nede i Bunkerne steg Temperaturen til det uudholdelige. Jeg havde selv Frivagt, men hørte bagefter en levende Beskrivelse af Stemningen dernede. Bunkerne genlød af Eder og Forbandelser, og til sidst stemte Underofficererne i med og sendte Klager op gennem alle Instanser. De naaede op til Stabsingeniør Stein, en Officer, der havde tjent sig op fra menig Fyrbøder. Han fo'r ned i Bunkerne og derfra op paa Dækket. Der blev Røre mellem de spadserende Officerer og deres Gæster. Dækslerne blev aabnet igen, og da et Par Dæksofficerer protesterede, snerrede Stabsingeniøren dem ind i Ansigtet:

— Mine Folk skal ikke krepere af Varme for Dæksmandskabets Behageligheds Skyld. Ryger der Kul op med, saa kan De jo lade spule. Men bliver Dækslerne lukket igen, saa befaler jeg Slukning under Kedlerne.

Dækslerne blev ikke lukket mere, saa længe *Dresden* laa stille. Først da vi stod ned ad Floden, blev de atter sat paa Plads.

Da vi kom til Vera Cruz, var Byen ikke til at kende igen. Der laa en amerikansk Flaade paa Rheden, og der var sendt Militær i Land fra den til Besættelse af Byen. Den store, smukke Toldbygning ved Havnen var plyn-dret, og Pladsen foran flød med Papirer og Protokoller. De hvervede Amerikanere fo'r haardt frem mod Byens Indbyggere, men os kom de godt ud af det med, navnlig naar vi gjorde gode Miner til slet Spil, og det var der ikke saa lidt af.

Paa min første Landlov var jeg sammen med Bartsch kommet ind paa en Restauration, der saå ud, som om der havde været Jordskælv. Borde og Stole laa væltet og splintret, og mens vi stod og saå paa Ødelæggelsens Vederstyggelighed, kom der en stor amerikansk Soldat fa-rende og bad os om at skruppe af, hvis vi ikke vilde blan-des ind i en Mordsag. Et andet Sted, ogsaa paa en Be-værtning, saå vi en amerikansk Soldat løbe rundt efter et Pigebarn, som han omtrent havde revet alt Tøjet af. Det gik haardt til over det hele. Et Sted sad jeg i al Fredelig-hed og drak et Glas Øl sammen med en Amerikaner. En anden kom til og bestilte en ny Omgang, og inden jeg vid-ste af det, var der vildt Slagsmaal mellem de to gamle Soldater. Slagsmaal, Vold, Overgreb overfor de hand-lende og Byens Borgere, det var daglige Begivenheder i Vera Cruz under den amerikanske Besættelse. En ameri-kansk Soldat, som jeg fulgtes med paa Gaden, trak mig engang med ind i en Forretning og bad mig om at tage for mig af Varerne. Jeg valgte nogle pæne Postkort, men det var ikke nok. Jeg skulde have noget mere. Amerika-neren var ligefrem forarget over min Beskedenhed. Han rev hele Nævefulde Varer fra Købmanden og stoppede dem til mig.

- Hvad koster det, spurgte jeg.
- 15 Pesos, svarede Købmanden.

— Nej, ikke en Cent, sagde Amerikaneren og skubbede mig ud af Døren. Selv slentrede han langsomt bag efter for at forhindre, at Købmanden tog Varerne fra mig igen.

Jeg var bundulykkelig og vilde have været ind og betale eller aflevere Varerne igen, men det var der ikke Tale om. Amerikaneren vilde absolut ind paa det næste Værtshus, og da han var en kæmpestærk Fyr — og jeg i øvrigt ikke ejede 15 Pesos — saa gik jeg med.

Vera Cruz blev aldrig det for os, som den havde været. Nu begyndte ogsaa Regnen at strømme ned, og mine Breve hjem fortalte om Skybrud og Oversvømmelser, mens Mor skrev om den dejlige Sommer derhjemme. Nogle Uger standsede mine Breve helt. Det var Malariaen, der havde faaet Tag i mig. Jeg gemte mig under nogle Kurve paa Dækket, og først efter lang Søgen fandt Kammeraterne mig.

Feberen steg til 41 Grader, og jeg var endnu syg og mat, da *Dresden* sejlede fra Vera Cruz til Puerto Mexiko, hvor vi skulde tage Mexikos slagne og styrtede Præsident Huerta og hans Familie om Bord og føre ham til et mere sikkert Sted. Jeg havde lige faaet Brev hjemmefra, før vi sejlede. Min Mor skrev i det, at man i Sønderjylland var meget opskræmt i Anledning af Mordet paa den østrigske Tronfølger og frygtede, at det skulde føre til Krig. Paa *Dresden* havde Mordet ikke gjort stærkt Indtryk paa det menige Mandskab. Vi var langt mere interesseret i at komme bort fra Vera Cruz. Nu havde vi faaet nok af den By, der laa foran os indhyllet i Taage og Regnskyer og omgivet af Sumpe, hvor farlige Sygdomme blev udklækket. Desuden vidste vi, at fra Mexiko vilde Turen gaa lige hjem, naar vi havde afleveret den mexikanske Præsident paa Jamaica. Og vi længtes allesammen efter at komme hjem. Vi talte om det i Timevis og drøftede

indgaaende, hvilke Rettigheder og Privilegier der ventede os, naar vi kom i Land i Kiel som helbefarne Folk. Ganske vist var vi ikke færdige med Tjenestetiden, men vi mente da at have overstaaet det værste. Dette viste sig snart at være noget af en Misforstaaelse.

III

Præsident Victoriana Huerta kom om Bord paa *Dresden* den 20. Juli. Vi havde ventet næsten en Uge paa ham. Han blev modtaget af Æresvagten som enhver anden fremmed Officer, og alle, der ikke havde noget at gøre paa Dækket, blev gennet ned. De, der vilde se Skibets nye Gæst, maatte snyde sig til det. Jeg så et Glimt af de fremmede, to Mænd og to Kvinder, der ledsaget af nogle af vore Officerer hurtigt gik agterud til Officersmessen. En af Mændene vendte sig for at henvende nogle Ord til en Officer, der gik bagved ham. Jeg kendte Ansigtet fra Billeder, jeg havde set. Det var Huerta. En lille, kraftigt bygget Mand med en hurtig og spændstig Gang og rappe Bevægelser. Ansigtet var brunet af Solen og haardt med en stærk krummet Næse som et Rovdyrnæb og et Par livlige, men bydende mørke Øjne. Han var ledsaget af en Minister, vistnok Krigsministeren, sin Hustru og sin Datter. Jeg er ikke anderledes end de fleste Søfolk. Jeg lagde mest Mærke til Datteren og erindrer intet om de to andre udover, at de var der.

Hun var en slank, mørk Skønhed, som Mexicanerinder er, naar de er smukkeste. Een Gang har hun nok været den første Dame i Hovedstadens Selskabsliv. Nu var hun en landflygtig uden Fædreland.

Saadan så altsaa Præsident Huerta og hans ud, som

de kom gaaende hurtigt over *Dresdens* Dæk paa Vej mod Officersmessen, der var deres nye Tilflugtssted for mange nysgerrige Øjnes Forfølgelse. Det var for deres Skyld, at Landet i et halvt Aar havde staaet i Flamme. Alle de Døde, som de brændte i Tampico, Menneskene, der blev skudt ned paa Gaderne eller dinglede i Træerne, havde maattet lade deres Liv for disse Menneskers Skyld. Den lille Mand med det haarde Ansigt og de hurtige, hvileløse Øjne var en af dem, der skulde volde mange Mennesker Lidelse og Sorg og ikke selv blive lykkelig deraf. Nu havde han mistet alt. Præsident Huerta var en Flygtning paa et fremmed Skib, der skulde føre ham til et fremmed Land. Ikke engang saa meget havde han beholdt af sin Magt, at han kunde faa Lov til at blive boende i sit Fædreland som den ringeste Tigger i Vera Cruz' Gader.

Kort efter at Præsidentfamilien var kommet om Bord, lettede *Dresden* Anker. Vi havde ventet meget længe og var utaalmodige efter at komme af Sted. Luften var blevet saa sær urolig i den Uge, vi havde ligget i Puerto Mexiko. Brevene derhjemmefra var fulde af Bekymringer for Fremtiden, og *Krigen*, *Krigen* var Omkvædet i dem allesammen. Vi hørte kun lidt derom. Aviser kunde vi ikke læse, og der blev ikke sagt noget til os. Det, vi lagde mest Mærke til, var, at de engelske Skibe, der havde Tjeneste ved den mexikanske Kyst, var blevet saa ejendommelig rastløse. Det var, ligesom om de rettede deres Planer efter vore. Da vi sejlede fra Vera Cruz, laa de engelske Krydsere *Bristol* og *Hermione* paa Rheden og havde ligget der sammen med os i flere Uger. Ikke saa snart havde vi forladt Rheden, før vi saa store Røgskyer stige op fra de to Englændere. Det var ganske tydeligt, at de satte Dampen op og lettede lige efter, at vi var sejlet.

Men hvor var de sejlet hen? Det hed sig, at *Bristol*

skulde være med til at føre Præsidentfamilien over, men den kom ikke. Derimod laa vi i Puerto Mexiko Side om Side med den svære engelske Krydser *Berwick*, og den blev ved at ligge dør, saa længe vi var der. Den skulde ikke have Flygtninge om Bord, det vidste vi. Men hvad ventede den saa paa? De uhyggeligste Rygter løb Skibet rundt. Man fortalte, at Krigen var ved at bryde løs, og at vi skulde opholdes i Havnen, indtil Englænderne var sikre paa, at vi ikke kunde naa hjem. Naar vi saa var kommet i rum Sø, vilde *Berwick*, *Bristol* og *Hermione* løbe os ind og ødelægge os. Ingen vidste, hvor disse Rygter stammede fra, men alle kendte dem.

Tilværelsen havde helt forandret sig for os. Før passede vi vor Tjeneste og var nogenlunde ligeglade med, hvor længe vi skulde ligge ved de forskellige Havnebyer, hvilke andre Skibe der holdt os med Selskab, og den Slags Ting. I de Dage, vi laa i Puerto Mexiko, gjaldt vort første Spørgsmaal om Morgenens *Berwick*. Var den der endnu, eller var den sejlet? Den var der altid endnu. Et stort, smukt hvidgraat Skib med stærke Maskiner og lange, graa Kanoner. Det var en Modstander, som vi aldrig kunde gøre os Haab om at besejre.

Vor Afrejse den 20. Juli skete i Huj og Hast. Præsidentfamilien kom om Bord paa *Dresden*, og en lille Flok af Præsidentens Tilhængere, som vi ikke havde Plads til, blev anbragt om Bord paa en tysk Damper, der laa i Havnen. Begge Skibene stod til Søs. Kort efter, at vi havde forladt Havnen, vidste hele Skibet, at vi ikke sejlede alene. *Berwick* havde faaet Dampen op og fulgte os saa nær, at Udkigsmændene kunde se dens Røg agten for os.

Præsidentfamilien var indlogeret i et Par Aspirantkamre, der var blevet indrettet til et Par helt pæne Kahytter, efter hvad Stewarten i Messen, Saarlænderen

Heinrich Reichers, fortalte os. Skønt han var et Aar ældre i Tjenesten end jeg, var vi blevet gode Venner, og jeg „krydsede“ ofte langskibs for at se, om Aspiranterne ikke havde levnet noget, som jeg kunde bruge. Vi fik god og rigelig Mad, men vi kunde spise altid. Heinrich Reichers fortalte, at Præsidentfamilien var let at holde med Kost. Alle fire Passagerer blev søsyge, saa snart vi kom ud i rum Sø. Heinrich Reichers fik meget Ekstraarbejde derved, og han bandede Mexicanerne langt væk, men det gjorde ham alligevel ondt for Seniorita Huerta, der var saa smuk. Heinrich var ikke halvt Franskmand for ingenting.

Vejret var meget haardt. *Dresden* slingrede og huggede, og svære Søer knaldede med korte Mellemrum i Dækket, saa man skulde tro, det hele brasede ned over Hovedet paa os. Mange blev søsyge igen, navnlig i Bunkerne, hvor Luften var saa daarlig, saa det var naturligt nok, at Præsidentfamilien maatte overgive sig til Søsygen. Paa Rejsens sidste Dage blev Vejret dog bedre, og vi fik at vide, at Præsidentfamilien var set i Officersmessen og havde været en Tur paa Dæk. Det viste sig hurtigt, at det var en hel Inspektionsrunde, der var i Gang.

Den landflygtige Præsident vilde se *Dresden* grundigt efter fra øverst til nederst. Jeg var i Bunkerne, da Inspektionen fandt Sted, men selv ned til os naaede Visitten. Bunkerdøren blev aabnet, og Præsidentfamilien og Ministeren ledsaget af Stabsingeniør Stein kom til Syne i Døraabningen. Vi fik dog kun et lille Glimt at se af de fremmede. Der lød høje Kvindeskrig, og Døren blev smækket i igen.

Vi havde allesammen set, hvad der var sket, men havde været ude af Stand til at standse Begivenhedernes Udvikling. En Mand var paa Vej hen imod Kulskytten med en Kurvfuld Kul paa Løbekatten. Det var selvfølgelig-

lig Bartsch. Han havde som sædvanlig ikke en Trevl Tøj paa Kroppen, og sort var han fra øverst til nederst. Han havde ikke set noget til, at Bunkerdøren blev aabnet, men standsede lige foran det fornemme Selskab, der var paa Vej ind. Saa var det, at Døren blev smækket i.

Vi morede os ubehersket. Nogle satte sig ned i Kullene og grinede. Selv Underofficererne lo med. Bartsch var noget betuttet til at begynde med, men snart stemte han i med. Munterheden bredte sig over hele Skibet. Allerede paa Frivagten erfarede vi, at det var kendt paa Dækket, hvorledes Præsidentfamilien var blevet modtaget i Bunkerne. Beretningen om Bartsch' Parade løb Skibet rundt, og for en Gangs Skyld blev den brave, men noget formløse Danziger en af de mest omtalte Personer paa *Dresden*.

Da vi løb ind i Kingstons Havn, drønedes Salutskuddene os i Møde fra Fæstningsværkerne omkring Byen. *Dresden* svarede med nøjagtig og regelmæssig Salutskydning, der beroligede os alle. Saa længe Englænderne hilste saa pænt paa os og vi paa dem, kunde der vel ikke være Fare for nogen Krig. Præsidentfamilien blev sat i Land, og vi tog en Smule Kul ind. Kort efter stak vi til Søs igen under fornyet Salut. Fæstningsværkerne omkring Kingston er Naturfæstninger. Kun Kanonernes hvide Røg, der puffede ud mellem Klipperne, fortalte os, hvor Batterierne var placeret.

Om Eftermiddagen den næste Dag stod vi ind i Port-au-Princes Havn paa Haiti. Der laa et Krigsskib og ventede paa os. Dets slanke og elegante Linier havde vi ikke før set paa disse Breddegrader. Var det en ny Englænder, der skulde vaage over os, efter at *Berwick* havde sluppet os ved Jamaica?

Da vi kom nærmere, så vi, at Krydseren førte tysk Orlogsflag, og under Flaghilsen og livlig Signalering lagde

vi til ved Siden af denne tyske Krydser *Karlsruhe*, der var kommet for at afløse *Dresden*. Det var en ejendommelig Følelse for os allesammen at se et tysk Krigsskib igen. Vi havde været alene i den mexikanske Bugt siden Januar, da *Bremen* sejlede hjem. Vi havde været næsten uhyggeligt alene i de sidste Par Uger. Nu laa en af Tysklands nyeste og fineste Krydsere Side om Side med os. Naar den var blevet sendt saa langt hjemmefra, kunde Stillingen vel ikke være saa alvorlig, som vi havde troet. Vi var hele Tiden paa Jagt efter Lyspunkter i Tilværelsen, for Stemningen om Bord havde været meget trykket.

Den næste Dag fandt der en stor Parade Sted paa Dækket. Der blev blæst Signaler, kommanderet og præsenteret, men vi Fyrbødere saå som sædvanlig ikke andet end, hvad vi kunde snyde os til. Vi var kun til Appel paa Dækket én Gang om Ugen, og det var om Søndagen. En Underofficer forklarede os imidlertid, hvad der var sket paa Dækket.

— Der er sket det, Folkens, at I har faaet en ny Kommandant. Vor Kommandant, Hr. Kaptajn Köhler, er blevet Kommandant paa *Karlsruhe* og Hr. Kommandant Lüdecke fra *Karlsruhe* er blevet Kommandant paa *Dresden*. Han har tidligere været Kommandant paa dette Skib, og hele det gamle Mandskab kender ham.

Samme Dag sejlede *Karlsruhe* med vor gamle Kommandant om Bord. Skønt han havde været en streng Mand, havde vi altid følt, at *Dresden* havde været i gode Hænder under ham. Den slanke, venligt udseende Søofficer, der ubarmhjertigt jog paa os under Øvelserne og fik hele Skibets Besætning til at slide, til de segnede, var en Mand, der forstod sit Kram. Nu havde han faaet en ny Kommando paa en af de allernyeste Krydsere, og vi følte, at han havde fortjent det.

Have vi vidst, hvordan det skulde gaa os og *Karls-*

ruhe med vor gamle Chef om Bord, vilde vi nok have set lidt længere efter den smukke Krydser, da den sejlede ud af Havnen. Vi var den sidste tyske Krigsskibsbesætning, der fik et Glimt af *Karlsruhe* at se.

Vor nye Kommandant, Kaptajn Lüdecke, fik vi at se den samme Dag. Han var mindre end Köhler og havde et meget alvorligt, sammenbidt Ansigt med nogle ejendommelige skarpe Øjne, der syntes at se lige gennem den, han talte med. Han var en god Mand, sagde det gamle Mandskab, og det var vist rigtigt nok, men han blev stillet overfor saa store Opgaver, at vi aldrig lærte ham at kende som andet end en Mand, der jog os fra den ene Pligt til den anden. Een eneste Solskinsdag havde vi under ham, men den fik hurtigt Ende.

Dagen efter at *Karlsruhe* var sejlet, skulde *Dresdens* Besætning paa en samlet Udflugt i Land. Der skulde ikke blive andre tilbage paa Skibet end Vagten og de uheldige, der skulde rense Kedler. Mandehulsdørene var aabnet og Kedlerne gjort klar til Rensning. *Dresden* laa uden en Millimeters Damptryk, da vi, der skulde i Land, traadte an paa Dækket i vort nye, hvide Drejlstøj. Kokkene fortalte, at der var smurt en Mængde Smørrebrød, og paa det styrbords Dæk var observeret en Balje med dejligt Sftevand. Underofficererne var i Landgangshumør og gik og talte muntert sammen foran Fronten af den lange Række Søfolk, der ogsaa var i udmærket Humør. Denne fredelige Udflugt, de slukkede Kedler og den Ro, hvormed alting gik, stemte ikke med alle de alvorlige Rygter, vi havde hørt. Der kunde da fornuftigvis ikke være Tale om Krig, naar en tysk Krydser kunde sejle saadan i Mag fjernt fra de hjemlige Havne. Det var maaske alligevel en Tilfældighed, at *Berwick* havde fulgt efter os lige til Jamaica, eller maaske var det altsammen drevet over. Man havde før hørt om den Slags Kriser.

Vi underholdt Bartsch, der engang imellem stak Hovedet op fra Underverdenen. Han skulde selvfølgelig rense Kedler. Han og Underofficer Dambech var i en Teoritime i Maskinrummet blevet uenige om, hvad der var tungest, et Pund Bly eller et Pund Fjer. Bartsch havde holdt paa Blyet, og Dambech havde indstillet ham til Kedelrensningsholdet. Han havde ydermere svoret paa, at Bartsch ikke skulde faa Lov at komme i Land, før vi naaede Kiel.

— Vi kan simpelthen ikke være bekendt at have saadan en Torsk løbende omkring i Land med *Dresden* paa Huen, sagde Dambech, og foreløbig holdt han sit Ord.

Bartsch var i Arbejdstøj, omtrent saa snavset, som han kunde blive, men ingenlunde i daarligt Humør.

— Jeg giver Fanden i Landlov, betroede han os, naar Underofficererne var udenfor Hørevidde. I kan være overbevist om, at I ikke faar et ærligt Glas Øl paa hele Turen. Den Slags Udflugter er ikke noget for mig.

Bartsch var af den Slags, der ikke brød sig om ét Glas Øl. Det gør kun ondt værre, sagde han. Vi kom nærmere ind paa Emnet, men blev afbrudt midt under det hele. Pludselig dukkede Størsteparten af Officererne frem. De kom fra Konference med Chefen og saá meget alvorlige ud. Underofficererne fik nogle hurtige Ordre, og saa forsvandt Officererne igen i Smaaklynger paa Vej til Messen.

— Ret! lød det langs den lange Række af Landlovs-gaster.

— Al Landlov standset!

— Alle Mand i Arbejdstøjet!

— Træd af!

Det hele varede kun nogle faa Sekunder, men det blev for os allesammen en fuldstændig Omvæltning. Nu vidste vi, at der var noget galt, og den Tanke forlod os aldrig

siden. Vi tumlede ned paa Banjerne for at skifte Tøj. Vi var næppe kommet ind, før en Underofficer rev Døren op og raabte:

— Til Arbejde, men hurtigt, for Satan!

Vi susede ned i Fyrrum, Bunkers og Maskinrum med Tøjet hængende uknappet om os. I Fyrrummet masede allerede Folk med at sætte Mandehulsdørene paa Plads og lukke Kedlerne. Jeg forsvandt ind i Bunkerne. Der stod Bartsch allerede sammen med nogle andre. Han havde som sædvanlig anbragt sig et Sted, hvor Kullene var lette at komme til. For Bartsch var Bunkerne blevet et andet Hjem. Her skulde slides, men her var Fred og Ro for generende Spørgsmaal, ubehagelige Underofficerer og drillende Kammerater. Her skulde der *kun* arbejdes, og det var Bartsch Mand for.

Skovlene rasede gennem Kullene over hele Linien, og Løbekatten susede af Sted efter den ene Ladning efter den anden. Hvor skulde vi hen? Hvad var Meningen? Jeg spurgte den nærmeste:

— Hvor skal vi hen?

— Til St. Thomas, for Helvede. Det var Underofficer Dambechs Stemme.

Sveden drev snart i Strømme ned over Ansigtet og Kroppen. Varmen steg hurtigt i Bunkerne. Efter et ganske kort Ophold blev jeg imidlertid kommanderet op sammen med nogle andre, og det normale Hold overtog Vagten. Der var Damp under alle Kedlerne, og da vi gik op, kunde vi høre Ankeret blive hevet hjem.

Skruerne begyndte at bevæge sig, og jeg maatte snyde mig paa Dæk for at kaste et Blik ind over den By, vi ikke kom i Land i.

Netop som vi stod Havnen ud, sejlede en stor fransk Passagerdamper ind. Det var et højt, langt Skib med fire røde Skorstene. Mandskab og Passagerer hængte ud over

Rælingen og hylede ned imod os. De værste peb i Fingrene og vrængede Næse. De truede med deres knyttede Næver ad os og spyttede ud i Luften i den Retning, hvor vi sejlede.

Vi troede til at begynde med, at de var blevet tossede, men hurtigt forstod vi, at her var Bekræftelsen paa alle de Rygter, vi havde hørt. Spændingen var saa stærk i Europa, at den nu havde forplantet sig helt herud til Civilbefolkningen, som havde Lejlighed til at læse Aviser og følge med i, hvad der skete derhjemme.

— Forstaar I, hvad de raaber, spurgte Fyrbøder Sydfeld os med en vigtig og meget vidende Mine. Han pralede altid af, at han forstod alle de Sprog, der blev talt i Hamburgs Havn.

— De raaber „La guerre“, blev han ved og nød i høj Grad sin Overlegenhed.

— Og hvad betyder saa det?

— Det betyder Krigen!

— Hvad raabte de mere?

— Der var en af dem, som raabte: „Tyskland er slaaet om tre Maaneder, og *Dresden* sænket inden 14 Dage!“

Vi saå langt efter Passagerdamperen og dens hidsige Besætning. Saa blev vi gennet under Dæk af en Underofficer, der skældte os ud, fordi vi viste os dér, hvor vi ikke havde noget at gøre.

Ventilationsmaskinen, som var begyndt med at brumme stille og hyggeligt, var slaaet over i en højere Tone, som fortalte os, at Farten blev sat op. Vandet begyndte at plaske op over Dækket. Farten var langt over det normale. Vi skulde hurtigt frem uden Hensyn til Kulforbruget. I Bunkerne stønnede vi af Varme, da det efterhaanden blev vor Tur, og nu og da segnede der en Mand. Det hele mindede ikke saa lidt om Kaptajn Köhlers Øvelser ved Mexikos Kyst, men nu var der ikke saa meget

Vrøvl og Mukken som dengang. Vi følte det, som om noget mørkt og truende var lige efter os. Det béroligede os, at *Dresden* skød saa god Fart. Det gik hjemad nu.

To Dage efter anløb vi den danske Ø St. Thomas, hvor vi tog Kul ind i Huj og Hast. Det skete ved Hjælp af en utallig Skare Negre, der imidlertid arbejdede lige saa hurtigt som mekaniske Grejer. Saa snart Bunkerne var fyldt, stod vi ud af Havnen igen med Kurs mod Øst.

Et Par Timer efter Afrejsen havde jeg Vagt i Fyrrummet. Da Vagten omtrent var til Ende, spurgte jeg Maskinist Ahrens:

— Mener Hr. Maskinisten, at vi naar hjem inden Krigen?

Ahrens tog et Stykke Kridt og tegnede en Linie med det paa Kulschyten.

— Saadan ser Kursen ud, min Søn.

Saa forstod jeg, hvad der ventede os. Den truende Skygge havde naaet os. Vi havde efter Ahrens' Tegning kun nogle ganske faa Timer holdt østlig Kurs. Nu pegede Kursen mod Syd.

IV

Nu skete alting saa hurtigt, at vi ikke behøvede at spørge mere. Det var, som om vi sejlede lige ind i Ulykkerne med vor nye Kurs. Allerede næste Formiddag blev alt Mandskab, som ikke havde Vagt, kommanderet paa Dæk, og vor nye Kaptajn talte for første Gang til os. Han var ikke nogen god Taler, men stødte Sætningerne frem som en Kommando.

— Tyskland befinder sig i en truende Krigsfare. Vi er sendt til Sydamerikas Kyst for at standse den fjendtlige

Handel, hvis Krigen bryder ud. Tre Hurra for Hans Majestæt Kejseren!

Vi raabte Hurra, Musiken faldt ind med „Heil dir im Siegerkranz“, og den fortsatte med at spille længe efter, at vi var traadt af og havde begivet os til vort Arbejde. Den spillede ogsaa de følgende Dage, der hver bragte os skæbnesvangert Nyt.

- Krig med Rusland og Serbien!
- Krig med Frankrig og Belgien!
- Truende engelsk Krigsfare.
- Krig med England!

Hver Gang vor Radiostation opfangede en af disse Meddelelser fra Hjemlandet, blev vi kommanderet paa Dæk og fik Underretning af Kommandanten om, hvad der var sket. Hver Gang raabte vi Hurra for Kejseren, og Musiken spillede Kejsersangen.

I Mellemtiden gjorde vi *Dresden* krigsklar. Trævæggene blev hugget ned for ikke at blive sat i Brand af Granaterne under en Kamp, og alle overflødige og brandfarlige Sager blev kastet over Bord. Officerernes og Aspiranternes Messe blev ryddet for Hynder og Puder og andre Behageligheder. Linoleum blev skrællet af Vægge og Dæk over hele Skibet, og det haarde, kolde Jern stak frem overalt. Der var Travlhed fra Dækket til Ammunitions-kamrene helt nede paa Skibets Bund. Ammunitionen til vore 10,5 cm Kanoner blev hejst paa Dæk gennem Elevatorskakterne, og heroppe blev den gjort „skarp“ af Fyrværkmesteren og hans Hjælpere. De lange, slanke Messinghylstre med deres forskelligt farvede Granater, gult, blaat eller hvidt hærdet Staal, laa i Række paa Dækket og blinkede i Solen. Arbejdet gik hurtigt fra Haanden, men Ammunitionsrummene syntes at være uudtømmelige. Jeg glædede mig over, at vi var saa velforsynet hjemmefra. Det vilde ikke blive nogen Børneleg at nedkæmpe *Dresden*.

Medens dette Arbejde stod paa, sejlede vi mod Syd med jævn Fart og uden at møde andre Skibe. Vi fik Lov til at forberede os til Krigen i fuldkommen Ro. Englænderne havde nok helt tabt vort Spor, eller ogsaa havde de travlt med *Karlsruhe*.

Den 6. August lagde jeg Mærke til, at *Dresdens* Fart gik yderligere ned, saa vi næsten laa stille. Kort efter at jeg havde gjort den Opdagelse, blev vi kommanderet paa Dæk. Hvad var der nu løs? Vi var efterhaanden blevet vant til at sætte alle Parader paa Dækket i Forbindelse med Krigserklæringer eller andre Ulykker.

Vi traadte an paa det bagbords Dæk. Der var anbragt en vældig Vandbeholder, som munded ud i en Slange af Sejldug paa 10-12 Meters Længde og saa tyk, at en Mand let kunde klemme sig igennem den. Endvidere lagde jeg Mærke til, at ikke hele Skibets Besætning havde indfundet sig.

Mens jeg stod og funderede over disse Besynderligheder, hørtes Orkestermusik og Sang, og fra den styrbords Side kom vandrende den sælsomste Procession, jeg nogen Sinde havde set. I Spidsen for den kom Orkestret i fantastiske Dragter, og bagefter kom Kong Neptun og hans Følge med trekantede Hætte, blanke Cylindre, civilt og militært Tøj imellem hinanden. De fleste bar langt Skæg og mærkelige Parykker. Det dæmrede for mig, at der vist fandt saadanne Ceremonier Sted, naar et Skib passerede Ækvator, og deromkring maatte vi vel ogsaa være efter Varmen at dømme. Vi skulde have vor „Linie-daab“. Optoget gjorde Holdt foran Vandbassinet, og efter en kort Tale af Kong Neptun tog Daaben sin Begyndelse. Det var et meget indviklet og langvarigt Ceremoniel. Vi blev klemmt med lange Trætænger og klippet med Sakse af samme Materiale. Vi blev redt med Trækamme, der lignede River, og til sidst blev vi puttet i Vandbassinet og

holdt under Vandet saa længe, at vi næsten var ved at kvæles. Alle, der ikke havde været over Linien før, blev døbt, lige grundigt og haardhændet enten de var menige, Underofficerer eller Officerer. Fra Bassinet maatte vi kravle ud gennem den lange Lærredsslange, og for at sætte Fart paa stod der en Mand med en 16 kg Dampsprøjte og fulgte os paa Vej med den kraftige Straale, der sved og bed gennem det drivvaade Tøj. Man kom hurtigt ind, men det var ikke saa let at komme ud igen, for ved den anden Ende af Røret stod en Mand med en Sprøjte af samme Kaliber og tog imod dem, der kravlede ud. Lærredsrøret var sommetider fyldt til Trængsel af Mennesker og bugtede sig som en Slange over Dækket. Der blev maset paa fra hver Ende. Alle vilde ind, og ingen vilde ud. De Ceremonien var forbi, var der ikke en tør Mand paa Dækket, selv Kong Neptun og hans Mænd drev af Vand. Alle morede sig imidlertid storartet. Det var aldrig før hændt paa *Dresden*, at vi havde faaet Lov til at slaa os løs i den Grad.

Vi var næppe blevet døbt allesammen, før *Dresden* begyndte at sætte Farten op og snart var oppe paa over det normale. Med ét Slag var Lystigheden forbi og Arbejdet i Gang igen. Udkigsposten havde meldt Røg forude, og vi kilede af Sted efter det fremmede Skib, som vi hurtigt naaede. Jeg fik det ikke at se, da jeg skulde paa Vagt i Bunkerne. Fra Fyrrummet, der igen fik sine Oplysninger højere oppe fra, fik vi at vide, at det var en Englænder, som hed *Drumcliffe*. Den havde ikke Kontrabande om Bord og fik Lov til at løbe igen. Kort efter maatte vi igen sætte mere Fart paa Arbejdet i Bunkerne. Ventilationsmaskinen begyndte at brumme i den høje, velkendte Tone, der fortalte om Hastighed over det normale.

Vi var paa Jagt igen og naaede aabenbart hurtigt vort Bytte. Farten tog af, og til sidst laa vi stille.

— Ny Englænder! meldte Fyrbøderne. Den hedder *Lynton Grange*.

Skruerne begyndte at arbejde igen, og vi fik at vide, at ogsaa denne Englænder havde faaet Lov til at løbe, da den ikke havde Kontrabande om Bord.

Nogen Tid efter, at jeg var blevet afløst, begyndte Jagten for tredie Gang. Sydfeldt, der altid gjorde sig klog paa, hvad der foregik paa Søen, forklarede os, at vi nok var kommet ud for Amazonfloden, hvortil der er en meget stor Skibstrafik. Da Maskinerne standsede, gik jeg paa Dæk og saå en stor Damper ligge næsten Side om Side med *Dresden*. Jeg kunde læse dens Navn *Hostilius*. Det var ogsaa en Englænder, og ogsaa den fik Lov til at sejle videre, da vor Priisebaad var kommet tilbage.

Dermed var vor første Krigsdag, den 6. August, løbet til Ende. Den havde budt paa mange sære Begivenheder. Jeg talte med Bartsch om det paa Frivagten, men forstod paa ham, at han ikke rigtig var i Stand til at holde Dagens mangfoldige og forskellige Hændelser ude fra hinanden, og at han navnlig var tilbøjelig til at sætte Linie-daaben i Forbindelse med Krigserklæringen. Den havde gjort et meget stærkt Indtryk paa den brave Danziger.

Den næste Dag saå vi ikke et eneste Skib. Det var aabenbart ikke hver Dag, at Krigen bød paa Oplevelser, og efterhaanden som Tiden gik, opdagede vi, at egentlig kun ganske faa Dage skilte sig ud fra de andre ved særlige Begivenheder, som brændte sig fast i Erindringen. Vi var kommet ud paa en Rejse, hvis Rute og Maal eller Varighed vi ikke kendte. Dag fulgte efter Dag uden særlige Kendetegn. Livet gik sin jævne Gang om Bord, og vi kunde for den Sags Skyld lige saa godt tro, vi var paa en fredelig Rejse over Atlanten, som paa Kapertogt.

Kun ét gjorde Tilværelsen nu forskellig fra Fredens Sejlads. Der var ét Spørgsmaal, som vi alle var lige

optaget af fra Chefen og ned til den menige Fyrbøder. Bartsch stillede det allerede Dagen efter, at vi havde standset de tre engelske Skibe:

— Hvor skal vi faa Kul fra?

Bunkerne, der var blevet hans faste Arbejdssted og trygge Havn om Bord paa *Dresden*, var ved at løbe tomme. Kullene maatte hentes langt borte og fra Hjørner og Kroge. Man kunde se paa Bartsch' Ansigt, hvorledes det stod til med Kulforsyningen. Var han tilfreds og glad, kunde man være overbevist om, at det ikke havde nogen Nød med Kullene foreløbig, men var han bekymret, vilde det være klogt, om Kommandant Lüdecke snarest saå sig om efter et Kulskib. Kullene var en Livsfornødenhed for os. Vi fik dem bragt af tyske Dampere, der løb ud fra de sydamerikanske Havne med deres Ladninger til os. Vi saå i den Tid, vi sejlede langs Sydamerikas Østkyst flere Skibe under tysk Flag end under noget andet Lands. De kunde ligesom *Dresden* ikke komme hjem, men uden Tøven risikerede deres Kaptajner Skib og Ladning for at komme *Dresden* til Hjælp.

Dage, der lagt sammen bliver til Uger, gik med at forsyne *Dresden* med Kul. Det skete ved smaa øde Øer eller i Bugter ved Sydamerikas Kyst, og næsten altid under de vanskeligste Forhold. I Erindringen smelter disse Dage sammen til Billedet af endeløst Slid paa Dæk og i Bunkerne, mens Skibene rullede og huggede i høj Sø. Untiden laa vi tæt til de Dampere, vi skulde forsynes fra, men oftest maatte vi tage Baadene til Hjælp, og undertiden maatte vi forlade en Ankerplads med kun halvfylde Bunker.

Den første tyske Kuldampere stødte til os et Par Dage efter, at vi havde standset de tre engelske Skibe. Den kom i yderste Øjeblik, og vi fik bagefter at vide, at den nær ikke var kommet. Den havde ligget i en Havn og

hørt *Dresden* kalde traadløst paa Kulskibe, men dens Kaptajn troede, at det var en engelsk Krydser, der vilde lokke den i rum Sø og kapre den. Fra Radiofolkene fik vi at vide, at den til sidst havde stillet *Dresden* paa en Prøve. Den havde spurgt, hvem der var Kaptajn og første Officer paa *Dresden* for en tre-fire Aar siden, og først da dette Spørgsmaal blev besvaret tilfredsstillende, løb Damperen, der hed *Corrientes*, ud til os. Det viste sig, at en af Officererne havde tjent paa *Dresden* for nogle Aar siden, og at det var ham, der havde stillet vore Radiofolk det mærkelige Spørgsmaal som en Prøve paa vor Ægthed. Hans Navn var Fetzer, og han mønstredes paa *Dresden* som Reserveløjtnant sammen med en Læge.

Saa snart vi havde faaet *Corrientes'* lille Kulladning om Bord, stod vi til Søs igen og naaede, uden at møde andre Skibe, til nogle smaa Klippeøer i Atlanterhavet (Rocas Rev), hvor en tysk Kuldamper *Baden* laa og ventede paa os. Dagen efter stødte endnu to tyske Dampere *Persia* og *Prussia* til os ved Revene, og to travle Dage begyndte. Først forsøgte vi at lægge *Baden* og *Dresden* Side om Side, men det gik ikke. Søen var for svær, og de to Skibes Bordhøjde alt for forskellig. Vi tørnede sammen med Bulder og Brag. Vi hørte Trampen paa Dæk, Raaben og Kommanderen.

— Det gaar ikke, det gaar ikke, kast los, for Fanden!

Skurren og Bragen mod Skibssiden, haarde Hug jog gennem Skibet og rystede alt. Saa laa vi roligere. Jeg havde Frivagt og kiggede op paa Dækket for at se, hvad der var sket. Da laa de to Skibe allerede et Stykke fra hinanden, og Matroser med Redningsbælter om Livet var ved at sætte Baade i Vandet. Vi maatte kulle i Baade begge Dage, og samtidig tog vi Proviant ind fra de to andre Dampere. Det var et Arbejde, der lagde Beslag paa alle Hænder, og vi fik ikke megen Hvile i den Tid, vi laa ved Rocas Rev.

Saa snart Bunkerne var fyldt, stak vi til Søs igen fulgt af *Baden* og *Prussia*, medens *Persia* sejlede sin egen Kurs mod Vest. Det var ganske ejendommeligt for os, der hidtil havde sejlet alene, at have to tyske Dampere i vort Kølvand. Skønt de ikke kunde yde os den mindste Hjælp, men tværtimod være os til Besvær, hvis vi mødte Englænderne, gav det os en Følelse af Tryghed, at vi havde Selskab.

Tidligt om Formiddagen den næste Dag — det var den 15. August — blev der observeret Røg fra en Damper forude. Den blev let indhentet og stoppede straks op for vore Signaler. Det var en Englænder *Hyades* lastet med Majs, fik vi at vide bagefter. Jeg stod paa Forskibet og saå, hvorledes der blev handlet med den.

Mandskabet blev overført til *Prussia*, der var gaaet tæt til det kaprede Skib, og *Hyades* drev forladt og hjælpeløst med Strøm og Vind. Ved et Par af vore midtskibs Kanoner stod Betjeningsmandskabet parat. Der lød korte Kommandoraab. Kanonernes Bundstykker blev aabnet, og de lange Messingpatroner blev jaget ind i Kanonernes Kamre. Med Øjet fastklemmt til Sigtekikkerten søgte Sigteren at fastholde sit Maal. De lange, slanke, graa Løb hævedes og sænkedes efter Skibets Bevægelser. De to Brag rungede ud, fyldte hele Skibet og kvalte i et Sekund al anden Lyd. Tykke Ildsøjler omkranset af en Smule gul Røg jog ud af Kanonmundingerne, og Kanonløbene vuggede haardt tilbage i deres Lejer og bevægede sig langsomt frem igen. Bundstykkerne blev drejet fra, og de lange afskudte Patronhylstre klirrede mod Dækket. En ny Ladning blev jaget ind, og igen flængedes Luften af de to Kanoners Brøl. Endnu en Salve. Det var en god Skydeøvelse for Artilleristerne, og de gik op i deres Arbejde med største Iver. De havde jo aldrig før haft virkeligt „levende“ Maal foran deres Kanonmundinger. Jeg

fulgte deres Færd med spændt Opmærksomhed. Jeg havde aldrig før haft Lejlighed til at se en Skarpskydning paa saa nært Hold. Vi havde jo altid under Skydeøvelser vort Arbejde at passe under Dæk.

Ogsaa Maalet, den drivende engelske Damper, fulgte vi med spændt Opmærksomhed. Der blev holdt paa dens Vandlinie, men Søen var haard og nogle Skud gik for højt. De ramte imidlertid allesammen. Afstanden var for kort til Fejlskud.

Straaler af Kulstøv jog op fra Dækket; naar en Granat eksploderede i Skibets Indre. Et Damprør maatte være ramt, for Dampen susede ud af Skudaabningerne i Skibet og af de aabne Luger paa Dækket. Et enkelt Skud, der gik lidt for kort, sendte en Fontæne af Vand højt op i Luften, og Vinden jog den som en Regnbyge over Dækket. Vi hørte en dump Lyd fra den ulykkelige Damper, og høje Dampsøjler straaledede op fra Dækket.

Hyades havde faaet nok. Den begyndte at krænge over, og Skydningen blev standset. *Dresdens* Skruer begyndte at sætte sig i Bevægelse, og vi sejlede bort fra det synkende Skib. Vi så paa Afstand, hvorledes den bundskudte Damper kæntrede mere og mere over i Vindretningen og viste os sin røde, mønjemalede Bund. Pludselig rettede den sig op med et Ryk og laa et Øjeblik ganske stille. Saa begyndte den at synke med Forskibet forrest og stod til sidst helt paa Næsen, med Agterstavnen højt i Vejret. Nogle faa Minutter efter lukkede Bølgerne sig over den.

Vi, der ikke havde noget at gøre paa Dæk, drev nedenunder. Skønt ingen af os havde set et Skib synke før, talte vi ikke meget med hinanden om det, vi havde set, og jeg kunde ikke faa det uhyggelige Syn ud af mine Tanker. Paa mine Kammerater kunde jeg se, at de havde det paa samme Maade. Det var det første Glimt, vi så af

Krigens Ubønhørighed. Saaledes kunde *Dresden* ogsaa engang komme til at vride og vende sig paa Vandet som et saaret Havdyr, inden den forsvandt i Dybet. Ja, saaledes *maatte* det ske, for vi kunde jo ikke mere komme hjem. Vi kom aldrig mere hjem. Vi talte aabenlyst med hinanden om det, og ingen troede, at vi nogen Sinde saa Tyskland mere. Sænkningen af *Hyades* var ligesom en Indledning til vor egen Undergang.

Ikke desto mindre var Stemningen god om Bord paa *Dresden*. Arbejdet gik med Liv og Lyst, og Disciplinen var upaaklagelig. Der var ikke tilnærmelsesvis saa megen Mukken og Vrøvl, som da vi laa ved Mexikos Kyst. Selv Underofficererne stemte Tonen ned, da Krigen brød ud, og fik kun nu og da smaa Tilbagefald i særlig vanskelige Situationer.

Jeg mødte Maskinist Ahrens kort efter, at vi havde sænket *Hyades*. Han saa til en Afveksling forstemt ud og sagde til mig uden Indledning.

— Det er det værste, at vi skal til at sænke de gode Skibe, min Søn — at vi ikke har en eneste Havn at slæbe dem til.

Ahrens var gammel Sømand, og hvert Skib forekom ham smukt. Det bød hans Natur imod at se et Skib blive ødelagt af Mennesker paa det aabne Hav.

Vi sejlede stadig mod Syd fulgt af *Baden*. *Prussia* var gaaet til Sydamerika med *Hyades'* Besætning. Vejret var stadig haardt og Tjenesten streng.

Hver Dag spillede Musiken paa Dækket til Glæde for dem, der havde Frivagt, og om Aftenen, naar Flaget blev strøget, blæste Kapelmesteren Solo paa Horn fra Kommandøbroen eller fra Udkigget. Det var altid den samme Melodi. Den gamle Salme, som jeg kendte derhjemmefra baade paa Tysk og Dansk. Indvendig sang jeg Ordene med paa det Vers, jeg altid har holdt mest af, og tænkte

paa dem derhjemme, der nu sørgede over mig og vel aldrig ventede at faa mig at se mere. Det var Dagens bedste og højtideligste Øjeblik, og endnu i Dag vender mine Tanker ofte og gerne tilbage til denne lille Aftengudstjeneste om Bord paa *Dresden*.

Hornets dybe Toner smeltede sammen med Havets evige Brusen og Vindens Piben i Takkelagen til en stor og mægtig Melodi. Det var, som alt sang med paa den gamle Salmes skønne Ord:

Lov dog den Herre, som alting saa kærligt regerer.
 Han, der som Ørnen paa Vinger dig løfter og bærer,
 Lader dig faa
 Mer end du selv kan forstaa.
 Bedre end Hjertet begærer.

Naar Tonerne var døet bort, saá jeg, at jeg ikke var den eneste, der havde lyttet til dem. Omkring paa Dækket og langs Rælingen stod Folk stille, i deres egne Tanker. Der var snavsede Fyrbødere som jeg selv, Matroser, Underofficerer og Officerer. Nogle stod med blottet Hoved, mens andre forsøgte at skjule deres Tanker ved at tage en Friskfyrmine paa. Vi havde dog alle tænkt paa det samme, paa Hjemmet, hvor vi lærte denne gamle smukke Salme for første Gang, og paa dem, der ventede paa os derhjemme og vel snart vilde opgive alt Haab.

V

Dresden og *Baden* stampede ind mod en Klippeø med høje, stejle Kyster for at kulle. Ad de sædvanlige Omveje fik jeg at vide, at det var den brasilianske Ø Trinidad, der ligger paa omkring ved en Snes Grader sydlig Bredde.

Vor Kurs havde stadig ligget sydlig, siden vi forlod Rocas Rev, og foruden den ulykkelige *Hyades* havde vi kun standset én engelsk Damper, der fik Lov til at løbe igen. Ved Trinidad kom vi derimod i stort Selskab af tyske Skibe. Det var aabenbart et af Marinens Samlingssteder for Kul- og Proviantskibe i det sydlige Atlanterhav.

To tyske Dampere, *Eleonore Woermann* og *Santa Lucia*, ankom Dagen efter med Proviant til os. Senere kom Damperen *Steiermark* og i Følge med den et lille tysk Krigsskib, Kanonbaaden *Eber*, som var skvulpet tværs over Atlanten fra den afrikanske Kyst, hvor den havde haft Station. Noget efter kom endnu et Par tyske Dampere, der havde ledsaget det lille Krigsskib paa den lange Tur. Blandt dem var *Santa Isabel*, der senere fulgte os sammen med *Baden* som Førselsskib.

Vi tog Kul ind og provianterede. Søen var urolig, og svære Dønninger løb mod Kysten. Skønt vi valgte forskellige Ankerpladser, fandt vi ikke et Sted, hvor vi kunde ligge Side om Side med Damperne, uden at vi tørnede haardt mod hinanden og stadig løb den Risiko at beskadige hinanden. Kanonbaaden laa for det meste langt til Søs og holdt Vagt. Vi fik at vide, at den skulde afvæbnes og Skytset føres om Bord paa en stor tysk Damper, der laa i en sydamerikansk Havn og ventede paa at stikke ud.

Efter et Par Dages haardt Slid stod vi til Søs igen sammen med *Baden* og *Santa Isabel*. Vejret blev værre og værre, og det sled haardt paa vore Kul fra Time til Time. Englændere saå vi ikke noget til de første tre-fire Dage efter, at vi havde forladt Trinidad, men den 26. August tidligt om Morgen blev Farten pludselig sat op. Et Par skarpe Skud rungede ud og kunde høres helt ned i Bunkerne, hvor jeg arbejdede, og kort efter laa *Dresden* stille. Afløsningen kom, og jeg naaede at komme paa Dækket, inden *Dresden* satte Farten op igen, og saaledes

saá jeg, hvorledes den engelske Damper *Holmwood* mødte sin Skæbne. Dens Mandskab var blevet overført til *Dresden* og stod paa Fordækket i deres snavsede Arbejdstøj og med deres fattige Ejendele stoppet i Byldter og Køjesække. De stirrede ligesom jeg paa den store, smukke Damper, der laa et Stykke fra os. Vor Prisebaad stødte fra *Holmwood*, og inden den havde naaet *Dresden*, saá vi Vandet jage til Vejrs fra den engelske Dampers midtskibs Vandlinie, hvor Prisemandskabet maa have anbragt en Sprængpatron. *Holmwood* kæntrede hurtigt over, saa vi kunde se hele dens Dæk, og hvorledes alle løse Dele rutschede ned i Læ. Vandet begyndte at skvulpe over Rælingen, og mere og mere af Dækket forsvandt, men der var dog en god Del af Skibet oven Vande, da *Dresden* igen satte sine Skruer i Gang og sejlede bort med temmelig stærk Fart. Vi var paa Jagt igen og naaede snart en anden engelsk Damper, der imidlertid maa have haft neutral Ladning om Bord. Den fik *Holmwoods* Mandskab om Bord og fik saa Lov til at sejle videre.

Det blev vor sidste Kapring i Atlanterhavet. Vejret blev værre og værre, og vore Kul var igen ved at slippe op. Efter et mislykket Forsøg paa at tage Kul ind fra vore Førselsskibe i aaben Sø gik vi sammen med dem ind til en øde Bugt ved Sydamerikas Kyst for at fylde Bunkerne. Jeg bed Mærke i Datoen. Det var den sidste Dag i August Maaned. Vi havde været en Maaned i Krig, det var det hele. Mig forekom det, at vi havde sejlet i mange, mange Maaneder, og det undrede mig mere og mere, at vi slet ikke havde set noget til de mange engelske Krigsskibe, der havde Station i den mexikanske Bugt før Krigen. De maatte dog efterhaanden have opdaget, hvor *Dresden* drev sit Spil i August Maaned.

Vi fyldte *Dresdens* Bunker paa én Dag og en Nat og stod saa til Søs igen, med Kurs mod Syd. *Santa Isabel*

var sendt i Forvejen, men *Baden* og *Dresden* holdt nær sammen paa Vejen sydover. Vejret var blevet haardere og haardere, og Skibe saå vi ikke noget til. Vi sejlede saa nær Land, at Dæksvagnerne fortalte, de kunde se Glimtet af Fyrtaarne i Land, naar vi passerede de forskellige Kap paa Ildlandets Kyst. Den 5. September havde vi den strengeste Dag paa hele Turen. Det var Snestorm fra Morgen til Aften og næsten mørkt hele Dagen. Sne og Skumsprøjt jog over Dækket fulgt af bragende Søer, og *Dresden* slingrede som en fuld Mand i Søen. Ud paa Aftenen blev Vejret roligere, vor Fart tog af, og vi hørte Ankeret gaa. Ahrens, der vidste alt, fortalte, at vi laa ved en af Øerne Nord for Kap Horn. Vi havde ikke rundet Hornet, men var gaaet indom det — vistnok en meget farefuld Sejlads. Om Morgenen saå vi nærmere paa Landskabet omkring os. Det bestod af trøsteløse, nøgne Klipper, der imidlertid dannede en velbeskyttet Ankerplads for et Skib, der skulde have sig et større Eftersyn og Overhaling, hvad netop var Tilfældet med *Dresden*.

Vi laa i denne Bugt (Orannia Bugten paa Øen Haste) og tog Kul ind fra *Baden* og Proviant fra *Santa Isabel*, der var stødt til os Dagen efter. Vi rensede Kedler og udbedrede Fyrstederne med ildfast Ler. Maskinerne blev eftersat paa det grundigste. Over hele Skibet lød Hamren og Tømreren og alle Travlhedens Lyde. Om Aftenen talte vi sammen om den lange Rejse, vi allerede havde gjort, og drøftede Spørgsmaalet: Englænderne. Hvor var de blevet af? Det var det allerstørste Spørgsmaal for os.

Egnen omkring Bugten var øde og mennesketom. Vi saå kun to Mennesker i den Tid, vi laa der. Det var et Par Ildlændere i helt ens Tøj og med langt Haar, saa det var umuligt at vide, om det var Mænd eller Kvinder. De kom roende ud til *Dresden* i deres egen Baad, men maatte ros i Land, da Officererne havde fyldt dem med Brænde-

vin for at forhindre, at de alt for hurtigt rejste videre og røbede *Dresdens* Opholdssted.

Midt i September forlod vi Bugten, og da vi var kommet ud i rum Sø, blev Stævnen vendt mod Vest. Vi var altsaa paa Vej mod Stillehavet. Skibene gik paa Række Side om Side for at spænde over saa stort et Stykke af Havet som muligt, og Vejret var ret godt i Forhold til, hvad vi var vant til. Bunkerne var fyldte til Randen, og den første Dag laa vi og drev omkring i Kullene og havde det saa godt, som vi kunde ønske det under disse Forhold. Jeg hørte godt, der blev banket paa Bunkerdøren, og at mit Navn blev raabt, men jeg lod først, som jeg ikke hørte det. Der blev banket igen, og jeg kunde høre en særdeles tydelig Stemme:

— Støckler! Herut! Ligger du og sover, din dovne Lømmel?

Saa maatte jeg jo ud og saa nu, at det var Maskinist Ahrens, der havde kaldt. Han meddelte mig, at jeg fremtidig skulde høre til det Hold, der passede Ventilationsmaskinerne, i Stedet for en Mand ved Navn Sauer, der var paa Besøg hos „Fatter Filip“, d. v. s. var kommet i Arresten.

Ventilationsmaskinerne eller Blæsemaskinerne, som de ogsaa kaldes, er store Ventilatorer, der staar i Nedgangen til Fyrrummet. De sørger for kunstigt Træk i Fyrrummet og drives af smaa Stempelmaskiner, der faar Damp fra Skibets Kedler. I Almindelighed skal disse Maskiner kun gaa ganske langsomt og er meget lette at passe, men naar Farten blev sat op, kunde Tjenesten ved dem blive meget haard.

Det fik jeg allerede at mærke Dagen efter, at jeg var indtraadt i mit nye Embede. Jeg stod i Fred og Ro med Smørekanden i Haanden og tilsaa en af Maskinerne. Pludselig dukkede Ahrens op:

— Mer Luft, Støckler!

Vi var altsaa paa Jagt igen. Jeg var ene paa Vagten og skulde passe alle fire Maskiner. Der blev noget at gøre. Langsomt blev Ventilene aabnet, og Plejstængerne begyndte at gaa hurtigere og hurtigere. Ventilatorvingernes Susen gik over til en svag Brummen, der blev stærkere og til sidst gik over i en høj Tone, som kunde høres over hele Skibet og kvalte enhver anden Lyd under Dæk. Den ene af Maskinerne var ikke rigtig afstemt efter de andre.

— Mer' Damp til 2-Maskinen! raabte jeg ned i Maskinrummet, og snart sang alle fire Maskiner i samme Toneart. Jeg fo'r fra den ene til den anden, smurte og følte forsigtigt med Fingrene, om Lejerne var kolde. Jeg kunde mærke, hvorledes Farten øgedes. Igennem Blæsemaskinernes Hysten hørte jeg, hvor haardt det gik til i Bunker og Fyrrum. Godt, man ikke var dernede. Nu havde Bartsch, den trofaste Slider, det varmt, og den dovne Sydfeld havde vel ogsaa for en Gangs Skyld faaet noget at bestille.

Min Afløser kom: Alt klar! brøede jeg til ham, og han nikkede som Svar. Jeg gik ind i Vaskerummet og gjorde mig i Stand, og derfra op paa Dækket for at se, hvad der foregik. Paa det styrbords Fordæk var jeg længst borte fra de hylende Maskiner og havde bedst Oversigt over, hvad der foregik. Forude laa det jagede Skib, en stor Passagerdamper, der jog af Sted med en for et Skib af den Slags rasende Fart. Det gjorde mindst sine 18 Knob, og vi var oppe paa omkring de 20, men Kysten var synlig langt forude, og det vilde ikke vare mange Minutter, før den jagede Damper var inde paa neutralt Vand. Uden at jeg havde lagt Mærke til Forberedelserne jog en Ildsøjle ud af den forreste Kanon, og Braget sang i mine Øren. Foran Damperen skød en Vandsøjle skraat op. Der blev skudt endnu et Par Skud,

men Damperen fortsatte sit Væddeløb uden at ændre Kursen. Den var nu naaet helt ind under Land. *Dresden* sagtnede Farten og laa til sidst næsten stille. Vi såå Damperen forsvinde i en lille Bugt eller Kanal mellem stejle Klipper. Dens Røg spærrede næsten det smalle Indløb. Der var koldt paa Dækket, og Jagten var forbi. Jeg gik ned.

I Fyrbødernes Opholdsrum var der aabenbart noget paa Færde. Paa lang Afstand kunde jeg høre ophidsede Røster, og jeg dumpede ned midt i det voldsomste Oprør, jeg endnu havde været Vidne til. Svoivlede Eder krydse- des i Luften, Næver blev hugget i Bordet, og paa de løs- revne Sætninger, der hævede sig op fra Virvarret, for- stod jeg efterhaanden, hvad der var paa Færde. Det var Vagten fra Bunkerne, der lige var blevet afløst og nu gjorde Vrøvl over at have slidt i det til ingen Nytte.

— Her slider og slæber man, saa Blodet springer af Neglene, og saa lader de Englænderen rende lige for Næsen af os!

— Os er der ingen, der tager Hensyn til, men Englæn- deren maa endelig ikke komme til Skade!

— Hvad Fanden jager vi ham efter, naar vi ikke vil have ham — er der nogen, der kan sige mig det?

— Ret! lød det fra Døren: — Hr. Torpedoofficeren.

Alle bliver stille. Første Torpedoofficer, Søløjtnant Hart- wig, kom frem fra Døren og gik midt ind imellem os.

— I er misfornøjet med, at vi ikke tog Englænderen. Det er forstaaeligt. Vi kunde imidlertid ikke skyde ham i Sænk, da han havde flere Hundrede Mand om Bord, vist nok franske Reservister. For Tysklands Æres Skyld kan og maa vi ikke føre Krig mod værgeløse Menne- sker. Der var ikke andet at gøre end at forsøge at løbe ham ind, men inden vi naaede det, var han kommet ind paa chilensk Søomraade og i Sikkerhed. Der er intet

som helst at gøre Vrøvl over, har I forstaaet det, Folkens?

— Javel, Hr. Søløjtnant.

Han blev staaende lidt endnu og kiggede paa os. Saa hilste han og forsvandt. Vi stod og saå lidt paa hinanden. En enkelt begyndte at gøre Kvalm igen, men blev straks bragt til Tavshed. Vi forstod allesammen, at der ikke havde været andet at gøre end, hvad Søløjtnanten havde sagt.

Vi gik mod Nord i Følge med vore to Ledsagerskibe. I en lille Bugt ved Chiles Kyst tog vi Kul ind fra *Baden*, medens *Santa Isabel* blev sendt til en chilensk Havn for at hente nye Forsyninger til vor fortsatte Sejlads. Da den kom tilbage, havde den en Nyhed med, som hurtigt bredte sig over hele *Dresden*. Den havde paa Vej til Havnebyen Coronel haft Radioforbindelse med den lette tyske Krydser *Leipzig*, der havde ligget ved Californien ved Krigsudbrudet og var trængt sydpaa langs Amerikas Vestkyst. Udsigten til at blive to i Følge opmuntrede os meget. Vi havde sejlet alene saa længe og havde ikke set en moderne tysk Krydser, siden vi saå *Karlsruhe* dampe ud af Port-au-Princes Havn for næsten et Par Maaneder siden. *Santa Isabel* blev atter sendt til en chilensk Havn, medens *Dresden* og *Baden* satte Kursen mod Syd.

En Nat kunde jeg paa Køjens Bevægelser mærke, at vi havde ændret Kurs. Vi var paa Jagt igen, eller var vi jaget? Vi fik det at vide om Morgenens. Vor Radiostation havde midt om Natten opfanget traadløse Telegrammer fra engelske Krigsskibe Syd for os, vistnok i Magellan Strædet. Vi havde været nær ved at løbe lige i Favnen paa dem.

Vi sejlede nu mod Vest, og uden at møde et eneste Skib naaede vi en Klippeø, ja, egentlig kun en mægtig

Klippe, der stak op af Havet og var synlig i Miles Omkreds. I en lille Bugt ved Foden af denne Kolos (Øen Mas-a-Fuera i Juan Fernandez Gruppen) fyldte vi i Løbet af to Dage *Dresdens* Bunker og sejlede saa derfra med nordvestlig Kurs. *Baden* slæbte os et Stykke for at spare paa *Dresdens* Kul. Det var et Tegn paa, at vi havde en lang Rejse foran os.

Efter faa Dages Sejlads uden særlige Begivenheder si-vede der usikre Rygter ned til os. Vi var ikke alene paa Vej for at møde *Leipzig*, men hele den tyske Flaadeafdeling, der havde ligget ved Kolonierne i Stillehavet, da Krigen brød ud, og nu var sejlet tværs over Oceanet mod Sydamerikas Kyst. Vi kunde næsten ikke tro, at det var sandt, men Rygterne holdt sig haardnakket. En ubeskrivelig Lettelse fulgte i deres Spor. Jeg kunde se det paa mine Kammeraters Ansigter, og jeg selv følte mig for første Gang siden Krigens Udbrud rigtig tryk og glad til Mode.

Den 11. Oktober om Aftenen nærmede vi os en Ø — det første Land, vi havde set, siden vi forlod Mas-a-Fuera eller „Bjerget i Vandet“, som jeg kaldte den, før jeg lærte Navnet at kende. Omtrent samtidig med, at Øen kom i Sigte, blev der slaaet „Klart Skib“, og alle ilede til deres Klartskibspladser.

Vi sejlede Natten igennem langs Kysten med langsomt gaaende Maskiner, alle Mand ved Kanonerne og Torpedoerne. Alt Lys var blændet af, og Ventilationsmaskinerne snurrede rundt netop paa det Omdrejningstal, der *ikke* gav nogen Brummen. Engang imellem viste Overmaskinisten sig paa Dækket og kiggede efter Skorstenene, om det gav nogen Røg. Hvis der viste sig den mindste Smule, styrtede han for fuld Fart ned i Fyrrummet skældende og smældende mellem de ulykkelige Fyrbø-

dere. Jeg så et Glimt af Ahrens og spurgte ham, hvad der var i Vejen. Han rystede paa Hovedet.

— Véd det ikke, min Søn! Der bliver snakket om, at der ligger et fransk Krigsskib ved Kysten — det er alt, hvad jeg véd.

Natten var endeløs lang for os, og først, da Morgenens brød frem, blev Klartskibsordren hævet. Jeg gik paa Dækket sammen med flere andre for at faa lidt frisk Luft efter den lange Nat ved Maskinerne. Vi sejlede langs Kysten af et lavt Land, men det var ikke det, Folkene spejdede saa ivrigt efter. Sydfeld stod ved Siden af mig, fuldstændig ubevægelig, med slapt nedhængende Arme, og stirrede ud over Vandet. Jeg så i samme Retning. Langt ude paa Havet kom tre Røgskyer nærmere og nærmere ind imod os og i en anden Retning endnu én svag og utydelig Røgsojle.

Hjertet begyndte at hamre i Brystet paa mig, og jeg kunde ikke kende min egen Stemme, da jeg spurgte Sydfeld:

— Er det Englændere, Sydfeld, eller er det vore egne? Sydfeld pegede ud mod tre Røgskyer:

— Jeg tænker, det er *Scharnhorst* og *Gneisenau*, og den tredie er *Nürnberg* eller *Emden*....

— Det er *Nürnberg*, Fyrbøder, sagde en Officer, der stod ved Siden af os, og som vi slet ikke havde lagt Mærke til før.

— Og det er *Leipzig*, fortsatte han og pegede ud mod den fjerneste Røgsky.

Vi blev staaende længe og så ud imod de fire Skibe, der nærmede sig med forskellige Kurser mod det samme Sted paa Kysten, som vi var paa Vej til. Omkring os stod Officerer og Mandskab imellem hinanden og stirrede ud over Havet. Vi havde været alene saa længe, at vi næsten ikke kunde tænke os, hvordan det vilde føles at sejle

sammen med andre tyske Skibe i en hel Flaade. Mange af dem, der stod omkring mig, var meget bevægede, og jeg selv kunde ikke med et Ord deltage i de Samtaler, der var i Gang rundt omkring mig.

Ganske langsomt nærmede Røgskyerne sig, men det vilde vare Timer, før de havde naaet os, da vi omtrent sejlede med samme Kurs, formodentlig mod en Bugt paa Øen, hvis Navn jeg nu hørte nævne — Paaskeøen. Der blev kaldt paa mig, og jeg maatte under Dæk igen. Først ved Middagstid kunde jeg atter komme op. Da var Mødet sket.

Dresdens Anker raslede ud præcis paa Slaget 12, og paa de andre Skibe hørte vi ogsaa Ankerkæderne løbe ud. En øde Bugt ved den lave, triste Ø genlød af Maskinstøj, Kommandoraab og Signalpibernes Hvinen. Der laa vi paa en smuk Række, fem graa tyske Krigsskibe, som havde fundet hinanden ved denne Prik paa Landkortet, som Paaskeøen er. Skibene mødtes saa præcist som Togene, der fra forskellige Retninger løber ind paa en stor Banegaard. Der laa *Scharnhorst* med v. Spees Admiralsflag vajende fra Masten, Side om Side med *Gneisenau*. Det var to store graa Skibe af meget smuk Bygning med svære 21 cm Kanoner i Taarne og Kasematter. De laa yderst. Inderst i Bugten laa *Dresden* paa Række med *Nürnberg* og *Leipzig*. De to Krydsere var omtrent af samme Bygning som *Dresden*, men Stævnene var noget forskellige. *Leipzig* var den ældste af Krydserne. Den var kortest og havde i det hele et mere gammeldags Udseende. *Nürnberg* var noget længere og saá mere moderne ud. *Dresden* var det nyeste og længste af de smaa Skibe og havde to Kanoner mere end de to andre. *Scharnhorst* og *Gneisenau* var ganske ens bygget og var Kæmper i Sammenligning med os andre.

Senere paa Dagen kom vore Førselsskibe til. Først og

fremmest *Baden* og *Santa Isabel*. Navnlig *Baden* var vi meget stolte af. Det var en stor, smuk Damper paa godt og vel 14,000 Tons, der var i Stand til at rumme Kul nok til os til en fire-fem Fyldninger. De store Skibes Tros var ikke slet saa imponerende, medens *Leipzig* havde tre Førselsdampere med. Derimod kom ud paa Aftenen to Hjelpekrydsere, som Stillehavseskadren havde udrustet. Den største af dem var en stor Liniedamper *Prinz Eitel Friedrich*. Det var et smukt Skib, der laa godt i Vandet og saá ud til at være stærkt armeret. Den anden morede vi os over fra det Øjeblik, den kom rullende og slingrende ind i Bugten for lav Fart. Det var en mindre Damper, der hed *Titania*, og som de store Skibe havde haft med fra Østen og udrustet med et Par smaa Kanoner. Vi døbte den „Gyngehesten“ paa Grund af dens ejendommelige Bevægelser i Søen.

Vi laa i flere Dage ved Paaskeøen, kullede og tog Proviant ind. Paa alle Skibene var der nok at gøre, og vi kom ikke i Forbindelse med Mandskabet paa dem, ja naaede egentlig aldrig at faa hilst paa dem, saa længe vi var sammen. *Nürnberg* havde faaet en Skade paa Skruen og blev vippet over paa den ene Side med Trosser fra *Baden*, mens Dykkerne arbejdede, og ogsaa paa de andre Skibe var der Reparationer i Gang. Fra Land fik vi frisk Oksekød i store Mængder. Kvæghjorde blev drevet ned til Stranden af Ryttere fra Øen, fanget med Lasso og slagtet paa Stedet af Skibenes Slagtere. Arbejdet med at faa Kød og Kul om Bord var meget strengt, og det blev generet ved, at vi ofte blev udsat for Alarmeringer om Natten. Det var uden Sorg, vi vendte Paaskeøen Ryggen, da alle Skibene endelig var bleven forsynet, skønt vi dér havde oplevet den største Glæde paa vor lange Rejse.

VI

Hele Flaaden, fem Krydsere, en Hjælpekrydser og en Mængde Førselsskibe, styrede mod Sydøst i langsom Fart og forskellige Formationer. Snart laa Skibene ret samlet, og til andre Tider var vi saa spredt, at vi kun kunde skimte Røgen fra de andre Skibe, men altid var det Syn, der mødte Øjet, naar man saá ud over Havet, helt forskelligt fra det, vi var vant til. Overalt saas Skibe eller Røg fra Skibe, hvor vi før kun havde set det aabne Hav og et eller allerhøjest to Ledsagerskibe.

Ogsaa paa andre Maader mærkedes Forandringen. Vi var nu kommet i Eskadre, hvad vi ogsaa skulde have været, hvis vi var kommet hjem til Tyskland, og Eskadreøvelserne begyndte, saa snart vi havde forladt Paaskeøen. Det var især Formationerne og Farten, vi indøvede. Ved Ventilationsmaskinerne gik det haardt til i de Dage, snart hurtigt, hurtigere, allerhurtigst og snart ganske langsomt, men kun sjældent den sikre, støtte Dagligfart, som vi havde holdt, da vi sejlede alene. Paa Dækket dundrede Kanonerne under Skydeøvelserne, og kom man en enkelt Gang derop, naar Øvelserne var i fuld Gang, fik man Lejlighed til at se det flotte Syn af de fem smukke Skibe, der skar frem i forskellige Formationer, ændrede Kursen samtidigt som trukket af en Snor, der udgik fra *Scharnhorst*, hvor „den Gamle“s Flag vajede. Signalflyg lynede op og ned ad Admiralskibets Master og gentoges som Svar paa de andre Skibe. Signalgasterne svedte, Kanonbesætningerne svedte, Maskintelegrafen og andre Apparater ringede over hele Skibet, Kommandoraab rungede, og Officererne stod med Kikkerterne klistret til Øjnene i Timevis. *Dresden* ændrede Kurs, skiftede Hastighed, overalt var der susende Travlhed, svedende Mennesker, Liv og Færden, hvor der før havde været rolig

Hverdag. Vi var kommet i Eskadre og øvede os i at kæmpe sammen med de andre Skibe. Tanken om Englænderne laa lige for, og der blev talt meget om dem, men ingen vidste noget eller fortalte os noget om Stillingen.

Vi havde mellem Fyrbøderne en Mand, som hed Richter, han gav sig af med at spaa i Kort og Kaffe-grums. Han lignede ogsaa godt nok en Spaakælling i det Ydre, med sit magre, rynkede Hoved, der sad paa en fugleagtig Hals. Ved Krigens Begyndelse var han ved at gøre os tossede med sine Spaadomme, indtil en af Officererne fik fat paa ham og truede ham med Arrest, hvis han ikke holdt op med sine Kunster. Han havde været tavs siden, men lavede op i disse Dage, da vi sejlede sammen med de store Skibe, og fortalte os, at nu vilde der komme et stort Søslag, han havde set det hele saa tydeligt for sig. Engang da han stod og udbredte sig om Enkelthederne i sine Syner, kom en af Underofficererne bag paa ham, og det kom til en forfærdelig Ballade. Banjerne genlød af Eder og Forbandelser og en helbefaren Mands rungende, ramsaltede Sprog. Der blev stillet Richter baade Hængning under Raanokken, Kølhaling, den nihalede Kat, Arrest paa Livstid og andre nye og gamle Straffemidler i Udsigt. Richter blev bleg og holdt sin Mund i flere Dage efter, men vandrede rundt med et Ansigtsudtryk som en, der bærer paa en uhyre Hemmelighed, som Omverdenen var for kortsynet og dum til at faa Andel i.

Men ogsaa uden Richters Hjælp holdtes Interessen for Englænderne vedlige. Efterhaanden som Dagene gik, dukkede bestemte Navne paa engelske Krigsskibe, som vi kunde vente at møde, frem, uden at nogen vidste, hvor de kom fra. De blev gentaget saa ofte, at de bed sig fast i Hukommelsen: *Good Hope*, *Canopus*, *Monmouth*, *Defence*, *Glasgow*. De fjerne, fremmedartede Navne, et lille Udsnit af Englands vældige Sømagt spredt over alle

Have, omtaltes først som vage, skyggeagtige Muligheder, men blev senere udstyret med saa mange Enkeltheder, at vi kunde se dem for os. I Fantasien saå vi dem dukke op i Synskredsen, tunge, graa Kolosser, slanke, lette Krydsere, med Englands Flag paa Stormasten og vejrbidte, helbefarne Gaster paa Dæk, bag Kanonerne og ved Maskinerne. Engang maatte vi jo møde dem.

En tidlig Morgen sidst i Oktober raslede vort Anker ud for første Gang i en fuld Uge, og da jeg noget efter kom paa Dæk, var jeg ved at stejle af Overraskelse. Alle Skibene med Undtagelse af *Leipzig* laa i en lille Bugt ved Foden af en uhyre Klippe, der gik ned til Vandet med stejle Vægge. Det mægtige Bjerg i Havet forekom mig bekendt, og da jeg kort efter mødte Sydfeld, blev jeg klar over, at det ikke var uden Grund. Den søkyndige Hamburger havde væddet med en anden søkyndig om, at Eskadren var sejlet tilbage ad akkurat den samme Kurs, som *Dresden* havde fulgt til Paaskeøen.

— Og Far her har altid Ret, pralede Sydfeld til alle, han mødte, jeg vidste, at vi sejlede med omvendt Kurs, og jeg *havde* Ret. Denne gode, gamle Ø er da ikke til at tage fejl af.

Sydfeld *havde* Ret. Vi laa for anden Gang ved „Bjerget i Havet“. Her tog vi Kul ind og provianterede, og *Nürnberg* blev atter halet om paa Siden, mens Dykkerne gav sig i Lag med den skæve Skrue. Paa det øde Bjerg, der hører til Juan Fernandez Øerne, boede ingen Menne-sker, men det var befolket med mægtige Fugleskarer, der var i stadig Uro, saa længe Flaaden og dens 3000 Mand huserede i Bugten.

Fuglene fik først Fred en Nat sidst i Oktober — det maa have været mellem den 29. og 30. — da Flaaden lettede. Om Morgenen saå vi, at Kursen var østlig. Vi var altsaa paa Vej til den sydamerikanske Kyst.

Om Dagen holdt vi det gaaende for ringe Fart med de smaa Krydsere forrest sammen med et Par af Førsele-skibene, der formodentlig skulde lodses ind til en eller anden chilensk Havn efter nye Forsyninger. Ud paa Natten og den følgende Dag blev Farten yderligere nedsat og Kursen gentagne Gange ændret. Den var sydlig, da jeg stod paa Fordækket to Dage efter, at vi var sejlet fra Mas-a-Fuera, og saå Solen dykke ned i det uendelige Hav ret om Styrbord.

Den Nat havde jeg Vagten ved Maskinerne fra Midnat til Klokken fire, Hundevagten. De første tre Timer gik meget roligt. Ventilationsmaskinerne drejede sig langsomt og lydløst og skulde kun nu og da tilses med Smørekan-den. Kl. 3 blev der Uro i Maskinrummet:

— Mer' Luft! blev der raabt.

Jeg aabnede langsomt Ventilerne, og de store Ventilationshjul begyndte at brumme, efterhaanden som Farten steg. Kl. 4 blev jeg afløst og gik til Køjs. Da jeg tørnede ud ved Syvtiden, var de første Ord, jeg hørte:

— Englænderne ligger ret forude!

Hvem der sagde det, véd jeg ikke, men jeg blev lysvaagen med det samme. Snakken gik livligt omkring mig, og Sydfeld sagde i en halvt fornærmet Tone:

— Selvfølgelig paa en Søndag.

Alle lo, men blev hurtigt alvorlige igen. Jeg kiggede efter i min Lommebog, hvor jeg havde streget de Dage ud, der var gaaet, siden vi var kommet til Søs. Vi var naaet til Søndag den 1. November, „Reformationsmindedagen“, stod der ud for Datoen.

— Er du faldet i Søvn igen, var der én, der spurgte. Jeg puttede Lommebogen til Side og fo'r ud for at vaske mig før Skafningen. Kunde man bare snart komme paa Dæk og se, hvad der skete omkring os, men det kunde godt vare længe. Først Rengøring af Rummet og saa Tøj-

vask til Kl. 11. Da vi omtrent var færdige med Rengøringen, meddelte en Underofficer os, at Vasken var udsat, og lidt over 9 var jeg paa Dæk.

Der var ingen Englændere at se. Vejret var stormende og Søen høj. Langt forude var Røg fra et Fartøj og agterude lige saa langt borte kunde jeg se Skorstenene paa et andet. Det var *Leipzig*, der laa forude, og *Nürnberg*, der laa til agters, blev der sagt. Saa var der altsaa stadigvæk noget i Vejen med *Nürnbeargs* Skruer? Nej, den var sendt af Sted efter en Damper, der luskede langs med Kysten, sagde en Matros. Hvor var de to store Krydsere? Matrosen pegede ret forud, men der var ikke noget at se.

Paa Dækket gik Livet sin sædvanlige Gang. Klokken 10 var der Appel for Fyrbøderne, og de fleste af dem blev paa Dækket, skønt der var meget koldt og vaadt. Det eneste mærkelige ved Situationen var, at vi fik Lov til at blive der. Det var vi ikke vant til.

Et stort Sejlskib gled langsomt forbi os med nordlig Kurs. Vi kunde se Folkene, der stod ved Rælingen og betragtede *Dresden*, og deres livlige Gebærder, naar de talte til hinanden. Med den Kurs, som Sejleren havde, maatte den have passeret baade de store Krydsere og *Leipzig*, og Folkene var sikkert meget overraskede over at møde saa mange tyske Krigsskibe saa langt fra Hjemlandet.

Klokken 11 var der Skafning for dem, der skulde paa Vagt Kl. 12. Vi havde alle været paa Dæk og var godt gennemblæste. Vi glædede os over det lune Opholdsrum, og Snakken gik livligt ved Bordene. De fleste af os havde svært ved at tro, vi kunde naa Englænderne i Dag.

— Det bliver mørkt lidt før 7, var der en, der sagde, og hvis bare Englænderne har en lille Smule Forspring, kan de sagtens holde os fra Livet, til det bliver mørkt.

Flere mente det samme, men Sydfeld rystede paa Hovedet:

— I kender ikke „den Gamle“. Han skal være en af Tysklands fineste Sømænd. Hvor tror I, *Scharnhorst* og *Gneisenau* er henne, uden lige i Hælene paa Englænderne?

Det var ligefrem hyggeligt at komme til Ventilationsmaskinerne igen. Her var varmt og godt, og Arbejdet forstod jeg mig paa. Paa Dæk var vi Fyrbødere kun fremmede Fugle, der ikke havde noget klart Begreb om Afstande, Kurser og den Slags Ting. Her skulde jeg da foreløbig være med til at bestemme Farten. De fire Maskiner brummede mig venligt i Møde, og de fik Lov til at blive i den Tonehøjde indtil en halv Timestid, før jeg blev afløst. Saa blev Farten sat temmelig stærkt op, og jeg var i og for sig ikke ked af at skulle forlade dem for en Stund.

Der var en Uro overalt paa Skibet. Man kunde ikke finde et blivende Sted. Der var intet Arbejde for mig lige i Øjeblikket, og lidt før halvfem gik jeg paa Dæk igen.

Farten var blevet yderligere øget, og Stormen var taget til. Svære Søer krummede sig mod os og sendte Byger af Skum og Kaskader af Vand ind over Dækket, naar vi rendte Stævnen ind i dem. Da jeg gik op, saå jeg først efter *Nürnberg*, der jo skulde ligge agten for os. Der var intet Skib at se. Derimod laa *Leipzig* meget nærmere end om Formiddagen, og vi vandt stadig ind paa den. Langt forude kunde jeg skimte to svære Røgsøjler. Jeg spurgte en Matros:

— *Scharnhorst* og *Gneisenau*, sagde han kort.

— Hvor er Englænderne?

Han pegede fremover, lidt om Styrbord, men der var ingenting at se.

Paa Dækket klumpede Kanonmandskabet sig sammen

bag Skjoldene for at beskytte sig mod Vinden og Søerne. Engang imellem blev der holdt lidt Øvelse med Skytset. Løbene blev hævet og sænket og svinget i forskellige Retninger, og Laasene blev aabnet og lukket for at se, om de gled godt. De drev af Olie, der næsten kvalte Lyden af Bundkilerne, der gled ud og ind.

Jeg hørte, at der var gjort klart Skib til Fægtning, og kunde se, at Officererne var iført krigsmæssig Paaklædning med automatiske Pistoler i gule Læderhylstre ved Siden. En af dem dukkede op ved Siden af os og pegede paa en lille Pram, vi havde staaende paa det styrbords Overdæk. Den blev brugt, naar Skibssiderne skulde males.

— Ta' ved, Folkens! sagde han, og lad os faa den udenbords. Vi slog Klo i Baaden og svingede den frem og tilbage, mens Officeren talte: — Een-too-t-re. Saa gik den lille Pram udenbords og fik et Hurra med paa Vejen. Der blev i det hele taget raabt meget Hurra. Hver Gang nogen skulde røre sig til noget, blev der raabt Hurra. Tonen var mærkeligt lystig og oplivet over det hele. Foruden Dæksmandskabet stod der en Mængde Fyrbødere paa Dækket, men ingen sagde noget til det. I Dag var Reglementet aabenbart sat helt ud af Spillet.

Dresden satte Farten yderligere op og vandt mere og mere ind paa *Leipzig*. Ogsaa de store Krydsere var blevet mere synlige. Jeg tænkte paa min Afløser ved Ventilationen. Nu fo'r han rundt som en Flue i en Flaske for at smøre Maskinerne og regulere Farten. Deres høje Brummen kunde høres helt op paa Dækket.

Tiden gik. Jeg stod stadig paa Fordækket og saå frem over vor egen Linie. De to store Krydsere voksede stadig i Størrelse, og vi løb hurtigt ind paa *Leipzig*, der laa et Stykke agten for dem, men ogsaa havde god Fart oppe. *Nürnberg* var ikke at se. Om Bagbord kunde jeg skimte vilde, forrevne Klipper. Det var den chilenske Kyst.

Solen stod meget lavt, og der var vel kun en halv Time, til den gik ned. Det var vanskeligt at se imod den, men næsten lige under den, til Styrbord for os, havde der dannet sig en Kæde af fire Røgsøjler. Jeg havde set et Par af dem i nogen Tid og havde lagt Mærke til, at deres Opdukken vakte Røre mellem Officererne, men de to var først kommet til for nylig. Det sved i Øjnene at se mod Solen, men overalt paa Dækket søgte Folk sig gode Udsigtspladser for at holde Øje med de fire Røgsøjler. Vi kom dem nærmere og nærmere for hvert Minut. Det maatte være Englænderne.

Hele Jagtens Spænding greb mig. Hjertet bankede heftigt, og jeg knugede Hænderne om Rækværket. Mon vi kunde naa dem, og hvad saa, naar vi naaede dem? Tankerne væltede ind paa mig i vild Uorden.

— Hvor var det nu, jeg skulde være paa min Frivagt under Fægtning? Naa, det var sandt, i Ammunitionsrum Nr. 2, helt nede paa Bunden af Skibet. Der kunde man ikke se meget af Kampen, og man kunde heller ikke komme op, hvis *Dresden* gik ned. Det var vist Sauer, der skulde derned sammen med mig. Hvorfor gik Officererne med Pistoler? Saa nær kom vi da ikke Englænderne. Hvad mon det var for Skibe, hvor stærke var de, og hvor stærke var vi? Hvis *Nürnberg* ikke snart naaede op, var der lige et til hver af os. Den agterste Englænder voksede hurtigt. Var det en langsom, svær Krydser? Det maatte formodentlig blive vor Modstander. Hvad mon Klokken var? Over seks....

Der gled et Signalflag til Vejrs paa *Leipzig*, og *Dresden* svarede. Hvad mon nu det betød? Englænderne sakkede mere og mere agter, men kunde vi da for Fanden aldrig naa *Leipzig*. Ventilationsmaskinerne hylede i højeste Tone, men det gik for langsomt, meget for langsomt.

Naaede vi ikke frem, inden Fægtningen begyndte, vilde *Leipzig* faa to Modstandere. Aa, nej, hvad var nu det?

Paa *Leipzig* gled de store Krigsflag til Vejrs paa begge Master, og et Øjeblik efter ogsaa paa *Dresden*. Solen var fremme mellem Skyerne, da de foldede sig ud med skarpe Smeld. Det slog mig, at jeg aldrig før havde tænkt over, hvor truende det sorte Kors i vort Krigsflag egentlig saå ud? Nu var det altsaa ved at blive Alvor. Kunde vi mon ikke række Englænderne. Jeg havde ingen Anelse om det, men ønskede, at vi snart kunde faa begyndt. Spændingen var uudholdelig.

Fra Kanonerne hørtes Musik og Sang. En af Matroserne havde sat en Grammofon i Gang, og en anden spillede paa Harmonika. Kraftige Stemmer sang med paa Melodien. En af dem hævede sig med vild Kraft over de andre i Omkvædet:

Deutschland, Deutschland, über alles,
über alles in der Welt.

Jeg hørte en Officer tale forklarende til en Flok Fyrbødere, der stod i Nærheden. Han pegede ud mod de engelske Skibe, mens han talte:

— Den forreste er *Good Hope* med Admiralen om Bord, saa kommer *Monmouth*, som er lidt mindre. Nr. 3 er let Krydser *Glasgow*, og den sidste er Hjælpekrydseren *Otranto*. Den faar vi.

— Hvor stærk er Hjælpekrydseren, Hr. Løjtnant? spurgte en Stemme.

— Jeg véd det ikke, lød Svaret, men den er ingenting værd i et Søslag.

Paa Dækket steg Lystigheden. Der blev sunget og spillet flere Steder, og Officererne saå smilende til eller nynnede med. Vi laa nu et Par Tusinde Meter fra *Leipzig*, men Afstanden tog hurtigt af, og vor Modstander, den engel-

ske Hjælpekrydser, blev tydeligere og tydeligere. Det var nu ikke længere til at tage fejl af, at det var en stor Pas-sagerdamper. Solen havde nu naaet Vandet med sin nederste Rand. Det kneb med at se ind i den, men naar den var gaaet ned, vilde Englænderne staa som Skygger mod den røde Aftenhimmel. Det var helt godt regnet ud af „den Gamle“, men mon vi kunde naa at gøre os færdige med dem, inden det blev helt mørkt — eller de med os?

Der fløj et Signal op paa *Leipzig*. Det blev straks besvaret med et Signal hos os. Flaget fo'r op som en Klump og foldede sig først ud, da det naaede Toppen. Hvad mon nu det betød?

En Mand kom gaaende hurtigt over Dækket. Det var en af Hornblæserne. Han standsede, satte Hornet for Munden og blæste et kort, skingrende Signal. Jeg havde aldrig hørt det før, men behøvede ikke at spørge. Signa-lpiberne hvinede over hele Skibet, og Kommandoerne rungede:

— Alle Mand paa Fægtningsplads!

Jeg sprang af Sted. I Farten saå jeg en Grammofon og en Harmonika ryge udenbords — Matroserne gjorde klart Skib. Jeg stødte paa Sauer:

— Hvor er Nedgangen til Nr. 2, jeg har aldrig været der.

— Jeg skal jo med, tag den med Ro, det jager vel ikke mere, end det haster.

Jeg vendte mig om og kastede et sidste Blik over Dæk. Konstablerne stod klar ved Kanonerne, hvis Mundinger pegede forud. Den store Englænder var tydeligt at se som en skarp Skygge mod den røde Aftenhimmel. Solen var næsten helt forsvundet.

— Under Dæk, Fyrbøder! raabte en Officer, der fo'r forbi os. Vi luntede af Sted, men stod et Øjeblik efter stille. Alle stod stille og lyttede. En hul, mægtig Lyd,

dæmpet af Afstanden, naaede Øret. Den gentog sig, og endnu en Gang.

Scharnhorst og *Gneisenau* havde aabnet Ilden. Trods Afstanden kunde vi se Ild og Røg jage ud fra deres Styrbords Bredside.

— Ned! raabte Sauer. Vi styrtede af Sted. Han ledte mig gennem lange Gange og snævre Skakter ned til Ammunitionsrummet. Helt herved trængte den dumpe Rullen af de store Skibes Salver. Bulder paa Bulder rullede ind over os. Saa slugtes alle andre Lyde af et hult, rungende Brag, der fik alt paa Skibet til at dirre. *Dresden* lagde sig blidt over til Bagbord, og gennem Talerøret hørte vi en Stemme:

— Første Salve mod *Otranto* — for kort!

VII

Vi saá os om i Ammunitionskamret, et temmelig snævert, uhyggeligt Rum, der blev oplyst af et Par søvnige elektriske Pærer. Den eneste Udgang var det snævre Mandehul, vi var kommet ind af, saa her vilde det ikke være let at slippe ud i en Fart, hvis der skulde ske noget. Fyrværkmesteren stod ved Elevatorskakten og var i Færd med at hefte en Patron paa en Hejsekrog. Patronen, der var stukket ind i et graamalet Blikhylster med en Hank paa Midten for Transportens Skyld, saá ud til at veje godt til. Den var ca. en Meter lang. En Mand kom slæbende med en ny Patron. Han holdt fast i Hanken med begge Hænder og gik sidelæns for bedre at kunne løfte.

— Parole? spurgte en Stemme gennem Talerøret, og Fyrværkmesteren svarede: — *Dresden!* som Tegn paa, at alt var i Orden i Ammunitionskamret.

Med en utaalmodig Haandbevægelse satte han os i Gang med Arbejdet, og vi slog Klo i hver en Patron. De laa i Stabler i Baggrunden af Rummet. Et nyt tordnende Brag slog ned til os, og Dækket gled under mine Fødder. — Næste Salve mod *Otranto*, fortalte Talerøret, for lang!

— Hiv op, for Helvede! raabte Fyrværkmesteren op gennem Skakten, hvad venter I paa.

Jeg var allerede paa Vej med en ny Patron, da den tredie Salve rystede Skibet. Fra Dækket hørtes Raaben og Skrigen, og Stemmen i Talerøret fortalte ivrigt: — Tredie Salve mod *Otranto*. Kommandobroen skudt væk!

Sveden drev ned over mit Ansigt, og jeg fik heftige Smerter i Maven, saa jeg maatte krumme mig helt sammen for ikke at skrige. Jeg var ikke vant til saa haardt Arbejde, og Spændingen var frygtelig. Patronerne vejede godt til, og Fyrværkmesteren jog paa os.

Gennem Elevatorskakten trængte forvirrede Lyde ned til os mellem Braget af Salverne, der nu faldt Slag i Slag. Jeg hørte Trampen af mange Fødder, Kommandoraab, Hurraraab, Løbekattens Rullen over Dækket med Ammunition og ind imellem en Lyd, som jeg ikke havde hørt før. Det var en langtrukken, skurrende Lyd, der endte i en høj, skarp Hvinen, som pludselig forsvandt. Engang imellem gik Lyden over til en ujævn Svirren som af en svær Genstand, der hvirvles rundt i Luften med frygtelig Fart. Det maatte være Englændernes Granater, der begyndte at indfinde sig.

— *Otranto* styrer ud af Linien, raabte Talerøret i stor Ophidselse.

— Hiv op, for Satan! raabte Fyrværkmesteren omtrent i samme Tone.

Vi slæbte Ammunition, som om det gjaldt vort Liv. Vi sagde ikke et Ord til hinanden og hørte ikke andet end Fyrværkmesterens kommanderende Stemme. Tummelen

paa Dækket gjorde os næsten døve, og Braget fra Salverne satte os i Knæ. Vi hørte igen høje Hurraraab paa Dækket, og Talerøret fortalte: — Træffer paa *Monmouth*, Taarn skudt væk!

— Hurra, raabte Sauer grebet af den almindelige Begejstring.

— Hiv op, skreg Fyrværkmesteren i en rasende Tone. Der maatte være Masser af Ammunition paa Dækket, men han holdt nok ikke op, før Kamret var tømt.

— *Monmouths* agterste Kanon fyrer paa *Dresden*, fortsatte Talerøret — det brænder paa *Good Hope*.

Vi hørte igen de høje Hurraraab paa Dækket. Som de dog morede sig. Vi maatte aabenbart staa os godt. Mine to Kammerater straaledede over deres svedte Ansigter.

— *Dresden* Træffer i Forskibet, raabte Talerøret. Sauer stoppede op midt i en sidelæns March med en Patron. Vi såa paa hinanden. Nu begyndte det altsaa. Jeg kunde se det hele for mig: En Straale af Ild jog gennem Skibssiden og Granaten sprængtes med et tordnende Brag i Bunkerne, der stod i Flamme. Kul og Sprængstykker hvi-nede igennem Rummet i hele dets Længde, og Lemperne styrtede om, hvor de stod med Skovlene i Næverne. Vandet kom væltende ind med en Kraft som en almægtige Sprøjtestraale, og Lækmandskabet kom styr-tende med Filtpropper, Tæpper, Brædder og svære Stivere. Propper blev hugget ind i Lækken, svære, uldne Tæpper udenpaa, saa et Par solide Brædder og til sidst blev Stiverne sat i Klemme mellem Brædderne og Bunkervæggen. Hurtigt skulde det gaa, for hvis Vandet fik Magten, saa lukkede de vandtætte Døre sig, og der var ingen Redning for dem, der var paa den anden Side.

— Der kommer intet Vand, alt er tæt, beroligede Talerøret. Naa, Gudskelov, saa var det dog ikke saa slemt, som jeg havde tænkt det.

— *Leipzig* skærer ud, sagde Talerøret. *Dresden* fyrer paa *Glasgow*.

Salverne, der var taget lidt af, fulgte nu saa hurtigt efter hinanden, at Skibet ikke naaede at rette sig efter den ene, før den anden kom. Vi satte af os selv Tempoet op. Hvad mon der var i Vejen med *Leipzig*? Havde den lille Krydser med den mærkelig gammeldags Stævn mødt sin Skæbne. Jeg tænkte paa, hvor smuk den så ud, da den laa foran os belyst af Solen, der var ved at gaa ned, med sine fire store Krigsflag oppe, og hvor trofast den havde pløjet efter de store Skibe for at være ved Haanden, naar det gik løs.

Skydningen tog lidt af. Der blev længere mellem Salverne, og vi hørte nu Enkeltskydning for første Gang i Slaget.

— Ammunition nok, Vagten kan hæves, meddelte Talerøret. Larmen paa Dækket var steget. Vi hørte næsten hele Tiden Hurraraab og høje Stemmer, men kunde ikke skelne, hvad der blev raabt. Talerøret var blevet tavs. Vi tre menige stod og så paa hinanden med tomme Ansigter og tomme Hænder, og jeg blev først nu klar over, hvor voldsomt vi havde slæbt. Mine Knæ rystede under mig, men Smerterne i Maven havde fortaget sig. Fyrværkmesteren stod og lænede sig op ad Elevatorskakten.

— Vagten er hævet, sagde han med ét, og uden at spørge om noget begyndte Sauer og jeg at entre op. Larmen paa Dækket tog til, og med korte Mellemrum rystede et Kanonskud Luften. Kampen var aabenbart ikke helt forbi endnu. Vi blev staaende stille begge to, da vi var kommet op. Forude om Styrbord saas et flakkende Ildskær. Det gik næsten med det samme over til en mægtig, bred Ildsøjle, der oplyste Omridsene af et stort Skib, fra hvis Fordæk en Eksplosion slog ud. I den blændende gulhvide Eksplosionsflamme sås mørke Genstande

hvirvle omkring. Det hele varede kun et Sekund, saa var der dobbelt mørkt forude. Et hult Brag naaede mit Øre.

Fra Dækket rejste sig et Brøl, som jeg aldrig havde hørt Mage til:

Good Hope er sprunget i Luften, Hurra, Hurra, Hurra! Den synker, den er færdig! *Scharnhorst* længe leve!

Matroserne klatrede op i Rigningen og svingede med Huerne og skreg som gale. Officererne skreg med. En Ildsøjle jog ud af den forreste Kanon, og Braget gjorde Ende paa Hurraraabene. Det flammede op ude i Mørket, og jeg hørte en Hvinen i Luften. Det maatte være *Glasgow*, der stadig kæmpede. Hvor mon *Monmouth* var henne? Jeg spurgte en Matros: — Forude, svarede han, den er skudt sammen.

Jeg stirrede forud. Der var intet at se. Der var overhovedet ikke et Skib at se i Mørket. Mon *Leipzig* var sunket.

Med korte Mellemrum flammede det op ude i Mørket, om Styrbord, hvor *Glasgow* laa, og hver Gang svarede en eller to af *Dresdens* Kanoner, som Regel de to forreste, der laa højest. Matroserne var fuldstændig tossede. Betjeningen paa de bagbords Kanoner sloges med dem paa Styrbordssiden for at komme til at betjene Skytset. De rev dem væk fra Kanonerne: — Væk, lad os komme til, bare for et enkelt Skud. Flere Steder trak det op til Slagsmaal. Dækket drev af Vand, og de fleste af dem ved Kanonerne var drivvaade. Overalt faldt man over de Blikhylstre, som Patronerne blev opbevaret i, og tumlede mod Folk, der kom farende uden at se sig for. Menige, Underofficerer og Officerer trængtes ved Styrbords-Batterier for at faa saa meget som muligt at se. Jeg saå ogsaa mange Fyrbødere mellem Tilskuerne. Jeg banede mig Vej op til Fordækket og kom forbi Baadsmand Røggel, der var Kommandør for Kanon Nr. 1 om styrbord. Hver-

ken han eller hans Folk havde en tør Trevl paa Kroppen. De havde antagelig haft den vaadeste Post paa hele Skibet. En Mand, der kom op fra Ammunitionsskammer Nr. 1, var lige saa vaad og oplyste under hyppig Anvendelse af Kraftudtryk, at han havde staaet i Blød til Knæene i over en Time.

Paa Fordækket var der ikke ret mange, og jeg kunde i Ro og Mag se mig om til alle Sider uden at risikere at blive rendt ned. Det var tæt Mørke, og man kunde hverken se Venner eller Fjender. Søen var høj, og undertiden kom der en Vasker over Forskibet. *Glasgows* Kanoner flammede op med lange Mellemrum, og hver Gang sva-rede vore, men Opholdet mellem Skuddene blev længere og længere, og til sidst opdagede jeg, at jeg havde staaet og stirret ud i Mørket i flere Minutter, uden at se noget Glimt fra *Glasgow*.

En af Matroserne, der stod ved Siden af mig, var inde i en lang Beretning om Officerernes Opførsel under Slaget.

— De havde vist faaet sig et Par Glas, før vi begyndte, sagde han. Du skulde have set Løjtnant Fleischer, dengang vi skød Kommandobroen ned paa *Otranto*. Han sprang højt i Luften og raabte, saa det kunde høres over hele Batteriet: — Bravo, Dreng, den sad, hvor den skulde! Hørte I, hvor den brasede, hele Dækket er skudt sammen. Paa med Vanten igen! — Jo, han var i Humør.

— Naa, hvad Fanden, sagde den anden, du havde vel ogsaa taget et Glas, hvis der var nogen, der havde budt dig det, og de har da ikke faaet mere, end at de har klareret dette her fint.

Fra Dækket lød Kommandoraab og Piben. Jeg gik ned igen og løb paa Sauer og et Par Fyrbødere til: — Hvad er der nu løs? spurgte jeg.

— Torpedoangreb.

Vi var ligesom uden for det hele. Vi saá Torpedomand-

skabet med røde Baand om Huerne forsvinde gennem Nedgangen til Torpedorummet, der laa midtskibs. De havde nok ogsaa faaet Lov til at gaa paa Dæk. Vi stod og saå til, og ingen prøvede paa at genne os væk.

— Klar er! lød en Stemme nede fra Dybet. Raabet blev gentaget af en Officer, der lod det gaa videre, og vi hørte det gentaget endnu en Gang.

— Hvad er vi ude efter? spurgte jeg en Matros.

— *Monmouth*, lød Svaret, den er skudt i Smadder, og vi skal give den Resten.

Vi stod lidt og saå os omkring. Der var ikke en Sjæl, der sagde noget til os i Anledning af, at vi stod her og bredte os. Det var næsten det mest besynderlige ved hele Situationen. Det var koldt og blæsende, og engang imellem fik vi en Skvat Vand over os. Jeg frøs, og de andre gjorde vist det samme. Pludselig sagde Sauer: Jamen, er I tossede. Der er jo Skafning for os, der skal paa Vagt Kl. 12.

— Hvad er Klokken? spurgte jeg. En af dem saå paa Uret i Skæret af en Smule Lys, der kom et eller andet Sted fra. Den var et Kvarter i otte. Vi gik allesammen under Dæk, og var paa Vejen ved at falde over et Par Matroser, der gik og kastede de tomme Blikhylstre over Bord. Mandskabet stod stadig ved Kanonerne, og Officererne gik rundt med Kapper paa og Kraven oppe over Ørene. Der var blevet saa stille paa hele Skibet efter den voldsomme Larm under Kampen.

Under Skafningen gik Snakken ivrigt, men Stemningen var ikke saa høj som lige efter Kampen.

— Vi kan naa at vende Bunden i Vejret endnu, sagde Sydfeld, som ogsaa spiste.

— Aa, hold Kæft, og lad os faa Madro, var der en, der svarede, der er Folk, som ikke kan snakke om andet end om Ulykker.

— Hvad var det med den Træffer i Forskibet? spurgte en.

— Det var vist ikke noget videre, svarede en Lemper med Munden fuld af Mad.

— Det var en Splint, der slog en Bule ud i Siden, det var vist det hele.

Der var mange, der ikke havde saa god Appetit, som de plejede, men dette gjaldt ikke Bartsch. Han havde i Forvirringen sikret sig en mægtig Ekstraportion og lod til at være yderst tilfreds med Situationen. En af de andre Lempere sad og fortalte en Historie om ham:

— Saa siger Dambeck til ham: Du kunde da i det mindste tage en Smule Tøj paa, naar der er Søslag, saa du kan dø som en Soldat. — Næ, Tak, Hr. Underofficer, svarer saa Bartsch, hvis jeg skal ud at svømme, saa er jeg helst fri for Bukserne.

Alle lo, og Bartsch grinede selv med. Vi snakkede videre hver om sine smaa Oplevelser. De fleste af os havde jo været under Dæk og næsten ingenting set. Jeg var saaledes en af de faa Fyrbødere, der havde set *Good Hope* springe i Luften, og de andre frittede ivrigt Sauer og mig ud om, hvordan det tog sig ud.

Lidt over 8 var Skafningen forbi. Jeg blev siddende lidt paa Banjerne. og sludrede med dem, der blev tilbage, men jeg havde ingen Ro paa mig. Jeg kunde ikke forstaa, at vi havde Lov til at sidde her og drive, mens vi gik frem til Torpedoangreb, og hvert Øjeblik ventede jeg at høre den kendte Lyd af Torpedoen, der forlod Røret og kogende og gurglende styrede mod sit Maal.

Lidt over halv ni gik jeg paa Dæk igen sammen med Sauer og Sydfeld og et Par andre. Der var ingen Forandring at se, udover at det var blevet endnu mørkere.

Vi sneg os op paa Fordækket, hvor vi kunde staa mest ugenert og havde den bedste Udsigt. Dér stod ogsaa nu

et Par Matroser og krøb sammen og saå ud til at være temmelig vaade. *Dresden* gik for god Fart, og man kunde høre Ventilationsmaskinerne brumme. Fra Skorstenene væltede Røgen tykt ud. Der var intet, der mindede om det Torpedoangreb, vi forsøgte paa Paaskeøen. Matroserne stod og talte om et Par Skibe, vi havde passeret.

— Jeg tør bande paa, at det var *Glasgow*, sagde den ene. Jeg saå den tydeligt det Øjeblik, Maanen var fremme. Den blotte Stævn var ikke til at tage fejl af.

— Saa maa den anden have været *Leipzig*, faldt Kammeraten ind, for saa meget kunde jeg da se, at det ikke var den samme.

— Vi var vist ved at stikke den en Torpedo, sagde den første, og vilde have sagt noget mere, men holdt pludselig inde.

Forude gled en Lyskegle søgende over Vandet. Vi havde set noget Lys før, men blev først nu klar over, hvad det var. Den svøbte et Par Gange frem og tilbage over Bølgerne og begyndte saa famlende at nærme sig et bestemt Maal. Med ét standsede den og belyste klart et svært Skib, der laa med stærk Slagside. Jeg hørte Maskintelegraferne ringe, og Farten blev sat op. Vi kom nærmere og nærmere Havaristen, men vi naaede den vist ikke. En af Matroserne trampede i Dækket: — Hurtigere, hurtigere, for Fanden! mumlede han. Vi kunde se, at der var Folk paa Dækket af Skibet. De stod besynderlig roligt, samlede i Smaaklynger, og der var næsten ingen Bevægelse paa Dækket. Fra vort Dæk lød det:

— Daglig Orden ved Torpedoerne!

Vi nærmede os Vraget mere og mere, men Afstanden var endnu lang. Kun det blændende skarpe Lys fra Lyskasteren tillod os trods den betydelige Afstand skarpt at se, hvad der skete paa Dækket.

— Det er *Monmouth*, raabte den ene af Matroserne, vi naar den aldrig.

Jeg syntes ogsaa, at jeg kunde genkende det store, klodsede engelske Skib, som jeg sidst havde set i skarp Silhouet mod den glødende Aftenhimmel for kun et Par Timer siden. Dens tunge, stive Skrog stak underligt af mod *Glasgows* slanke Krydserlinier og *Otrantos* elegante Passagerdampersnit, men den havde altsaa ikke været massiv nok til at modstaa *Gneisenau*. Masten med det hvide engelske Krigsflag bøjede sig hurtigere og hurtigere ned mod den kogende oprørte Sø. Kolossen laa helt over, og jeg kunde se Folk løbe paa dens Sider. Fra vort Dæk hørtes Tummel og Raab. Det var Matroserne, der arbejdede med Baadene, som var blevet fyldte med Vand, for at de ikke skulde blive antændt af Træffere under Kampen. Jeg hørte dem raabe:

— Vi naar det ikke. Det er umuligt at sætte Baadene ud i denne Sø. De bliver smadret med det samme. Vi maa klods ind paa den....

Saa blev der ganske stille. Jeg tog min Hue af, og Matroserne ved Siden af mig gjorde det samme. *Monmouths* Master og Skorstene var forsvundet i Vandet, og det hvide Flag var ogsaa drejet under. Kun en Del af Bunden og Kølen var synlig.

Paa den havde der indtil for et Øjeblik siden staaet Mennesker, men en stor Sø gik over Vraget i hele dets Længde, og da den var væk, var der intet levende at se. En Stump af Kølen stak endnu op, men forsvandt under en ny Sø og kom ikke til Syne mere.

Omkring mig var der dødsens stille. De andre stod med Huerne i Hænderne og stirrede ud mod det Sted, hvor det store Skib var forsvundet. Paa Dækket var der ogsaa stille. Saa hørte jeg et Par skarpe Kommandoraab, og uden at vente paa de andre gik jeg under Dæk. Jeg gik som i Søvn og saá ingenting omkring mig. Det frygtelige Syn havde næsten bedøvet mig. I Sidegangen mødte

jeg en lille, tyk Fyrbøder, der hed Cramer. Han var bleg og havde store Taarer i Øjnene.

— Gud i Himlen, Støckler, de arme Mennesker!

Jeg nikkede til Svar, og vi talte lidt sammen om det, vi havde set. Jeg opdagede, at vi ikke talte, som vi plejede, men stod og hviskede til hinanden som ved en Begravelse.

Jeg gik ned paa Banjerne for at gaa til Køjs. Alle de, der var dernede, havde ogsaa set *Monmouths* Undergang, det kunde man se paa deres alvorlige Ansigter. Jeg var ved at gaa til Køjs, da Døren blev revet op, og en Mand raabte aandeløst ind til os.

— Er I tossede — nu havde de nær sendt *Nürnberg* en Torpedo i Maven! Han smækkede Døren i og forsvandt uden nærmere Forklaring.

Jeg gik til Køjs, men havde svært ved at sove. Billedet af det synkende engelske Skib havde brændt sig fast i min Bevidsthed, og jeg vred mig uroligt i Køjen, før jeg kunde falde til Ro.

Klokken 12 blev jeg purret ud til mine Maskiner. De skulde gaa for langsom Fart, hvilket jo ikke gav meget Arbejde, men dog altid nok til at holde de triste Tanker borte. Til sidst kom jeg ind paa den Idé, at det nok slet ikke var sandt. Den korte Søvn havde bragt mig saadan paa Afstand af Begivenhederne, at det hele forekom mig udvisket som en Drøm.

Jeg var et Øjeblik paa Dæk for at trække frisk Luft og ryste Søvnigheden af mig. Det var stadig meget mørkt og stormende. Forude skar med smaa Mellemrum en Lysstraale gennem Mørket. Jeg spurgte en af Vagterne, hvor det Lys kom fra. Det viste sig at være en Officer, jeg havde spurgt. Han svarede mig meget venligt.

— Det er et Fyrtaarn paa Land, min Søn, paa Øen Santa Maria.

VIII

Vi sejlede igen alene. Alt var, som da vi stampede af Sted paa vor ensomme Fart over Atlanterhavet og Stillehavet. De store Skibe og Slaget ved Santa Maria kunde godt være en Drøm, saa fuldstændigt var alting faldet tilbage i de vante Folder. Havet bredte sig vidt og tomt omkring os, og kun Røgen af den trofaste *Baden* røbede, at der var andre Skibe i Verden end *Dresden*. Vi skiftede Vagter og levede Livet, som vi havde vænnet os til det, før vi kom i Eskadre, og det eneste, der røbede, at vi havde oplevet noget usædvanligt, var de endeløse Samtaler om Slaget, der spandt sig gennem Frivagterne og Vagterne med, og hvori Underofficerer og Menige gav deres Besyv med uden Persons Anseelse.

Nu var det forbi altsammen, og Livet var atter blevet jævnt og dagligdags. I Tankerne genoplevede jeg Morgenens efter Slaget, min Forbavselse over at se alle fem Skibe ligge fuldstændig uskadte, vor Søgen efter Vrag fra de nedskudte engelske Skibe og hele Flaadens Parade forbi *Scharnhorst*, der laa smykket med Flag og Signalmimpler, saa nypudset og fin, som om den aldrig havde været i Slag. Jeg hørte Hurraraabene, der ringede over Vandet, mens Skib efter Skib gled langsomt forbi Admiralskibet, og saa de Hundreder af Huer, der svingedes i Takt, og saa med et Slag var det Hverdag igen. *Dresden*, *Leipzig* og *Baden* skilte sig ud fra den øvrige Flaade, der sejlede til Valparaiso — det fik vi mærkeligt nok at vide med det samme — og hurtigt forsvandt ogsaa *Leipzig* fra vort Selskab. Nu gik vi igen paa Kapertogt sammen med *Baden*, og efter et Par Dages Sejlads forsvandt ogsaa den paa en særlig Sendelse.

To Dage efter Slaget mødte vi nemlig den lille Hjælpekrydser *Titania*, „Gyngehesten“ kaldet. Den havde kapret

et stort norsk Sejlskib og forsøgte at slæbe det mod Vind og Sø. De to Skibe kom næsten ikke ud af Stedet, og vi morede os hjerteligt over det ejendommelige Skuespil. Vi lo ikke mindre, da vi fik at vide, at Nordmanden et Par Gange havde kappet Bugsertovet og forsøgt at løbe sin Vej, saaledes at „Gyngehesten“ maatte sende et Par af sine smaa Granater efter den for at faa den til at standse op. Nu blev *Baden* spændt for den norske Sejler, medens „Gyngehesten“ sluttede op som Halen i Optoget, og vi sejlede videre helt alene.

En tre-fire Dage efter mødte vi en amerikansk Damp-er, der havde Kul til Flaaden, og med den i Følge løb vi for tredie Gang ind til Mas-a-Fuera, Bjerget i Havet. Her laa hele den øvrige Flaade og tog Kul ind. *Leipzig* var ogsaa kommet og havde en Prise med, et smukt fransk Sejlskib, der laa ikke langt fra det norske Sejlskib, som „Gyngehesten“ havde kapret. Vi begyndte ogsaa Kulningen, og saa snart vi var færdige, stak vi til Søs igen sammen med *Leipzig*. For en Gangs Skyld kendte vi Rejsens Endemaal. Vi skulde til Valparaiso. Admiral v. Spee vilde vise Verden, at alle hans Skibe var uskadt.

Det summede som i en Bikube paa Banjerne i de Dage. At skulle se en rigtig By igen, og maaske komme i Land, forekom os som et helt Eventyr. Det havde vi ikke haft Lejlighed til, siden vi forlod Puerto Mexiko for længe, længe siden, da der endnu var Fred i Verden. Vi havde ogsaa faaet Lov til at skrive hjem paa nogle ganske smaa Kort, hvor der kun kunde staa nogle faa Ord og helst ikke andet end, at vi havde det godt. Det var underligt at komme til at sysle med Pen og Blæk igen. De derhjemme, ja. Vi havde ikke faaet Brev, siden Kri-gen brød ud, og det var første Gang, vi fik Lov til at skrive. Der var gaaet en Sommer og et helt Efteraar derhjemme. Jeg anede ikke, om de levede eller ikke, og vid-

ste ikke, hvem af dem der fik dette Brev at læse. Stakels tapre, syge Mor, hvordan gik du dog al denne Sindsbevægelse igennem? Og Far — naar jeg tænkte paa ham, kunde jeg ikke faa den sidste Aften i Hjemmet ud af mine Tanker — de tre Glas Vin, han skænkede op, mindede mig om Sakramentet til én, der skulde dø. Skulde vi aldrig mødes igen, vi tre, der stod sammen den Aften? Jeg havde efterhaanden vænnet mig til Tanken om, at det var mig, der kom til at mangle derhjemme. Det havde jeg gjort med en mærkelig Sindsligevægt, og jeg kunde mærke paa de fleste af mine Kammerater, at de havde det paa samme Maade, men i disse Dage, da vi sejlede mod Valparaiso, vaagnede Følelsen af Samhørighed med andre Mennesker og Længslen efter at se dem derhjemme.

Valparaiso blev en Skuffelse. Jeg erindrer en hvid By med en Mængde Skibe langs Kajerne, deriblandt mange tyske, og en Række smukke chilenske Krigsskibe paa Rheden. De hilste os med Salut, da vi lagde ind tidligt om Morgenen den 13. November, og vi svarede. I Land kom kun Kommandanten og nogle faa Officerer, men om Eftermiddagen fik Tyskerne i Byen Lov til at besøge Skibene.

De kom i Hundredvis, Mænd og Kvinder i alle Aldre, lige begejstrede og lige rørende gavmilde. Næsten alle havde de Kærlighedsgaver med til os, og for første Gang i lang Tid fik jeg Lejlighed til at ryge en hel Cigaret. Ellers maatte jeg som saa mange andre nøjes med de Stumper, som Officererne kastede fra sig. De sidste, der forlod *Dresden*, var en Del unge Tyskere fra Byen, der i Timevis tiggede Officererne om Tilladelse til at sejle med som frivilligt Mandskab. Her som alle Vegne, hvor vi traf Tyskere i Udlandet, lagde disse en Offervillie og en

Fædrelandskærlighed for Dagen, som forekom os andre selvmorderisk, men som vi bagefter maatte beundre.

Sent om Aftenen samme Dag sejlede vi efter at have faaet noget Proviant om Bord. Jeg lagde Mærke til, at nogle af Kasserne var mærket med *Good Hope* og altsaa oprindelig havde været bestemt til det engelske Admiral-skib, der sprang i Luften ved Santa Maria.

Vi gik med temmelig stærk Fart sydover, og jeg følte en mærkelig Lettelse, da vi var kommet ud i rum Sø og Lysene fra Valparaiso var forsvundet bag os. Havet virkede saa hjemligt, som om jeg havde tilbragt hele mit Liv paa det, og det regelmæssige Arbejde jog de triste Tanker paa Flugt.

Efter en Uges Sejlads Side om Side med *Leipzig* mødte vi Flaaden i rum Sø. Vi havde paa Vejen sænket et smukt engelsk Sejlskib og havde været paa Jagt efter et andet fjendtligt Skib uden dog at faa det. Nu gik hele Flaaden ind i en Bugt ved Chiles Kyst for at tage Kul ind. Det var et fuldkommen øde Sted, omgivet af høje, skovklædte Fjelde (St. Quintin Bugten i Penas Golfen), og vi laa der fuldstændig uforstyrret i 5-6 Dage beskæftiget med Kulning og Maskineftersyn. Paa Dækket havde Marinesoldaterne lange Øvelser, og alle Skibene holdt Fartøjsøvelser. Det hed sig, at vi skulde forsøge Landgang paa nogle engelske Øer, og snart dukkede Falkland op som Midtpunkt for alle Samtaler.

Den 26. om Morgen fik vi dog andet at tale om. Vi fik Ordre til at gøre os klar til at træde an paa Dækket til Parade for Admiralen. Det virkede som en Lynnedslag imellem os. De fleste vilde hellere være traadt an paa Fægningspladserne end stille til Parade for en Admiral, og den Nervøsitet, der beherskede Banjerne den Formiddag, var meget større end før Slaget ved Santa Maria. Underofficererne og det ældre Mandskab hjalp os efter

Evne, for at vi ikke skulde faldt helt igennem. De rettede paa vort Tøj, paa Huerne og Kokarden. Den skulde sidde lige mellem D og R paa Huebaandet, og det blev antydet overfor os, at kun det rene Udskud af Menneskeheden kunde faa den fortvivlede Tanke at anbringe Kokarden andetsteds.

Baadsmandspiben lød: — Alle Mand op til Parade! Vi stormede op. Matroserne traadte an paa styrbords og Fyrbøderne paa bagbords Overdæk. Underofficererne rettede Fronten af og fremhviskede de sidste indædte Anmodninger til os om at opføre os ordentligt og ikke gøre os selv, dem og Skibet, ja, hele Landet Skam. Det var en virkelig stor Dag for dem efter mange Maaneders Dvale.

Paa Kommandoerne til Faldrebsvagten kunde jeg høre, da Admiralchaluppen lagde til, men jeg kunde ikke se det, da Luftsakten var i Vejen.

— Ret — giv agt — se til — venstre!

Kommandoraabene smældede, og Musiken faldt ind med „Heil dir im Siegerkranz“. En Gruppe Officerer, som jeg ikke kendte, begyndte langsomt at skridte vor Front af. Det blinkede af Guld fra Huer og Epauletter, fra Knapper og fra funkende Ordner. Aldrig havde vi Folk paa *Dresden* i vor formløse Eneboertilværelse mødt noget saa glimrende og ophøjet. Det var altsaa disse Folk, der havde samlet de spredte Skibe paa Havene og ført dem til Sejren ved Santa Maria, og det var deres Villier, der inden længe igen skulde drive os ud paa Havet til nye Eventyr. Forrest i Gruppen gik en lille Mand med energiske og hurtige Bevægelser. Han havde et solbrunt Ansigt med graasprængt Sømandsskæg og milde, venlige Træk, men lysende af Energi og Myndighed. Jeg havde aldrig set ham før, men var klar over, at det var Admiral v. Spee. Som Reglementet bød, såå jeg ham lige ind i

Øjnene, da han passerede forbi, og fangede et Blik fra to rolige, graa Øjne, der hurtigt gled videre til næste Mand. Det var saa Admiralen, Kejserens Repræsentant paa Verdenshavene. Disse rolige, graa Øjne i det venlige Ansigt havde for faa Dage siden maalt tolv Hundrede Menneskers Livsmaal ud i Sølslaget ved Santa Maria. Jeg saå ikke mere af Paraden, men stirrede lige ud efter Reglementet. Ikke langt fra mig hørte jeg en Stemme, som maatte være Admiralens:

— Jeg ser, at det er mest smaa Folk her om Bord, men det betyder jo ikke noget. De har gjort deres Sager fortræffeligt.

Et Øjeblik efter traadte vi af og forsvandt under Dæk, hvor vi med Undtagelse af en ny Parade, der varede ganske kort, opholdt os Resten af Dagen uden at bestille noget. *Dresden* laa for Anker, Bunkerne var fyldt, og der var endog stuvet Kul i Sække paa Dækket. Vi var klar til at sejle, og det stod os klart, at vi havde en lang Rejse foran os.

Men det blev en Dag fuld af de sælsomste Oplevelser. Endnu en Gang blev vi pebet paa Dæk og fik den Meddelelse, at Kejseren i Anledning af vor Sejr over Engländerne havde dekoreret samtlige Skibschefer med Jernkorset af 1. og 2. Grad, og at der var uddelt 250 Jernkors til hele Eskadrens Mandskab. Hvem der var dekoreret, fik vi dog ikke at vide endnu. Samtidig var en Mængde Fyrbødere blevet udnævnt til Overfyrbødere, og til dem hørte jeg, uden at jeg var i Stand til at gætte mig til, hvorfor jeg var avanceret.

For at sætte Kronen paa Værket blev der senere uddelt Vin til os. Det var noget rødt, stærkt Stads, som man let fik for meget af, navnlig naar man var saa afvænnet med Spiritus som vi, og jeg fik da ogsaa lidt for rigeligt.

Sent paa Eftermiddagen lettede vi. Jeg var et Øjeblik

paa Dæk og saá hele Eskadren svinge ud af Bugten. Vi havde tre Førsejsskibe med, nemlig *Baden*, *Santa Isabel* og et nyt Skib, der hed *Seydlitz*. Hjælpekrydseren *Prinz Eitel Friedrich* var lettet nogle Dage i Forvejen, og „Gyngehesten“ var ikke mere blandt Skibenes Tal. Den var blevet sænket Side om Side med sin sidste Prise, da den ikke kunde følge med de andre Skibe.

Nu gik det altsaa mod Kap Horn og derfra til Falkland. Ahrens mente, at vi kunde naa dem med de Kul, vi havde, men foreløbig gav det aabne Hav os en meget uvenlig Modtagelse, der ikke tydede paa nogen glat Rejse. Det blæste godt, og Søen var i heftigt Oprør. Jeg havde en meget ubehagelig Vagt ved Ventilationsmaskinerne den Nat. Tung i Hovedet af Vinen var jeg, da jeg vaagnede, og bedre tilpas blev jeg ikke nede ved Maskinerne, der stank af varm Olie. Jeg blev syg og kastede op og var meget mat og elendig, da Afløsningen kom. Først om Morgenens kom jeg til Hægterne igen, og kunde glæde mig over, at de fleste af de andre gik og klagede sig over Tømmermænd, mens mit Ildebefindende ganske var forsvundet.

Vejret blev værre og værre. Den næste Dag var det Storm, og den tredie Dag Orkan, den værste, vi endnu havde været ude for i vor omflakkende Tilværelse. Alt blev surret fast. Først og fremmest Kullene paa Dækket, men ogsaa alle løse Genstande under Dæk. Borde og Bænke blev forankret med solide Tove og Reb. Overalt paa Dækket var der spændt Tove til at holde sig fast i, og Matroserne gjorde os opmærksomme paa Faren ved at gaa over Dæk hver Gang, vi viste os dér.

Det blev en uforglemmelig Dag, navnlig derved, at alle endnu tog det med godt Humør. Larmen var øresønderrivende. Vinden hylede og fløjtede i Rigningen og Radio-traadene, Bølgerne slog bragende mod Skibssiden eller

brød med et tordenlignende Spektakel ned over Dækket. Stævnen var undertiden ganske begravet i Skum og Vandmasser. Forude kunde jeg se *Leipzig* rulle af Sted og hugge sin snabelformede Stævn som en Plov ind i Vandbjergene, medens Skum og flygende Vand undertiden naaede op over dens Skorstene. Dens Master svingede som Penduler fra den ene Side til den anden, og det samme gjorde vore. Undertiden krængede vi saa stærkt, at man næsten ikke skulde tro det muligt for Skibet at rette sig igen. Dækket drev med Vand, og Matroserne havde Søstøvler paa. Men nedenunder Dæk, i vort Opholdsrum, var der næsten lige saa fugtigt som ovenpaa. Vandet var trængt ind gennem Udløbskanalerne, og hver Gang det forsøgte at komme ud igen, blev det presset tilbage under Syden og Boblen og maatte blive derinde. Det skvulpede fra den ene Side til den anden, og de, der havde Søstøvler, trak dem paa for at undgaa at blive gennemblødt. Der var en Banden og en Skrigen og en Grinen den hele Dag. Endnu var det morsomt, men det gik snart over. Engang imellem væltede en tre-fire Mand over hinanden, og navnlig den nederste fik nogle drøje Knubs, saa de fleste af os blev efterhaanden rigtig godt forslaaede. Vort Skab dunkede i Dækket med et Brag. Det var boltet fast til Panserdækket, men Boltene var revet glat over, og vore Spisegrej, der var af Blik, svømmede rundt i Vandet og samlede sig med lydelig Klirren i Hjørnerne alt efter Vandets Bevægelser. Igennem Spektaklet hørte vi Bølgerens voldsomme Skuren mod Skibssiderne, og det mærkedes, ligesom Pladerne gav sig i deres Sammenføjninger. Køjnen stod stadig under Vand og skinnede grønligt.

Kl. fire skulde jeg paa Vagt ved Maskinerne. Jeg stod mere paa Hovedet end paa Benene, og det meste af Olien hældte jeg ved Siden af, da det var umuligt at ramme

Smørehullerne. Søsyg var jeg ikke endnu, men mit Hoved var tungt som Bly. Langt de fleste var ellers efterhaanden blevet syge, og der blev kastet op, som da vi første Gang sejlede over Nordsøen.

Jeg var nu nede i Fyrrummet. Her havde Kultrimmerne det for en Gangs Skyld let. De store Kulkasser rullede af sig selv hen til Fyrene, naar de blot passede at slippe dem løs i rette Øjeblik, men Fyrbøderne gik, som om de stod paa Kugler og ramte ved Siden af Fyrhullet hveranden Gang. Der blev bandet ualmindelig voldsomt dernede. Der var mange søsyge, der laa og kastede op i Kullene, men ingen interesserede sig for dem eller tog sig af dem.

Inde i Bunkerne saå det lige saadan ud. Bartsch stod derinde og arbejdede jævnt og støt, som han plejede. To halvnøgne Mænd laa i Kullene og jamrede sig eller kastede op.

— De er døde som Sild, grinede Bartsch, og jeg maa arbejde for tre, men det er jeg ligeglad med, for de har lovet mig en Dram, naar vi kommer op. — Men vil du tro, fortsatte han i dyb Alvor, de har ligget og raabt, at jeg skulde kaste dem over Bord. De maa jo være tossede. Hvad saa med mine to Snapse?

Vagten var endt, og jeg skyndte mig hen til Baderummet. Der var Trængsel. En hel Række beskidte og splinternøgne Fyrbødere stod og ventede paa at komme til ved en af de tolv Vaskepladser. Det gik kun langsomt frem, for de, der vaskede sig, kunde kun bruge den ene Haand paa Grund af Skibets Slingren. Der blev skældt drabeligt ud og lovet Klø, som aldrig blev uddelt. Døren røg op til Underofficerernes Vask i den styrbords Side.

— Luk Døren, for Helvede! lød en arrig Stemme derinde fra.

Døren blev smækket i igen.

— Man skulde, Fanden ta' mig, tro, at det var en Pige-

skole, der var i Vandet derinde, sagde Sydfeld. Alle grinede. Sammenligningen med Underofficersholdet og en Pigeskole var ubetalelig.

Endelig var Rækken igennem. De første færdige var allerede ved at guffe i sig. Jeg havde ikke megen Appetit til Teen og Brødet eller til den lille Stump Pølse, jeg havde gemt til dette Maaltid, men det var der andre, der havde. Bartsch og en Landsmand til ham fra Danzig huggede i sig baade af deres egne og andres Portioner. Nievergall, som Bartsch' Kammerat hed, havde Munden fuld af Mad, og hans Øjne løb glubsk omkring for at se, om der ikke var mere at redde. De standsede først ved mit Ansigt og derefter ved min Pølse.

— Kan du ikke spise den, saa giv mig den.

Jeg gav den til Bartsch. Han var min Kammerat fra gammel Tid, og den første, der tog sig af mig her paa Skibet. Nievergall skar Tænder af Arrigskab og Misundelse.

Saa gik vi til Køjs. Vi faldt over hinanden, da vi skulde surre Køjerne, og det var et helt Kunststykke at komme om Bord i dem. *Dresden* rullede frem og tilbage, og Køjerne fulgte efter paa deres Jernstænger. Det lød som hjemme i Fars Kostald, naar Køerne blev fodret og raslede med Jernbindslerne.

Jeg tørnede mod Skabet, som vi desværre havde faaet sat op igen, hver Gang *Dresden* slingrede til min Side, og seks Mand i deres Køjer fulgte efter og masede mig ind mod Skabet. Kort efter laa vi til den anden Side, og nu maatte Ydermanden dør holde for. Søvn blev der jo ikke noget af paa den Maade, men Natten og ikke mindst Morgenens var rig paa Oplevelser, som holdt os skadesløse for Manglen paa Hvile. Saaledes var Manden ved Siden af mig søsyg. Han laa og gumlede paa en Brødskorpe for at forjage Sygdommen, men under en af de større Overha-

linger maatte han give op. For ikke at kaste op i Hovedet paa ham, der laa nedenunder, greb han en Hue og kastede op i. Det var ikke hans egen, men næste Morgen fik han at vide, hvem der var Ejer af Huen. Alle paa Banjerne fik det at vide, for den uheldige Ejermænd forsøgte nemlig at tage sin Hue paa. Det var Morgen-timernes absolute Højdepunkt den Dag.

Stormen rasede utrætteligt paa den fjerde Dag. Matroser med Redningsbælter paa og Tove om Livet hev vor Dækslast af Kul udenbords, da Sækkene gik i Stykker og gjorde Dækket ufarbart.

Ogsaa paa femte Dag holdt Stormen ud. Den holdt nok aldrig op. Alle var syge og sløje, og selv Bartsch og Nievergall maatte give op overfor al den Proviant, der stod til deres Raadighed ved Skafningerne. Nievergall hev en stor Stabel Pølseender, som han havde samlet sig, over Bord og sagde med et grimt Grin:

— Vore Venner derude skal ogsaa have noget.

Det var Hajerne, han mente.

Stormen rasede uforstyrret videre den sjette Dag. Nu var vi ved at give op, men Pligterne holdt os oppe. En af mine bestod den Dag og den følgende Uge i at staa for Skafningen ved vort Timandsbord. Det var i Almindelighed ingen morsom Opgave og nu særligt forstemmende, fordi ingen kunde spise noget, og Suppen alligevel skulde hentes.

Spisegrejerne dansede paa Bordet, og ingen vidste, om det var hans egne eller andres Grejer, han fik fat paa. Jeg hørte Signalet til Middag, greb Suppebaljen, som vi kaldte den, og pilede af Sted. Jeg kom godt nok op, men rutschede ned med Suppebaljen i Hænderne. Min ene Fod røg ned i Suppen, der var gloende varm. Det gjorde ondt, og Suppen havde heller ikke godt af Uheldet. Der var ganske afgjort flere Fedtperler paa den nu, end da

jeg hentede den. Ellers er det jo saadan med Soldater-suppe, at flere Øjne ser ned i den end op fra den.

Endelig paa den syvende Dag lagde Stormen sig, og vi kunde trække Vejret nogenlunde roligt igen. Efter en Dags Sejlads gled hele Flaaden ind i en lille Bugt ved en af Kap Horn Øerne. Vi kunde kende den forrevne Skærgaard igen fra vort Ophold dér i September Maaned. Paa Vejen havde vi kapret en engelsk Sejler, der var saa uheldig at møde os den sidste Dag. Den blev slæbt med ind til Bugten.

Ankeret gik, og Maskinerne standsede. Vi laa stille efter at have slingret i fulde 8 Dage. Jeg slingrede endnu, naar jeg gik, og var øm over hele Kroppen af de mange Knubs, jeg havde faaet. Arme og Ben var næsten følelseløse af den krampagtige Holden fast og Staaen imod under Stormen.

Vi begyndte næsten med det samme at kulle. Skønt det ikke var et Arbejde, vi sværmede for, var der godt Humør over hele Linien, undtagen hos Bartsch. Han var blevet indmeldt af en Underofficer, fordi han den sidste Stormdag havde raabt til en eller anden i Sidegangen: — Bare dog denne her Natpotte kunde gaa nedenunder og hjem, saa vi kunde blive færdig med det Gyngeri.

Underofficeren sagde, at det var en Opfordring til Utilfredshed og Mytteri, og spaaede Bartsch en meget alvorlig Straf i den nærmeste Fremtid. Forholdene føjede sig dog saaledes, at Bartsch ikke blev straffet.

Vi kullede paa to Dage og stak saa til Søs igen. Alle vidste, at Kursen var sat mod Falklandsøerne. Da vi var kommet et Stykke til Søs, saá jeg og flere andre nogle store Baal lyse fra en Klippe inde paa Land. Vi havde ingen Mennesker set i Bugten, og allerede den Aften blev der talt om, at vi nok var blevet jagttaget af Folk, der ikke vilde vise sig, men som nu signalerede ind i Landet, at Flaaden var lettet.

IX

Endnu en Nat og en Dag og igen en Nat gik Livet sin jævne Gang om Bord paa *Dresden*, som vi nu havde vænnet os til det, men saa kom den Dag, der forandrede alt, og som vi, der slap levende over den, vil huske til vor sidste Stund.

Jeg stod paa Fordækket og saå Solen stige op af Havet den 8. December, to Dage efter at vi var sejlet fra Kap Horn. Jeg havde haft anden Vagt ved Maskinen, men var ikke gaaet til Køjs. En eller anden havde fortalt mig, at vi kunde se Land allerede ved Solopgang, og jeg vilde ikke sove fra Landkendingen af de Falklandsøer, som havde været Midtpunktet for vore Tanker og Samtaler i de sidste Dage.

Solen stod klart op, og det tegnede til at blive en smuk Dag. Lette Skyer og Taagebanker rødmede i dens første Straaler, og jeg kom ved det Syn til at tænke paa Solnedgangen ved Santa Maria, da jeg saå de engelske Skibe tegne sig som skarpe Skyggerids mod den rødmende Aftenhimmel. Mændene paa *Good Hope* og *Monmouth* saå den Aften Solen for sidste Gang i deres Liv. Hvem skulde nu leve sin sidste Dag? Var Heldet endnu en Gang med Admiral v. Spee, eller var Tiden løbet til Ende for os? Tankerne vældede ind paa mig, mens jeg stod og saå paa Solopgangen, og Tanker huskes ofte bedre end de virkelige Begivenheder. Billederne fra Slaget ved Santa Maria dukkede ét for ét op for mig. Jeg saå *Good Hopes* Himmelflugt, et Ildkrater, der aabnede sig midt paa Havet, jeg saå *Monmouths* ensomme Vralten mod Døden med sønderskudte Sider og hældende Master, og jeg saå de flammende Lynglimt ude fra Mørket, naar *Glasgow* i Desperation sendte os sine Hilsener efter det tabte Slag.

Der var mange Folk paa Dækket, deriblandt ikke saa faa Fyrbødere, der var gaaet lige derop fra Vagten og nu stod og krøb sammen i Morgenkulden i deres snavsede og gennemsvedte Tøj. Jeg havde været saa fornuftig at vaske mig og skifte Tøj og kunde derfor blive staaende, mens den ene efter den anden af mine Kammerater forsvandt under Dæk. Landet kunde endnu ses tydeligt gennem Kikkert, blev der sagt, men for mine Øjne tegnede det sig endnu kun som Taagebanker forude om Bagbord. Solen skred højere og højere op paa Himlen, der nu var helt skyløs. Kom det til Slag i Dag, vilde den svageste Part ikke slippe saa billigt som ved Santa Maria, hvor Mørket barmhjertigt sænkede sig over Nederlaget, for Dagene var meget lange paa disse Breddegrader ved denne Aarstid. Jeg kom til at tænke paa dem derhjemme. Nu var de inde i Mørketiden, Dagene blev kortere og kortere, og det led mod Jul. Gud ved, hvordan den vil forme sig for dem i Aar? Allerede i Fjor kastede jeg Sorg over deres Julefest, skønt jeg var hjemme hos dem, men i Aar, hvor de overhovedet ikke anede, hvor jeg var, eller om jeg var nogetsteds?

Jeg skød Tankerne fra mig. Den Spænding, vi havde levet i, siden vi sejlede fra Kap Horn, var aabenbart gaaet mig paa Nerverne og fik mig til at tænke paa det allersørgeligste, og kun paa det.

Landet var nu kommet nærmere. Jeg kunde ganske tydeligt se, at det ikke var Taagebanker. Forude saas Røg af to Skibe, der gik foran os langs Kysten med temmelig stærk Fart. Det var *Gneisenau* og *Nürnberg*, der havde skilt sig ud fra Flaaden kort efter, at jeg var kommet paa Dæk, og nu dannede Forspids for Flaaden. De havde Krigsflag paa i det mindste én af Masterne, og det var altsaa dem, der skulde tage det første Stød. Paa deres Kurs kunde jeg nogenlunde gætte mig til, i hvilken

Retning Falklandsøernes største Havn, Port Stanley, laa, men der var intet Spor af Havn at se i den Retning endnu. Der var stadigvæk Land om Bagbord, og det syntes at strække sig forud i en lang ubrudt Kystlinie. Kysten mindede om Chiles, saa vidt jeg kunde se, en vild og forreven Klippekystr som ved Santa Maria.

Marinesoldater traadte an paa Dækket med Rifler og Maskingeværer. De havde lange Støvler trukket udenpaa Bukserne ligesom Landsoldater og svære Livremme med Patrontasker og Bajonet. De saå meget krigeriske ud og udbredte et levende Indtryk af, at nu skulde der snart ske noget usædvanligt.

Jeg saå paa mit Ur. Det var over Skafningen for min Vagt, og jeg havde intet faaet til Morgen. Jeg skyndte mig ned, hvor Spisningen var i fuld Gang og Snakken gik saa livligt som nogen Sinde. Jeg fandt min Plads og hyggede mig rigtig i Selskabet. Det gjorde godt at høre Kammeraterne sidde og drøfte Situationen med klare Ord i Stedet for at slaas med Tanker, som man ikke kunde betro til nogen.

Dér sad nu Richter med sit mest bedrøvelige Ansigt og forsøgte at skaffe sig Tilhørere til sine sædvanlige sørgelige Forudsigelser: — Det gaar galt denne Gang, hørte jeg ham sige, vi render lige i Gabet paa en stor engelsk Flaade — jeg véd det sikkert, for jeg har set det hele for mig.

— Det sagde du ogsaa sidste Gang, afbrød en af Tilhørerne, men da var det nu alligevel Englænderne, det gik ud over!

Richter rystede paa Hovedet og svarede noget, som jeg ikke kunde høre. En høj Stemme skar igennem Larmen: — Har I hørt, hvad Admiralen sagde, da han fik Blomster i Valparaiso: Gem dem til min Begravelse, sagde han!

— Aa, hold dog Kæft, lød en arrig Stemme, der bliver Fanden lyne mig da heller ikke talt om andet end Begravelser paa dette her Skib. Man skulde tro, at det var fuldt af Bedemænd.

Sydfeld sad og forklarede alle, der vilde høre paa ham, hvilke engelske Skibe vi kunde vente at møde ved Port Stanley: — Der er først og fremmest *Canopus*, sagde han og talte paa Fingrene.

— Det er en gammel Smadderkasse med Forladere, afbrød en anden, den skyder kun én Salve i Timen og gaar 10 Sømil, det er Højden.

Alle lo. Om Linieskibet *Canopus*, der kom for sent til Santa Maria, gik der de ejendommeligste Frasagn, og vi plejede at grine af alt, hvad der blev fortalt om det gamle Skib. Efter at „Gyngehesten“ var blevet os berøvet, var *Canopus* vor store Opmuntring i de ledige Stunder: — Halvdelen af dens Mandskab er deserteret i Chile, var der én, der raabte.

— Saa er der *Glasgow*, fortsatte Sydfeld uforstyrret.

— Den fik vist rigeligt sidste Gang, den maa da ligge i Dok. Baade vi og *Leipzig* ramte den flere Gange.

— *Bristol* og *Berwick*, fortsatte Sydfeld uforstyrret.

— Den klarer de to store let!

— Saa er der den japanske Flaade, blev Sydfeld ved.

— Ja, og den kinesiske og den russiske, smør bare paa — du véd ikke mere end vi.

Samtalen gik over til livligt Skænderi. Jeg havde overhovedet ikke deltaget i den, men kun lyttet til. Bartsch lyttede ikke engang. Han spiste i Tavshed og så ud til at være i daarligt Humør. Jeg gav ham et Stykke af min Pølse, og han smilede taknemmeligt til mig.

— Naa, Bartsch, sagde jeg uden at vide, hvad jeg skulde fortsætte med.

— Jeg har ikke hørt noget endnu, svarede Bartsch og

rystede tungsindigt paa Hovedet. Han tænkte stadigvæk paa sin uforsigtige Ytring under Stormen ved Kap Horn og den Indmeldelse, der var indgivet paa ham.

Jeg blev siddende der lidt endnu, indtil Skafningen var forbi. Bagefter var der Rengøring af Rummet, som vi hurtigt blev færdig med, og saa gik jeg paa Dæk igen. Der var samme ejendommelige Frihed til at gaa og komme, som man havde Lyst til, som før Slaget ved Santa Maria.

Der var kommet en synlig Uro over Livet paa Dækket. Folk fo'r frem og tilbage og nogle stod og arbejdede med Kanonerne. Det saá ud, som om de blev underkastet et grundigt Eftersyn. Officererne gik fra Kanon til Kanon og talte med Folkene. Vort Topflag var halet ned, og der var kun Flag paa Hækken. Da jeg saá paa det, opdagede jeg, at vi havde ændret Kurs. Vi stod nu ud fra Land. Om Bagbord kunde jeg se *Gneisenau* og *Nürnberg*, der ogsaa havde ændret Kurs og stod bort fra Land. Marine-soldaterne var ikke længere paa Dæk. Jeg spurgte en Matros, hvad der var i Vejen, men han fo'r videre uden at svare mig. Jeg stod og gloede forbavset til alle Sider. Det var næsten altid den Rolle, vi Fyrbødere maatte spille, naar vi kom paa Dæk. Vi levede vort Liv uafhængigt af alt, hvad der skete, og var kun ansvarlige for Farten. Naar vi kom paa Dæk, følte vi det, som om vi kom ind i en fremmed Verden. Inde over Land kunde jeg dog trods min Uklarhed over, hvad der var sket, se tætte Røgskyer hæve sig op fra et bestemt Punkt, og det forekom mig, som om jeg saá Masten af et Skib eller en Radiomast.

Der var igen kommet mange Fyrbødere op. De stod og betragtede *Nürnberg* og *Gneisenau*, der pilede af Sted om Bagbord med et mægtigt Røgslør hængende efter sig, og snakkede om, hvornaar vor Kurs vilde falde sammen med de to Skibes: — De kommer til at ligge forrest med den Fart, de har, sagde en af dem.

En Underofficer kom farende hen imod os: — Hvad Satan staar I dér og driver efter, Fyrbødere, er I ikke klare over, at der er slaaet „Klartskib“? Det var vi ikke klar over. Vi var ikke klare over noget som helst, udover at vi skulde lystre.

Vi drev under Dæk, men der var ikke noget for os at lave, og noget efter gik jeg op igen. Jeg vidste af Erfaring, at Reglementet sov allerbedst, naar der var Uro i Luften.

Vi var kommet meget nærmere til de to forreste Skibe. Inden længe vilde vi sejle paa Linie, og det var nu ikke til at tage fejl af, at *Gneisenau* og *Nürnberg* vilde komme til at ligge forrest, derefter *Scharnhorst*, *Leipzig* og *Dresden*. Afstanden mellem *Leipzig* og Admiralskibet var ret stor, mens vi laa temmelig tæt paa den gamle Krydser og en Smule til Bagbord. Det saá ud, som om vi vandt ind paa den. Jeg løb paa en Matros, som jeg kendte, og greb ham i Armen:

— Sig mig, hvad er der i Vejen — er vi paa Jagt eller flygter vi?

— Véd du ikke det? Vi løber det bedste, vi har lært — der var propfuldt af Englændere i Port Stanley!

Han fo'r videre. Jeg blev forvirret staaende, hvor jeg stod, og en Officer, der kom efter, var ved at løbe mig ned. Jeg blev varm og kold paa én Gang. Vi havde alt-saa mødt en Styrke, som var meget kraftigere end vor, for ellers flygtede v. Spee ikke. Vi havde hørt saa meget om ham og havde set, hvor koldblodigt han førte os til Sejren ved Santa Maria. Den lille Mand med de rolige, graa Øjne, som jeg havde stirret ind i ved Paraden i St. Quintin Bugten, saá ud til at vide alt om Søen og Søkri-gen. Naar han flygtede, var det kun for en knusende Overmagt. Nu stampede vi altsaa af Sted som Englænderne ved Santa Maria med en stærk Fjende i Hælene og

maaske intet Haab om at undslippe. Hvor længe skulde vi jages, før det blev Slut? En hel Dag? Som *Glasgow*, *Otranto*, *Good Hope* og *Monmouth*. En hel lang Dag maatte Englænderne vente paa Døden ved Santa Maria. Kunde vi haabe paa, at det blev forbi lidt hurtigere? Det var maaske den sidste Naade, der var beredt os.

Gneisenau og *Nürnberg* laa nu et godt Stykke foran os paa samme Kurs. Der maatte være gaaet flere Timer, siden vi begyndte at holde fra Land, men jeg havde ikke Regnskab paa Tiden og brød mig heller ikke om det. Jeg stampede frem og tilbage paa Dækket, uden at nogen sagde noget til mig. Farten steg mere og mere. Ventilationsmaskinen kunde høres over hele Skibet. Vi var nu oppe paa 20, maaske 21, maaske 22 Knob. Det var ikke til at tage fejl af, at *Leipzig* ikke kunde holde denne Fart. Den sakkede mere og mere agterud for *Scharnhorst*, mens vi rykkede op paa Siden af den. Skibene havde aabenbart faaet Lov til at gaa, som de havde Fart til det, og den stakkels *Leipzig*, som var den ældste, havde mindst Fart.

Vi rykkede mere og mere op paa Siden af den. Spændingen greb mig. Det var Væddeløb nu. Løb *Dresden*, løb, det gælder Livet! Jeg stampede med Foden i Dækket og knugede Hænderne om Rælingen. Nærmere og nærmere kom vi *Leipzig*. Nu laa vi paa Højde med dens Hæk, nu rykkede vi frem. Jeg kunde se Folkene paa *Leipzigs* bagbords Side staa og arbejde med Kanonerne. De var aabenbart forberedt paa det, der vilde komme, og vilde ikke lade det komme an paa Tilfældigheder. Jeg havde hørt, at dens Chef, Fregatkaptajn Haun, var en overordentlig dristig og modig Mand. Han vilde sikkert kæmpe til det sidste, men Farten kunde han ikke faa sat op, dertil var *Leipzig* for gammel og Kedlerne for svage. En Mand ved Siden af mig — vi stod nu tæt sam-

men ved den styrbords Ræling — mente, at den gamle Krydser havde faaet Kedelskade. Jeg kunde se det hele for mig. Det var haendtd paa *Dresden* ogsaa. Vandet løb fra de utætte Rør ned i Kullene, Ilden blev sort, og de arme Fyrbødere maatte slide som Djævlé for at faa Damptrykket hævet igen. *Leipzig* pustede den kulsorte Røg op af sine tre høje Skorstene, men den kunde ikke løbe omkap med *Dresden*. Med Ventilationsmaskinerne gaaende for yderste Kraft gled vi langsomt forbi den gamle Krydser. Røgen stod i tykke sorte Søjler op fra vore Skorstene, og Sod og Kulstumper haglede ned over os paa Dækket. Ventilationsskakten til et af Fyrrummene sugede mit Huebaand til sig, og min Krave og Bluse flagrede som i stærk Storm. Gennem Skakten trængte alle Fyrrummets forvirrede Lyde op til mig, Fyrsteder-nes Døre blev smækket i, Fyrragerne raslede mod Dækspladerne, Skovlene skrattede i Kullene, og hæse Kommandostemmer forsøgte at trænge gennem Spektaklet.

Vi skød forbi *Leipzig* som et Uvejr af Spektakel og Kulrøg. Mandskabet ved dens bagbords Kanoner samlede sig ved Rælingen og vinkede til os. Vi vinkede igen. Huer og Lommetørklæder svingedes i Luften fra begge Sider. Nogle blev staaende med Huen i Haanden, mens vi passerede forbi. Jeg knugede Hænderne i Rælingen. Da vi satte Farten op for at komme forbi den gamle Krydser, forekom det mig kun rigtigt og rimeligt. Vi var meget hurtigere end den gamle Krydser, og det var uklogt at lade et hurtigt Skib holde sig efter et langsommere, det var jeg fuldt ud klar over. Men nu, da det gik forbi, og jeg saå den lille Krydser med sin gammeldags Bygning og sin klodsede Snabelstævn sakke mere og mere agterud, saa sved det mig i Hjertet. Kunde den dog ikke sætte Farten en lille Smule højere op, var det virkelig saa

absolut givet, at den skulde ofres? Forude brasede de tre andre Skibe af Sted, næsten skjult af mægtige Røg-søjler, men *Dresden* holdt sin høje Fart i deres hvid-skummende Kølvand, der brusede og brød som Brænding i Storm. *Leipzig* sakkede mere og mere agterud. Ingen vilde hjælpe den, og den kunde ikke hjælpe sig selv.

En Fyrbøder tog mig i Armen: — Du skal paa Vagt ved Maskinen paa Fyrplads 2.

— Jeg har ikke Vagt nu!

— Det er Ordre fra Overmaskinist Eckert.

Jeg gik ned og klædte mig om. Ordren forstod jeg ikke. Jeg skulde paa Vagt om faa Timer efter min Tur, men der skete saa meget mærkeligt i Dag og meget, som jeg ikke forstod. Da jeg stod og skiftede Tøj, kom jeg i Tanker om, at jeg helt havde glemt at se efter de engelske Skibe. Hvor var de mon henne?

Ventilationsmaskinen brølede mig i Møde. Den gik med den højeste Fart, jeg endnu havde været ude for, og én Mand havde rigeligt at gøre med at smøre den. Maskinen slugte Olie i Pottevis, men den gik godt. Jeg kendte den, og en mærkelig Ro kom over mig, da jeg stod med Oliekanden i Haanden, overføjte Lejerne og sørgede for, at de alle blev smurt. Det var godt at have noget at bestille, og navnlig ved en Maskine af denne Slags. Dens Hylen fortalte mig, at alting gik, som det skulde, og at *Dresden* anspændte alle sine Kræfter for at redde sit Liv. Olien drev fra Maskinen og stænkede mig i Ansigtet, saa det sved, men det frydede mig blot. Bare Maskinen gik uden at svigte, saa var alting godt. Den rasende Fart gik i Blodet paa mig. Jeg smurte, regulerede og drejede, som jeg aldrig havde gjort det før. Gik alt andet paa dette Skib i Stykker, saa skulde denne Maskine gaa, til Vandet lukkede sig over den.

En dump Rystelse, et Stød eller en Lyd, jeg vidste ikke hvad, gik igennem Skibet. Jeg så paa min Maskine, lyttede efter, om der kom mere, men der var intet at høre. Maskinernes Larm lød, som den havde gjort det i de sidste Par Timer, saa det var formodentlig ikke dem, der var noget i Vejen med. Maaske var vi sejlet mod noget, som drev i Vandet. Det var overmaade farligt med den Fart, vi havde paa, men foreløbig saá det da ud, som om der ikke var sket noget. Rystelsen gentog sig et Øjeblik efter, og denne Gang var det, som om den blev fulgt af en hul, rungende Lyd. Det kunde sikkert ikke stamme fra Skibet, men maaske var det Skydning fra et af de andre Skibe. Maaske var Englænderne lige i Hælene paa os og Kampen allerede begyndt. Jeg anede jo intet, vidste ikke, om vi havde ændret Kurs og maaske løb Side om Side med de engelske Skibe som ved Santa Maria. Jeg vidste kun, at Farten blev holdt uforandret, og at der var givet Ordre til at holde Maskinen paa det højeste Omdrejningstal.

Overmaskinist Eckert aabnede Døren og kom ind til mig. Den gamle Sømands Ansigt var saa roligt og uforstyrret som altid, og han nikkede smilende til mig, da jeg hilste.

— Naa, min Søn, hvordan gaar det?

— Godt, Hr. Overmaskinist, men den bruger lidt rigeligt med Olie.

— Ja, ja, lad den faa, hvad den har Brug for.

Han blev staaende lidt og saá paa Maskinen. Han holdt sin store Lab over hver enkelt Smørekop for at føle, om de var varme, og nikkede saa anerkendende til mig.

Jeg tog Mod til mig og spurgte: — Véd Hr. Overmaskinisten, hvad det er for Lyde — der er vel ikke noget i Vejen med Maskinerne?

Overmaskinisten rystede paa Hovedet: — Nej, det véd du nok ikke, min Søn — det er ellers Englændernes svære Granater, som eksploderer i Vandet.

— Er Kampen da allerede begyndt?

— Nej, de prøver bare paa at naa os paa den længste Afstand, men de kan vist ikke se meget for Røgen.

Overmaskinisten talte saa roligt og dæmpet, som han kunde for den larmende Maskine, nikkede til Afsked og gik saa roligt sin Vej. Han var en dygtig Fagmand, det vidste jeg i Forvejen. Nu var jeg ogsaa klar over, at han var en første Klasses Soldat.

Et nyt Stød rystede Skibet, og ét til. Der blev aabenbart skudt to Skud ad Gangen, formodentlig med de forreste Taarnkanoner. De kunde ikke bruge Bredsiden uden at ændre Kurs og miste Afstanden. Det var et stort Held for os, men selv den langsomme Skydning med de forreste Kanoner maatte vel give en Træffer engang, og en eneste af de tunge Granater tværs gennem vort Dæk var sandsynligvis nok til at tage Dampen fra *Dresden* og forvandle den til et forsvarsløst Vrag, som selv den mindste Krydser kunde skyde i Sænk. Jeg arbejdede løs paa min Maskine. Saa længe det gik, saa gik det jo, og kunde vi holde dem fra Livet, til Natten kom, eller komme ind i en Taagebanke, saa var vi ogsaa reddet for denne Gang.

Overmath Martens, der gik paa første Vagt som Maskinist paa Grund af sin lange Tjeneste, kom ind til mig sammen med Ingeniøraspirant Grothe og gav, uden at sige noget til mig, Grothe Ordre til at betjene Maskinen. Jeg studsede. Der havde ikke været noget i Vejen med mit Arbejde, Overmaskinisten havde lige anerkendt det, og nu skulde jeg jages fra Vagten. Det var ganske vist ikke min egen Vagt, men Overmaskinisten havde sat mig paa den, vel fordi han havde Tillid til mig. Jeg blev rasende

og glemte den Respekt, som jeg skulde vise mine Overordnede:

— Hvad har De saa tænkt Dem, at jeg skal bestille? brølede jeg til Martens.

— Du skal hente Olie, raabte Martens tilbage i omtrent samme Tone.

Jeg tog Oliekanden og gik efter Olien, rød i Hovedet af Arrigskab og Slidet ved Maskinen. Martens skulde vel gøre sig vigtig, og Grothe havde jo kun at parere Ordre. Det havde jeg ogsaa, og naar alt kom til alt, var jeg befriet for Ansvar for Maskinen, og det var ikke saa lille med den Fart, den nu havde paa.

X

Da jeg kom tilbage med den fyldte Kande, kunde jeg med det samme høre, at der var noget galt med Maskinen. Gennem dens Larm kunde jeg høre en svag, pibende Lyd, og der var en Lugt af varmt Jern i Luften. Jeg kendte den fra tidligere Tid og vidste, at et Leje var ved at løbe varmt. Stødet fra en engelsk Granat rystede igen Skibet for at fortælle mig, hvad der vilde ske, hvis vi fik Maskinskade.

Jeg saá paa Grothe, og han saá paa mig, men vi kunde ikke hente megen Trøst hos hinanden. Vi var lige unge begge to og saá sandsynligvis lige ulykkelige ud.

— Der er noget, der piber! raabte Grothe.

— Ja, det kan jeg høre, svarede jeg.

— Støckler, hvad skal vi gøre? raabte Aspiranten fortvivlet. Han rev Oliekanden ud af Haanden paa mig og tømte hele dens Indhold ud over Maskinen, der sendte det ud til alle Sider som et Springvand.

— Ja, det hjælper i det mindste ikke noget, brølede jeg og rev Kanden til mig igen. Jeg var paa Vej til Døren for at slippe ud efter en ny Forsyning, da den blev aabnet for Næsen af mig, og Overmaskinist Eckert kom til Syne. Han blev staaende lige foran mig og snusede i Luften. En skarp Brandlugt fyldte nu Rummet, og Ulykken kunde ikke skjules. Sandsynligvis var det Ekscentriken, der var ved at løbe varm, for jeg havde naaet at faa Tid til at føle paa alle de andre Lejer, og dem var der ikke noget i Vejen med.

— Min Søn, min Søn, sagde Overmaskinisten alvorligt og bebrejdende, hvad har du gjort? Maskinen er jo ved at brænde sammen.

— Ja, den er, men det er ikke min Skyld — Overmath Martens har jaget mig fra den og sat Aspirant Grothe til at passe den.

— Af Sted efter Olie! kommanderede Overmaskinisten og vendte sig mod Grothe, mens jeg fo'r af Sted, saa hurtigt jeg kunde. Maskinen skreg frygteligt efter mig, og det lugtede mere og mere brændt. Jeg var overbevist om, at den aldrig fik Brug for den Olie, som jeg skulde hente, men vilde brænde sammen og gaa i Staa, inden jeg kom tilbage. Mit Hjerte hamrede af Angst og Spænding, inden jeg naaede tilbage til Maskinen. Hvis den brændte sammen, vilde Fyrpladsen miste sit kunstige Træk og kunde ikke holde Damptrykket, og saa vilde *Dresden* miste nogle Sømil af sin Fart. Een eneste Mands Fejl eller Ukyndighed kunde koste os allesammen Livet, og det var paa min, netop paa min Vagt, at Fejlen var sket. Ganske vist var jeg blevet jaget bort fra den, men hvem vilde tænke paa det, hvis der skete noget. Jeg var ude af mig selv af Fortvivlelse og svarede ikke paa et Par Tilraab, der blev sendt efter mig om, hvad der var i Vejen.

Da jeg kom tilbage, gik Maskinen endnu, men Rummet

var fyldt af Brandlugt, og det varmtløbende Leje hylede. Overmaskinisten var imidlertid i Færd med at klare Situationen. Der var kommet et Pår nye Folk ind i Rummet. De stod og baksede med en Brandslange, og snart blev der rettet en kraftig Straale mod det varmtløbende Leje. Det var Ekscentriken. Vandet blev kastet tilbage af de roterende Dele og sprøjtede over hele Rummet, navnlig blev Manden, der stod og holdt Slangen, hurtigt saa gennemblødt, saa han kunde vrides, men det fik ikke hjælpe, han maatte blive ved.

Jeg afleverede Olien til Overmaskinisten, der begyndte at give nogle Ordre til Grothe. Da han var færdig med det, spurgte jeg:

— Hvad befaler Hr. Overmaskinisten, at jeg skal bestille?

— Du kan tage Maskine Nr. 4, svarede han, og jeg forsvandt ud af dette Rum, hvor jeg havde gennemlevet saa mange Sindsbevægelser.

Paa Vejen kom jeg ved en Fejltagelse ned paa Fyrplads Nr. 1. Jeg var der kun et Øjeblik, men det var nok til at give mig et Indtryk af, hvilket forfærdeligt Arbejde det var for Fyrbøderne at holde denne Fart — maaske en 23-24 Knob. Varmen i Rummet var uudholdelig, og skønt Folkene havde smidt det meste af Tøjet, løb Sveden ned over deres nøgne Kroppe som Vand. Underofficererne raabte og sprang omkring for ikke at staa i Vejen for Fyrbøderne, der ikke tog nogen Notits af, hvem der kom i Vejen for deres tunge Redskaber. Lige foran mig stod den store Fyrbøder Kotschak fra Danzig eller fra Schlesien, en Kæmpekarl med brede Skuldre og mægtige Armkræfter. Som en Automat bukkede han sig, huggede Skovlen ind i Kuldyngerne og hev den tunge Lading ind i Fyret. Han knugede Næverne saa haardt om Skovlskaftet, at Knoerne lyste hvide. Han saá intet om-

kring sig og snakkede lavmælt med sig selv, afbrudt af Stønnen og hivende Aandedrag:

— Jeg giver ikke op — jeg giver ikke op — før Vandet slukker under mine Kedler.

Han var grebet af rent Arbejdsvanvid. De, der kom i Vejen for hans Arbejde, vilde blive slaaet til Jorden.

Jeg fo'r op igen. Ingen havde set mig komme, og ingen saå mig forsvinde igen. Hver havde nok at passe i sit eget. Jeg havde set Fyrpladsen under mange Vagter, naar vi gik for fuld Fart og jagede engelske Skibe, men aldrig havde den set saa rædselsfuld ud som nu.

Ved Maskine Nr. 4 stod der selvfølgelig en Mand i Forvejen. Han havde ikke faaet noget at vide om, at han skulde afløses, og turde ikke gaa fra sin Vagt. Mig var der ikke Brug for, og da jeg antog, at Overmaskinisten havde taget fejl og havde andet at bestille end at anvise mig Arbejde, besluttede jeg paa egen Risiko at gaa op og faa noget at spise.

Alt var imidlertid forhekset. Min egen Vagt var nede ved Maskinerne, og Spisegrejerne var laaset inde. Ved den anden Vagt var Skafningen i fuld Gang, men uden Grejer kunde jeg ikke faa noget, med mindre jeg vilde vente, til de var færdige, saa jeg kunde laane noget Værktøj hos en af dem. I Mellemtiden kunde jeg saa gaa paa Dæk og se, hvorledes det saå ud der. Det vante Arbejde ved Maskinerne, Skafningen og de kendte Ansigter, Uheldet med Ventilationsmaskinen og min Faren omkring fra Sted til Sted havde næsten faaet mig til at glemme, at vi ikke sejlede alene. Hvor var de andre Skibe, og hvor var Englænderne? Jeg syntes, det var saa længe siden, de sidst havde skudt. Var vi løbet fra dem?

Paa Vej op løb jeg lige i Favnen paa Underofficer Pap fra den anden Vagt. Han standsede mig og spurgte i en ophidset Tone:

— Hvad var der i Vejen med din Maskine? Jeg har hørt, at den var ved at brænde sammen?

— Det var ikke min Maskine, da det skete. Overmath Martens havde sat Aspirant Grothe til at passe den, og den løb varm, da jeg var efter Olie....

— Naa, saadan, men hvorfor jog du ham saa ikke væk?

— Det kunde jeg da ikke — han er jo min Overordnede.

— Aa, til Helvede med det — naar Folk bryder ind paa éns Vagt — et Spark i Enden — færdig med ham!

Han gik, og jeg fortsatte op paa Dækket. Her var stille og roligt oppe i Modsætning til alle Rummene under Dæk, hvor der herskede det forfærdeligste Spektakel, saa man maatte raabe til hinanden for at gøre sig forstaaelig. Her kunde man nok høre Ventilationsmaskinerne temmelig tydeligt, men det var intet i Sammenligning med Larmen under Dæk. Den friske Luft fyldte Lungerne og satte Humøret mange Grader i Vejret. Jeg gik til Rælingen. Du gode Gud, hvor vi sejlede! Det var stille Vejr, og Havet laa spejlblankt foran os, men *Dresdens* Fart var saa voldsom, at Blusen og Huebaandene flagrede som i Stormvejr. Skibet rystede og dirrede under den vældige Fart, og Stævnen væltede Vandet til Side i store, gennemsigtige Flager, der splintredes mod Vandoverfladen og fortsattes som svære Dønninger ud til Siderne. Røgen stod lige til Vejrs fra Skorstenene, drevet op af det umaadelige Lufttryk fra Ventilationsmaskinerne, og Sod og Kulstykker haglede ned over Agterdækket. Matroserne stod eller laa ved Kanonerne eller ved Rælingen, og Officererne gik roligt frem og tilbage paa Dækket. Jeg lagde Mærke til, at de ikke bar Tjenestepistoler som ved Santa Maria.

Om Styrbord laa et af de store Skibe, saa vidt jeg kunde se *Gneisenau*, og bag den, lidt agten for os laa

Scharnhorst. *Nürnberg* kunde jeg ikke se — den laa sandsynligvis paa *Gneisenaus* styrbords Side, skjult af de vældige Røgmasser, der væltede ud af den store Krydsers Skorstene, og langt agterude saå jeg *Leipzig* sejle helt alene. Det hele var overset paa et Øjeblik. Flaaden løb for sin højeste Fart. Men hvor var Englænderne?

Jeg var paa Vej til Agterskibet, da jeg med ét stand-sede op. Ikke langt fra *Scharnhorst* jog en svær, maste-høj Vandsøjle op, pyntet med hæslige Brandfarver og kronet af en sort Røgsky, der sendte skarpe Tunger ud til Siderne. Et dumpt Brag hørtes. Søjlen splittedes for-oven og styrtede skummende sammen. Jeg behøvede ikke at spørge nogen, hvad det var. Det var tydeligt nok en svær Granat, der var slaaet ned i Vandet.

Jeg fortsatte min Vej mod Agterskibet, der drev med Sod og Kulstykker. Det forekom mig, at *Dresden* havde sat sin Fart op, og det saå ogsaa ud, som om vi hurtigt var ved at rykke forbi *Gneisenu*.

— Hvor er Englænderne? spurgte jeg en Matros, der stod ved Rælingen.

— Langt agterude, lød Svaret. De er ikke til at se for Røg.

Jeg stirrede i den angivne Retning, men kunde ingen-ting se. Røgen fra *Dresden* og de andre Skibe drev ganske vist til Styrbord, men et Taageslør blev liggende over Vandet og spærrede Udsigten paa lange Afstande. Jeg kunde kun se *Leipzig* stampe af Sted i sin Ensomhed, langt agten for alle os andre.

— Hvor mange Englændere er der? spurgte jeg videre.

— De siger, der er 8, lød Svaret. Udkiggen saå dem komme ud af Havnen som Rotter af et Hul. Der ligger to svære Tampe i Spidsen, og det er nok dem, der sky-der. Det var Fanden til Rede, vi fik stukket Næsen i dér. Vi kom da tidsnok til Falkland.

En kæmpemæssig Vandsøjle skød op lige foran *Dresden*. Der var ingen Eksplosionsfarver i Vandet denne Gang, det rejste sig klart og gennemsigtigt, næsten lodret, i en utrolig Højde og sank saa langsomt skummende sammen.

— Den havde Retningen, sagde Matrosen, det er Fanden til Kaliber, de har taget med — det er nok disse her 30,5 cm. Hvis de kunde se os for Røgen, havde de ramt for længe siden.

— Folkens, se! raabte en Mand i ophidset Tone, og jeg saå mig forvirret omkring. Jeg havde kun været faa Minutter paa Dæk og var forberedt paa alle mulige Overraskelser.

Matroser, Underofficerer og Officerer styrtede fra alle Sider af Skibet hen til den styrbords Ræling. Jeg løb og saa derhen og fik mig en Plads yderst ved Rælingen med en hel Bunke bagved mig, som masede paa for at komme til at se. Det forekom mig, at *Dresden* brat havde ændret Kursen mod Styrbord, men det var ikke det. Det var *Gneisenau*. Den store Krydser laa omtrent paa Højde med os, snarere en Smule agten. Fra alle dens Master vajede nu store Krigsflag, og Vimpler fo'r til Vejrs paa dens Signalmast. Det svære Skib drejede langsomt sin Stævn til Bagbord og krængede stærkt over i Drejningen. Mere og mere drejedes Stævnen, den pegede nu lige mod os. Der maatte ske et Sammenstød, nej, den løb agten om os.

— De gaar mod Fjenden, raabte en Mand, se Signalet: *Ran an den Feind* — se *Scharnhorst*!

Agterude saå jeg *Scharnhorst* med Krigsflagene højt til Tops svinge til Bagbord som *Gneisenau*. Jeg knugede Hænderne i Rælingen, mit Hjerte bankede, som det skulde sprænges, og mine Øjne løb fulde af Vand. Nu sejlede de to store Skibe, som havde beskyttet os og

kastet Glans over vort fortunlede Liv, Fjenden i Møde for at beskytte os for sidste Gang. Den gamle Admiral paa *Scharnhorst*, hans Søn paa *Gneisenau*, hele Staben af guldprydede Stabsofficerer, som vi havde set en eneste Gang ved Paraden i St. Quintin Bugten, hele Myldret af Officerer, Underofficerer og de Hundreder af Menige, som vi havde set færdes paa de store Skibes Dæk, naar vi laa i Havnen og kullede, kastede sig mod Fjenden for at skaffe os den stakkede Frist, der var nødvendig for, at vi kunde undslippe og leve videre.

Ombølget af sorte Røgskyer, hvorover de store Krigsflag lyste med deres klare Farver i det straalende Solskin, brasede *Gneisenau* lige ned mod os. Jeg havde aldrig set den paa saa nært Hold og sugede hver Enkelthed til mig med mine fugtige Øjne, for jeg følte mig overbevist om, at jeg saå den for sidste Gang. Fra dens Dæk lød Hornsignaler, det var nok Mandskabet, der blev kaldt til Kanonerne. Jeg kunde se et Mylder af Folk paa Dækket, Matrosernes Huebaand flagrede i Vinden, og Officerernes Kasketter lynede i Solen.

— Ret! blev der raabt bagved mig, og alle rettede sig. Musiken, som jeg slet ikke havde set, faldt ind med „Heil dir im Siegerkranz“, og i et Brus af larmende Maskiner og skummende Vand strøg *Gneisenau* tæt forbi *Dresdens* Agterstavn.

Vi vendte os efter den, og blev staaende, saa længe Musiken spillede. Saa styrtede vi hen til den bagbords Ræling for at følge de store Skibe paa deres Vej mod Fjenden og mod Døden.

Scharnhorst laa nu i Spidsen, og tæt efter den sejlede *Gneisenau*. Begge gik for fuld Fart og sendte mægtige Røgskyer til Vejrs fra deres fire svære Skorstene. De laa næsten agten for os, og Afstanden øgedes hurtigt, da vi fjernede os fra hinanden i fuld Fart. Hvor længe vi stod

og saá efter dem, véd jeg ikke, men vi stod der i dybeste Tavshed. Nogle havde taget Huen af og stod og krammede den i Haanden. Alle Ansigter var dybt alvorlige.

— Nu!

Hvid Røg jog ud fra *Scharnhorsts* styrbords Side, og det svære Skib krængede over. Nu skød ogsaa *Gneisenau* og nejede sig til Bagbord for Kanonernes svære Tryk. To bragende Tordenskrald rullede over Vandet. Nu skød de igen, og igen. Luften dirrede af de mægtige Brag. Jeg saá Vandet fyge op i mægtige Fontæner langt bagved de to store Skibe. Englænderne skød for langt, og jeg kunde stadigvæk ikke se dem. Jo, dér — dér var Master og store Røgskyer. Det var nok de to svære Skibe, som Matrosen havde talt om.

Jeg opdagede, at jeg stod helt alene ved Rælingen. Matroserne var pludselig forsvundet. Jeg kunde se Folkene staa parat ved Kanonerne i en mere reglementeret Stilling end før. Officererne fo'r hurtigt frem og tilbage over Dækket. Der maatte være sket noget. Her kunde jeg ikke blive staaende og skyndte mig derfor under Dæk.

Maskinernes Helvedeslarm slog mig i Møde. Hvor skulde jeg gaa hen? Hvilken Vagt tilhørte jeg nu, efter at jeg var blevet sat paa Ekstravagt om Formiddagen? Jeg anede ikke, hvad Klokken var. Mit Ur laa i Skabet, og jeg havde heller ikke haft megen Brug for det i Dag, da ingenting gik, som det plejede at gaa, og der aabenbart var kommet rent Uorden i mine Vagttider. Mon det ikke var muligt, at jeg kunde komme til at spise nu, inden jeg skulde paa Vagt?

Jeg mødte en Mand fra den anden Vagt og fik Lov til at laane hans Spisegrejer. Hos en af Kokkene fik jeg tigget en Portion Mad og gik ned paa Banjerne for at spise den. Der var ikke et Menneske dernede, og Bordene og Bænkene var stuvet til Side. Jeg følte mig ikke rigtig

godt tilpas i al denne Tomhed, men havde samme pinlige Fornemmelse, som man kan have, naar man er kommet for sent til noget og ikke rigtig er blevet klar over det endnu.

Jeg begyndte at pille i Maden, som jeg havde faaet. Det var nogle Stykker Fisk, rødlige i Kødet og med en Smag som Laks. Hvor i Alverden var de andre dog henne — en af Vagterne maatte da have fri nu.

Døren gik op, og for tredje Gang i Dag stod jeg overfor Overmaskinist Eckert, der saá ud til at have travlt og ikke var til at spøge med. Han trak Vejret dybt, som han plejede, naar han skulde give en ordentlig Overhaling, og begyndte saa:

— Hvad Fanden — staar du her og guffer i dig? Har du ikke hørt, at der er slaaet Krigsalarm. Tror du, at du kan finde ned til Maskinerne i en Fart?

— Hvilken Maskine, Hr. Overmaskinist?

— Ventilationsmaskine Nr. 4, men lad det nu gaa lidt villigt!

Jeg satte Skaalen til Side og løb ned til Maskinen.

Krigsalarm, alle Mand paa Fægtningspladserne — saa vidste jeg da endelig, hvor jeg skulde være, og hvor det bar hen. Inden længe vilde jeg igen høre Drønet af Kanonerne paa Dækket og mærke *Dresden* gire overfor deres Stød, og inden længe vilde de engelske Granater hvine og fløjte gennem Luften, som jeg havde hørt det ved Santa Maria. Denne Gang var det nok vor Tur til at tage imod og de andres til at give, til vi havde faaet nok.

Jeg havde været paa Benene siden Midnat og havde levet med i alle Dagens Hændelser, saa vidt jeg havde Lejlighed til det, men nu følte jeg det, som om jeg havde ødslet min Tid bort uden Forstaaelse af det, der foregik. Saa uendelig kostbar havde denne Dag været og saa ubetalelig disse Timer, jeg havde spildt uden Omtanke.

Det blev jo min sidste Dag, for fra dette slap vi ikke med Livet. Vi skulde alle dø, som Englænderne døde ved Santa Maria, og jeg skulde ogsaa dø. De store Skibe var sejlet i Døden for os, men det havde været forgæves.

Jeg stod stille foran Døren til Maskinrummet og foldede mine Hænder. Jeg bad til Gud om at hjælpe, støtte og trøste mine Forældre og Søskende. For mit eget Liv kunde jeg ikke bede, for jeg skulde jo følges med de andre, og vi havde været døde længe — i alle de Maaneder, vi havde sejlet.

En mærkelig Ro kom over mig. Nu gik jeg ned til min Maskine og døde sammen med den. Jeg efterlod ingen tom Plads i Verden, for de derhjemme havde ikke set mig i næsten et Aar, og jeg kendte ingen andre. Naar jeg nu døde, vilde de faa Lov til at leve. Mor vilde faa Lov til at leve, og min Broder vilde ikke komme med i Krigen. Jeg døde som et Offer for dem allesammen. Det skulde saadan være, og jeg maatte ikke beklage mig derover. Jeg havde kun set saa lidt af Livet, var lige fyldt 20 Aar og kunde sagtens undværes.

Mine Tanker arbejdede vildt, og jeg saå Syner rejse sig foran mig. Der stod Far og Mor den sidste Aften derhjemme, hver med sit Vinglas i Haanden, og sagde Farvel til mig med taareblændede Øjne. Jeg nikkede til dem og smilede til Farvel:

— Farvel, Mor! Farvel, Far! Nu gaar jeg paa den sidste Vagt, og hav det nu godt, til vi ses igen.

Saa rev jeg Døren op til Maskinrummet. Ventilationsmaskinens Brølen slog mig i Møde. Jeg havde aldrig hørt den give en saa frygtelig Lyd fra sig før. En svedig, olie-stænket Mand brølede omkap med Maskinen lige ind i Øret paa mig:

— Alt er vel, højeste Fart, smør godt!

Han tumlede ud, og jeg var ene ved Maskinen og det

vante Arbejde. Nu var der ikke Tid til andet end til at passe den, saa der intet Uheld skete. Endnu var der ikke skudt fra Dækket, og vi kunde maaske løbe fra Engländerne. Livsmodet begyndte at blusse op i mig paa ny, da jeg stod overfor denne hylende Maskine, der ikke kunde tænke, men bare arbejde paa vor Frelse. Den gjorde sin Pligt, og jeg vilde gøre min. Smøre, smøre, skrue, dreje og regulere, overføle Lejerne og engang imellem ned paa Fyrpladsen for at smøre et Leje dér. Der var varmt som i Helvede, og Larmen var frygtelig. Fyrbøderne arbejdede som vilde Dyr, hældte Kul paa og rev Slaggerne ud i en Temperatur, som jeg næsten ikke kunde aande i, men jeg saå intet og hørte intet udover min Maskine. Det var endnu tidligt paa Dagen, og jeg havde Kræfterne i Behold, alt blev naaet og passet som det skulde, og Tiden gik, uden at jeg lagde Mærke til det.

Jeg anede ikke, hvor længe jeg havde staaet ved Maskinen, da en Mand traadte ind ad Døren og meldte sig som Afløser. Det kunde ikke passe, det var helt umuligt. Jeg havde jo kun staaet her et Øjeblik. Nu vilde jeg ikke have flere Fejltagelser.

— Ta'r du ikke fejl, raabte jeg.

— Nej, brølede han tilbage, jeg har Ordre fra Overmaskinisten.

— Hvordan staar det til deroppe?

— De er lige i Hælene paa os.

Jeg rakte ham Oliekanden.

— Alt er vel, højeste Fart, smør godt!

Saa gik jeg ud af Rummet og ind i Vaskekamret for at faa lidt koldt Vand over Hovedet. Der var Trængsel derinde. Det var min egen Vagt, som jeg endelig var kommet sammen med. De var dødtrætte allesammen, navnlig de, der havde arbejdet i Bunker og Fyrrum. Jeg nikkede til Bartsch. Han var sort som en Neger og saå træt ud.

Den tykke Sydfeld, der arbejdede paa Fyrpladsen, var for en Gangs Skyld ganske tavs. Ingen sagde ret meget udover det nødvendigeste. Jeg vaskede mig hurtigt og gik saa op paa Dækket.

XI

Jeg blev staaende i Opgangen og aandede dybt. Den friske Luft fyldte mine Lunger, og det var som Oliestanken, Kulrøgen, den fortærende Varme ved Maskinerne blev skyllet ud af Kroppen i et eneste Aandedrag og jeg vendte tilbage til Livet igen. Jeg saå op mod Solen, jo, den var der endnu, og jeg saå den, skønt jeg aldrig havde troet at faa den at se mere. Jeg smilede til den som til en gammel Ven.

Jeg gik over til Rælingen, mærkelig stiv i alle Lemmer og ør i Hovedet af Larmen under Dæk. Jeg hørte ingenting omkring mig, og i nogle Øjeblikke havde jeg det, som om jeg gik ved Siden af mig selv. Jeg var mat i Knæene, og i mine Øren susede Spektaklet af Maskinerne ligesom Mélodier efter en lang Balnat.

Vi sejlede endnu med samme vanvittige Fart, men hvor længe kunde *Dresdens* Kedler holde til dette Pres. De havde længe trængt til et grundigt Eftersyn, og nu blev de i Stedet for sat paa denne frygtelige Prøve. Vandet fossede forbi langs Skibssiden, som om vi sejlede imod en rivende Strøm, og Lyden af Vandmurene, der kastedes til Side af Stævnen, kunde høres helt hen, hvor jeg stod, skønt Ventilationsmaskinernes Brummen var meget tydelig ogsaa paa Dæk. Vandet lyste klart, grønt, og saå vidunderlig frisk og uberørt ud, og det var nok meget koldt. Jeg kom i Tanker om, at vi havde set et Isbjerg ved Kap Horn, et pragtfuldt, grønhvidt skinnende Bjerg

med stejle Tinder og bratte Vægge ned mod Havet. Hvor saadanne Iskolosser sejlede omkring, maatte Vandet være meget koldt.

Stemmer bagved mig kaldte mig tilbage til Virkeligheden. Det var nogle Fyrbødere, der var kommet op paa Dækket og nu havde faaet Øje paa et eller andet agterude, som jeg ikke havde lagt Mærke til. De gik meget hurtigt, ja, løb næsten, og jeg løb efter, tung og fortumlet. Skulde jeg se mere end det, jeg havde set i Dag? Det forekom mig, at jeg havde set alt for meget — Eskadren jaget til Døde af en usynlig Fjende, de store Skibe, der vendte om for at opholde Fjenden, den sammenbrændte Maskine, Helvedet paa Fyrpladserne — men det var altsaa ikke forbi endnu.

Paa Agterdækket stod Folkene i Klynger i livlig Samtale, alle Grader blandet godt sammen som om Formiddagen. Matroser, Fyrbødere, Underofficerer og Officerer talte med hinanden, var ved at løbe hinanden over Ende af lutter Optagethed, for alle saá de, enten de gik eller stod, efter noget, der skete langt agterude, og som jeg ikke havde faaet Øje paa endnu. Jeg kilede gennem Klyngerne af stærkt optagne Mænd hen til den styrbords Ræling, hvor der stod mange i Forvejen og saá ud over Havet.

Ja, dér skete det, langt, langt borte, agten for os. Først kunde jeg slet ikke finde Rede i, hvad det var, jeg saá, men efterhaanden klaredes det. To Dampere, der saá ud til at være af betydelig Størrelse, gled af Sted langt, langt ude, trækkende lange Røgsøjler efter sig. Efter dem kunde jeg skimte to lange Røghaler fra et Par andre Skibe. Var det mon *Baden* og *Santa Isabel*, der blev forfulgt af engelske Skibe? Jeg havde ikke set de to Førselsdampere hele Dagen, men nu var vi vel kommet saa langt fra Falklandsøerne, at Englænderne havde støvet

ogsaa dem op. Deres Skæbne var uden Tvivl beseglet, for ingen af dem kunde holde et Krigsskibs Fart, og ingen af dem var armerede. Jeg kunde ikke lade være med at smile ved Synet af de to engelske Krigsskibe, der var blevet sat til at jage de helt forsvarsløse Dampels op. Men forbandet var det, at de havde faaet Øje paa dem, for *Baden* havde alle de Kul om Bord, vi møjsommeligt havde skrabet sammen fra kaprede Skibe i Stillehavet, og om *Santa Isabel* vidste jeg, at den var ladet med Proviant, og Rygterne fortalte, at den havde „Julegaver“ om Bord til os fra Tyskerne i Chile. Ja, der var jo ingen Tvivl om, hvordan det vilde ende med de to Skibe, som trofast havde fulgt *Dresden* siden Krigens første Dage, og som havde været vor Stolthed, da vi kom sammen med de andre Skibe og saá, hvilke Førsejsskibe de havde faaet med. Navnlig var *Baden* et meget smukt Skib. Det skar mig i Hjertet, at den nu snart havde løbet sine sidste Mil. Farvel, *Baden*, og Farvel, *Isabel*, og Tak for godt Følgeskab!

Lidt mere agten for os var Begivenhederne i fuld Udvikling. Himlen var sløret af Røgen fra fire Skibe, der tilsyneladende laa i en Klump, men vistnok havde ret stor Afstand fra hinanden. En uophørligt gentaget dundrende Lyd som af en fjern Torden naaede frem til *Dresden* og trængte gennem Maskinlarmen, og ud fra alle fire Skibe jog med korte Mellemrum graahvide Røgskyer, der hurtigt blev agterudsejlet og afløst af nye. Jeg behøvede ikke at spørge nogen om, hvad der skete lige for mine Øjne. Det maatte være den stakkels *Leipzig*, som kæmpede sin sidste Kamp mod Forfølgerne, der endelig var kommet den paa Skudhold. Paa de lange Afstande lignede Sceneriet en Kamp mellem Legetøjsskibe, og saadan saá jeg ogsaa paa det i det første Øjeblik. Jeg var underlig sløv og træt i Hovedet, men det varede kun

et Øjeblik efter, at jeg havde gjort mig klart, hvad det var, der skete. *Der* kæmpede *Leipzig* ene Skib mod tre, og *her* flygtede vi uden at række den en hjælpende Haand. Vi havde agterudsejlet den gamle Krydser om Formiddagen og skulde nu tømme den bitre Skaal til Bunds og være Tilskuere til dens Nederlag, uden at røre os for at hjælpe den. Blodet begyndte at løbe hurtigt igennem Kroppen paa mig igen. Mit Hjerte bankede, og mine Kinder brændte. Herregud, hvorfor hjalp vi dog ikke *Leipzig*? Hvad havde vi at løbe efter, hvad ventede der os i Fremtiden? Den endeløse Flakken omkring paa Havene kunde dog ikke i Længden gavne Tysklands Sag, for det var jo saa ubetydeligt, hvad vi kunde naa at ødelægge af engelske Skibe. Engang før eller senere maatte ogsaa vi kæmpe vor sidste Kamp, hvorfor saa ikke kæmpe Side om Side med *Leipzig* og følges med de store Skibe, som vi havde sejlet saa længe sammen med? Jeg saa *Leipzig* forstærke sin Ild. Røgskyerne fra dens Bredside blev større og større. Nu spillede nok alle dens Kanoner — hvorfor fik vore ikke Lov til at spille med? Vi behøvede blot at tage Farten af Maskinen et Øjeblik, saa vilde hele Kampen hurtigt rykke tæt ind paa Livet af os, og vi kunde aflaste den arme, gamle Krydser, der nu laa og skød ufortrødent mod sine tre Forfølgere. *Leipzig* forsvarede sig rasende og tilsyneladende med Held. Der opstod en Bevægelse mellem de engelske Skibe. To af dem skød hurtigt frem og kom op paa Siden af *Leipzig*. Nu var de vist foran den. Det var ikke til at se paa Grund af den lange Afstand. Der stod en Mand ved Siden af mig med en Kikkert:

— Laan mig lige Kikkerten et Øjeblik, bad jeg.

Han svarede ikke, men blev staaende med Kikkerten for Øjet og forklarede uden at henvende sig til nogen af os:

— Den svære Krydser bliver liggende ved *Leipzig*, men de to andre kommer ned mod os. Den lille ligner *Glasgow*, og den store er vistnok *Kent*. De har en mægtig Fart paa begge to.

Der opstod en voldsom Uro paa Dækket. Flere havde faaet Øje paa de to engelske Skibes Manøvrer.

— De skærer ud, de kommer ned mod os.

— To mod én, ja, det ligner dem.

— Nej, den ene løber efter *Nürnberg*, men den anden kommer....

— Lad den bare komme, den skal faa en varm Modtagelse.

Jeg saå mig omkring. Folkene omkring mig var røde i Hovedet af Ophidselse. De snakkede og raabte lige ud i Luften og trættedes om, hvad det var for et Skib, der var ved at passere *Leipzig* paa Vej til os.

— Det er *Glasgow*.

— Sludder, den blev ødelagt ved Chile.

— Det er *Bristol*.

— Officererne siger, at det er *Glasgow*.

— De har malet *Glasgow* paa Siden af den for at narre os....

— Sludder og Vrøvl, den Stævn er ikke til at tage fejl af.

En Officer stod tæt ved mig ret op og ned paa Dækket. Hans Læber var presset sammen som en Streg, og hans Hænder var knyttet, saa man kunde se det hvide af Knoerne. Engang imellem trak han Vejret dybt, som om han havde været ved at glemme det. Han var aabenbart tavs af Raseri over, at vi skulde flygte, mens *Leipzig* kæmpede. En Mand løb paa ham og hilste og undskyldte sig, men Officeren flyttede ikke sine Øjne fra Skibene der agterude og svarede ikke med et Ord.

En Mand ved Siden af mig spyttede i Næverne, som om han skulde til at slaas, og raabte lige ud i Luften:

— Ja, kom bare an, din Satan, dig skal vi nok faa lavet til Plukfisk, hvem du saa er.

— Det er da ogsaa en Helvedes Skam, føjede han eftertænksomt til, at her ikke er lidt mere Søgang, saa skulde vi vaske ham.

Agterude buldrede det ustandseligt, men fjernere og fjernere. Det saá ud, som om *Leipzig* og dens Modstander blev liggende omtrent stille, skønt det røg stærkt fra deres Skorstene. Nu havde de tre vel givet *Leipzig* saa meget, at en enkelt kunde klare den. Den var maaske allerede lige saa hjælpeløs som *Monmouth* ved Santa Maria, da vi saá den drive kændrende i den oprørte Sø belyst af Lyskasterne. Vi fjernede os mere og mere fra Kamppladsen, men den mindste engelske Krydser syntes at komme nærmere. Den anden havde tydeligvis ikke Kurs efter os, men holdt mod *Nürnberg*, som jeg ikke kunde se, men som aabenbart maatte ligge forude om Bagbord for os.

— Vi ændrer Kurs, Kammerater, raabte en Mand pludselig.

Vi ændrede Kurs. Jeg kunde se det paa Skibene agten for os og paa den Krydser, der forfulgte *Nürnberg*. Vi svingede let til Styrbord — Kølvandet beskrev en smukt svunget Kurve efter os.

En ubeskrivelig Jubel rejste sig paa Dækket — overalt, hvor man vendte Blikket hen, saá man kun glade Ansigter. Man skulde tro, at Kursændringen betød Opfyldelse af hver eneste Mands hedeste Ønske.

— Hurra, Kammerater, nu gaar det løs — ran an den Feind!

— Nu skal den have Tærsk, hvis den ikke har faaet det før.

— Er det *Glasgow*, saa begynder vi dér, hvor vi slap sidst.

Med ét blev alt stille, men saa brød et nyt Uvejr løs.

— Den drejer fra — Stævnen svinger til Bagbord.

— Den vil vente, til de kan blive to om os ligesom om *Leipzig*.

— Den løber, den fejge Hund!

Folkene var aldeles rasende, og jeg var det samme. De truede efter den engelske Krydser, der havde ændret sin Kurs mod Bagbord og nu løb bort fra os i Stedet for imod os.

— Lad os vende og løbe den ind og hjælpe *Leipzig*.

Langsomt vendte *Dresden* sin Stævn tilbage i den gamle Kurs, og langsomt drejede den engelske Krydser tilbage i sin oprindelige Kurs igen. Det saå ud, som om den stadigvæk skød paa *Leipzig*, men i Løbet af forbausende kort Tid var de tre engelske Skibe og den lille Krydser gledet saa langt agterud, at man intet kunde se tydeligt med det blotte Øje. Kun den fjerne Dundren var stadig et haandgribeligt Vidnesbyrd om, hvad der foregik.

Igen svingede *Dresdens* Stævn til Styrbord, og Dækket genlød af glade Raab, men kort efter svingede den tilbage i den gamle Kurs, og det syntes, som om Farten var blevet sat yderligere op.

— Det hjælper ikke noget, vi lægger til, sagde Matrosen med Kikkerten. Den lille Englænder vil ikke bort fra *Leipzig*.

Dresdens Fart var saa frygtelig, at hele Skibet rystede og dirrede. Maskinernes Brummen var steget et Par Toner — de maatte være forfærdelige at være i Nærheden af nu. Ventilationsmaskinernes umaadelige Træk sendte Røgen fra Skorstenene højere op, end jeg endnu havde set det, og Luften var tyk af flyvende Kulstykker, Aske og Sod. Det var, som om Skibet efter et Par forgæves Forsøg paa Selvmord havde faaet sit Livsmod igen og satte alle Kræfter ind paa at redde sig fra Faren.

Leipzig og de engelske Krydsere var sakket saa langt agterud, at man kun kunde se Røgen fra deres Skorstene, og Kanonerne var næsten ikke til at høre gennem Maskinernes Larm. De, der ingen Kikkerter havde, var gaaet fra Rælingen og stod nu omkring paa Dækket, tavse eller i dæmpet Samtale. Overalt saå man trætte Ansigter og ikke et muntert Ord hørtes. Nu var al Tanke om Kamp bandlyst, og kun Flugten var tilbage.

— Det brænder paa *Leipzig*! blev der raabt, og jeg løb igen til Rælingen sammen med mange andre. Det forekom mig, at jeg saå et rødligt Skær i Røgskyerne langt agterude, men det var maaske kun Indbildning. Skibene var nu saa langt borte, at man kun kunde skelne Røgen ganske svagt. Den store engelske Krydser, der havde ændret Kurs og forfulgte *Nürnberg*, var at se som en lang Røghale om Bagbord. Kanonernes Torden kunde ikke længere høres — maaske skød de slet ikke mere. Nu brændte *Leipzig*, vor gode, trofaste Kammerat, som *Good Hope* brændte ved Santa Maria, og inden længe gik den vel i Luften eller sank. Saaledes skulde den altsaa ende, den lille gamle Krydser, der saa trofast havde fulgt Eskadren trods sin Alder og sine svage Maskiner. *Nürnberg* undgik vel heller ikke sin Skæbne. Den havde jo haft Kludder med sin Skrue, og den Skade var maaske ikke rettet endnu. Og hvor var *Scharnhorst* og *Gneisenau*? En Mand fortalte mig, at man paa *Dresden* kunde høre deres traadløse Fægtningssignaler til omkring Klokken halv fire, men saa forstummede de. Det behøvede dog ikke at betyde, at Skibene var skudt ned, men at de var blevet slemt medtaget af Englændernes Ild, og om deres endelige Skæbne kunde der ikke være Tvivl. Overalt blev der forfulgt, kæmpet og ødelagt. Det store, smukke Hav var

forvandlet til en Slagteplads. *Scharnhorst, Gneisenau, Leipzig, Nürnberg, Baden, Santa Isabel* — alle disse Navne, som var gaaet ind i vor daglige Sprog, som vi daglig havde haft for Øje som stolte Skibe med knejsende Master og rygende Skorstene, myldrende af Landsmænd, der kæmpede for den samme Sag og under det samme Flag som vi, var fra i Dag kun Navne paa Skibe, der havde været. Men hvorfor blev vi ikke forfulgt? Hvorfor skulde netop vi reddes, og hvad skulde vi gemmes til?

Der var blevet stille paa Dækket. Ingen følte Trang til at tale højt, og de fleste stod ganske tavse. Jeg lagde Mærke til, at Luften, der før var klar og ren, nu begyndte at føles fugtig og klam, og Solen blev blegere og blegere. Vi var aabenbart ved at sejle ind i en Taagebanke for fuld Fart. Maskinerne rasede som aldrig før. Det var for tidligt at gøre Dagens Resultat op. Vi var ikke udenfor Fare endnu.

Der var ikke mere at se paa Dækket. Jeg frøs og gik ned. Jeg gik stadig tungt og træt og slæbte Benene efter mig. En Mand, der gik ned sammen med mig, sagde til mig eller til sig selv: — Den Taage skulde være kommet noget før — saa kunde vi allesammen være reddet.

Min Vagt var samlet til Skafning, men der var stadigvæk hverken Borde eller Bænke at se paa Banjerne. Vi satte os paa Gulvet med vor Te og vore Klemmer, men jeg havde ingen Appetit og følte mig utilpas. Jeg drak en Smule Te og var ved at falde i Søvn. Kammeraternes Stemmer lød fjernere og fjernere. Sydfeld var som sædvanlig den mest veltalende og fortalte, hvor vore Borde og Bænke var blevet af. — De blev hevet over Bord, da der blev slaaet Alarm, fortalte han. Man var vel bange for, at Granaterne skulde sætte dem i Brand. Matroserne var helt tossede. Borde og Bænke, Stole fra Officerskam-

rene røg udenbords og laa og flød i en lang Stribe efter os. Spejle og Billeder gik samme Vej, og al Tøjet i Munderingskamret røg ogsaa udenbords. Nu har vi ikke andet Tøj end det, vi staar og gaar i. Men værst gik det til i Aspiranternes Messe, var der én, der sagde. Dér staar jo et Klaver nede, og det skulde ogsaa væk. Hiv det udenbords havde de ikke Tid til. Saa blev det slaaet i Stykker med Forhamre — sikken en Musik — og bag efter blev Stumperne smidt under Fyrene. Det var Synd og Skam for det gode Klaver.

De fleste havde lagt sig ned paa det bare Dæk for at sove, og ogsaa jeg fandt efterhaanden en Stilling, som jeg mente, jeg kunde sove i. Mine Øjne var tunge som Bly, og trods det umagelige Leje og Larmen fra Maskinerne var jeg ved at glide hen.

Langt i det fjerne hørte jeg en Stemme, som spurgte: — Men de andre Skibe, Sydfeld?

— Jeg véd det ikke, svarede denne ellers saa alvidende Mand.

Saa faldt jeg i Søvn og vaagnede først til Bevidsthed igen, da en eller anden stod og ruskede i mig: — Støckler, du skal op — Afløsning!

Jeg rejste mig med Besvær. Hvor var jeg dog træt! Mit Hoved og min Ryg var ømme af Søvnens paa det haarde Dæk, og alle mine Lemmer var tunge og trætte. Jeg var ved at blive kørt ud af Mangel paa Mad og ordentligt Sengeleje og af Spænding. De andre saå ud, som om de havde det paa samme Maade. De kunde aabenbart slet ikke holde op med at gnide Øjnene og gabe — og bande.

Maskinerne gik stadigvæk for fuld Kraft, og snart stod jeg foran mit brølende Uhyre, der forlangte Olie, Pasning og ustandseligt Eftersyn. Jeg var saa træt, som jeg aldrig kunde erindre at have været før, men Arbejdet ved Ma-

skinen holdt mig vaagen. Olien fra de hurtigt arbejdende Plejlstænger blev pisket i Ansigtet paa mig, og mit Tøj var efterhaanden stift af Olie og Snavs. At komme paa WC var der ikke Tid til, men Vandet fik Lov til at gaa i Bukserne uden særlige Ophævelser. Paa Fyrpladsen, hvor jeg ofte skulde ned for at smøre, gik det paa samme Maade, kunde jeg se.

Der blev arbejdet med en forfærdelig Energi paa Fyrpladsen som paa min første Vagt, skønt Folkene var dødt trætte og sikkert ikke havde faaet bedre Søvn og Sengeleje end jeg. Nu og da vaklede en Mand hen under Lufttrækket og stod og sugede Luft til sig, som en tørstende drikker Vand, og engang imellem vaklede en hen og støttede sig et Øjeblik mod Væggen, men længe fik han ikke Lov til at staa der. Underofficererne jog paa, og Fyrene kunde ikke undvære en eneste Mand under denne Fart.

Richter kom ned paa Fyrpladsen; under Armen havde han en Kurv med Smørrebrød. Der havde ikke været Skafning, før Vagten tørnede ud. Han havde netop naaet det nederste Trin, da der lød et skarpt Knald. Det var et Vandstandsglas, der sprængtes, men Richter, der saå Ulykker i alting, troede mindst, det var Kedlen, der sprang i Luften. Med et Par vældige Spring satte han op af Trappen igen og forsvandt. Jeg fo'r efter ham og fik forklaret ham, hvad der var sket, og han gik ned i Fyrrummet igen med sin Kurv. De dødt trætte Fyrbødere stod og støttede sig til deres Skovle og grinede, da jeg kom tilbage igen med Flygtningen. Det var sjældent, Richter fik Lejlighed til at sprede saa megen Glæde omkring sig.

Richter havde ogsaa sat et Par Stykker Smørrebrød til Side til mig, men dem fik jeg ikke megen Glæde af. Da jeg fik Tid til at se dem, var de allerede krummet sammen af Varmen og fyldt med Kulstøv og Olie, saa jeg var

ved at kaste op bare af at se paa dem. For Resten var jeg heller ikke det mindste sulten, og undrede mig over det, for jeg havde ikke faaet Mad siden tidligt om Morgen. Derimod var jeg dødtæt, og jeg mærkede, at det var med mine sidste Kræfter, jeg passede mit Arbejde, da Afløsningen endelig kom.

Vi sejlede stadig for højeste Fart, ja, stærkere end vi nogen Sinde havde sejlet. Maskinist Ahrens, der saå ind til mig og min Maskine engang imellem, mente, at vi nu var oppe paa 25 Knob eller mindst halvanden Sørnil mere end vor højeste Fart, da Skibet blev prøvesejlet.

Skibet dirrede under det vældige Pres, og Ventilationsmaskinerne hylede som vilde Dyr, men intet af dette var i Stand til at holde mine Øjne aabne, da vi endelig blev afløst. Vi maatte stadigvæk ikke sætte vore Køjer, men var henvist til at sove paa Dækket, hvor vi kunde finde Plads. Jeg fandt en Krog paa Banjerne, som jeg syntes var egnet til at sove i, og saa snart jeg havde lagt mig paa Gulvet, faldt jeg i Søvn. Engang imellem vaagne jeg og frøs — og vred mig over i en anden Stilling. Jeg hørte i saadanne vaagne Øjeblikke Maskinerne hyle for fuld Kraft. Vi sejlede altsaa stadigvæk paa denne forrykte Maade og var endnu ikke kommet i Sikkerhed.

XII

Mit Hoved var tungt, saa jeg nær ikke havde faaet det løftet fra Gulvet, da jeg blev purret ud, og jeg var øm over hele Kroppen, som om jeg var blevet radbrækket. Koldt var det ogsaa, og jeg krøb sammen i mit vaade, snavsede Kluns, mens Tænderne klaprede i Munden paa mig af Kulde. Jo, Maskinerne gik endnu for den højeste

Fart. Naar jeg tænkte rigtig over det, havde jeg vist hørt dem hele Natten, baade naar jeg sov, og i de Øjeblikke, jeg var vaagen. Jeg havde sikkert drømt om dem eller paa anden Maade haft dem paa Hjernen, for det forekom mig saa overmaade naturligt, at de stadigvæk kilede af Sted med en Fart, som vi aldrig havde set Mage til.

Afløsningen stod opstillet paa den styrbords Side, og en Underofficer forsøgte at faa en Smule Orden i Gellederne. Saa kom Maskinist Ahrens og overtog Vagten, mens Underofficeren meldte alt klar.

Alle Mand saá trætte og udasede ud. Det haarde Arbejde og den elendige Søvn, vi fik, havde slidt paa vore Kræfter. Nu havde *Dresden* i over et Døgn gaaet for fuld Fart, ja, lidt derover, og vi havde hverken faaet ordentlig Mad eller ordentlig Søvn. Ikke langt fra mig stod Bartsch, kun iført et Par Bukser, som han altid smed, saa snart han kom ned i Bunkerne. Han var i Færd med at drille sin Landsmand og Sidemand Nievergall, som imidlertid var saa træt og søvnig, at han ikke svarede igen. Bartsch' snavsede Ansigt straaledede af Glæde over dette Resultat, der var meget sjældent, da Nievergall i Almindelighed ikke var let at lukke Munden paa.

De haarde Vagter havde slidt paa Bartsch. Der var kommet noget ludende over hans Holdning, og hans Knæ ragede fremad — de pegede hjemefter, som vi kaldte det. Paa hans magre Krop kunde man tælle hvert Ribben, og mellem hvert af dem var et Hulrum, hvor der var Plads til en Finger. Hans Ansigt var sort og snavset, og der var sorte Kulringe omkring hans Øjne. Jo, Bartsch var lavet godt til. De andre saá dog ikke stort bedre ud, snavsede og forvaagede og krummede af Slæbet. Det lugtede surt og svedigt omkring mig. Naar man saá paa dette Selskab, var det næsten umuligt at faa sig selv til at tro, at det var Folk, der skulde paa Vagt og skulde

gælde for udhvilede. Jeg lagde Mærke til, at der var nogle fremmede Ansigter med paa Vagtholdet, men spekulerede ikke over, hvor de kom fra, før Maskinist Ahrens sagde: — Vagterne er nu blevet lavet om, Folkens — fra Treskifte til Toskifte for at faa flere Folk til Bunker og Fyr. I skal altsaa holde ud 6 Timer denne Gang.

6 Timers Vagt — det gøs i mig. De fire Timer, jeg nylig havde været paa, havde forekommet mig lange nok, og da var jeg endda bedre udhvilet end nu.

Afløsningen begyndte nu. Først forsvandt Fyrbøderne, og saa stod Lemperne for Tur. De skulde ned paa én Gang, for at Bunkerdøren ikke skulde holdes aaben for længe og den kunstige Træk faa Lejlighed til at undvige. Døren blev aabnet, og en mægtig Sky af Kulstøv blev pustet op i Gangen til os. Underofficererne jog paa: — Hurtigt — hurtigt — se nu at komme ned og faa den Dør lukket!

Kulstøvet holdt sig længe svævende i Sidegangen. Ved Skæret af de elektriske Lamper saå det ud, som om Luf-ten var fuld af svævende Sølvgnister. De dalede stille ned over os, der stod tilbage, som sort Sne.

Jeg stod igen foran min Maskine, som rasede af Sted for fuld Fart. Jeg maatte beundre den for dens Udholdenhed, men kunde se, at ogsaa den havde været ved at blive overkørt. Stempel og Forbindelsesstænger, der ellers lyste i klare Staalfarver, skinnede nu helt blaat. De maatte have faaet for megen Varme, ja, fik det maaske endnu. Jeg kom i Tanker om Maskine Nr. 2 og fik pludselig travlt. Jeg følte paa alle Lejer, om de var kolde, og begyndte at smøre. Der var meget andet, der skulde passes ved den snurrende Maskine. Der var Bøsninger, som skulde strammes, og mange smaa Olierør, som maatte renses og smøres godt. Jeg smurte meget rigeligt, stadig væk med Uheldet paa Nr. 2 Maskinen i Erindring. Olien

fra de overfyldte Lejer samlede sig i Bassinet under Plejlstængerne, der piskede den til gult Skum, som blev slynget ud til alle Sider og ikke mindst i Ansigtet paa mig. Det følte ubehageligt til at begynde med, men efterhaanden vænnede jeg mig til det. Mit Tøj var saa stift af Olie og Snavs, at det kunde staa alene, og værre blev det for hver Time, der gik.

Af og til maatte jeg ned paa Fyrpladsen for at smøre Akslen paa det store Ventilationshjul. Nedenfor Trappen gik en Dør ind til Rummet, men for at komme gennem den, maatte jeg stemme Ryggen imod, saa tæt blev Døren presset ind i sine Gummifyldinger af Lufttrykket, som Ventilationsmaskinerne frembragte i Rummet, og hver eneste Gang jeg gik gennem Døren, raabte en Underofficer til mig: — Luk Døren, for Helvede, Mand, du lukker alt Trækket ud.

For at smøre Akslen maatte jeg op paa Ristværket. Det ligger højt oppe, og det var i gamle Dage en af Underofficererne yndet Form for Stroppetur at sende en Mand nogle Gange op og ned ad Ristværket. Der er ingen Stige, og Fremgangsmaaden er den, at man springer godt højt op i Luften og slaar Klo i en af Jernstængerne. De ligger lige ovenpaa Kedlerne og er omtrent gloende. Det er altsaa af Vigtighed, at man hurtigst muligt kan slippe dem med Hænderne. Med Arme, Ben og Krop i vilde og bugtende Bevægelser arbejder man sig op paa Ristværket for straks at blive kommanderet ned igen.

Det var denne Øvelse, jeg nu var i Færd med. Naar jeg stod oppe paa Ristværket, befandt jeg mig i en Temperatur, der næsten standsede Aandedrættet. Det sved i Næseborene som Ild, naar jeg aandede gennem dem, og det brændte i Mund og Svælg, naar jeg aandede gennem Munden. Det gjaldt om at blive hurtigt færdig, men det var ikke altid lige let.

Udsigten herfra ned paa Fyrpladsen var af en saadan Art, at man ellers nok kunde føle Trang til at blive staaende lidt og se paa den. Oppe fra Ristværket lignede Rummet grangivelig det Billede, man i Almindelighed danner sig af Helvede. Som fortabte Sjæle sled de arme Fyrbødere for at vedligeholde den vældige Ild under Kedlerne og holde Dampen. Dér var nu Sydfeld i Færd med at rive et Fyr ud. Underofficeren jog paa ham med Tilraab saa skarpe som Piskesmeld. Fyrdøren op, og Rageren ind — naa, nu sad den fast — tag ved — tag ved, hvem der har Tid. Nu var der to Mand ved Rageren, den lange Jernstang, der bruges til at brække Slaggerne ud med. Den blev jaget ind og halet ud med et helt Vandfald af glødende Slagger foran sig. Den tykke Jernstang var hvidglødende, og fra Enden sprang Ildgnister som smaa Stjerner ud til alle Sider. De to Mand havde ladet Rageren falde og stod nu og pustede, men Underofficeren var der straks. Der var ingen Naade, ingen Hvil eller Standsning. Dampen skulde holdes, koste hvad det koste maatte. Luften var overophedet af de glødende Slagger, og Askestøvet hvirvlede rundt i Luften som tykke Skyer. Ustandseligt blev der øst Kul paa Ilden, brækket Slagger ud og revet Aske ud. Ikke et Øjeblik saá man en Mand staa stille. Ustandseligt blev der raabt ind til Bunkerne paa flere Kul, og dette skulde vare i 6 Timer. Jeg forstod ikke, at Folkene kunde holde til det voldsomme Arbejde i den smeltende Varme. Store Dynger af glødende Slagger laa paa Gulvet og spredte en Varme omkring sig, som næsten var uudholdelig. Det halvmørke Fyrrum blev fuldt og klart oplyst af dem, og Skikkelserne af de slidende, krumbøjede Fyrbødere tegnede fantastiske Skygger paa Væggene.

Nu blev der hældt Vand paa Slaggerne, der mørknedes under voldsom Brusen, Syden og Hvæsen. Vanddam-

pene steg som Offerbaal lige til Vejrs — op til mig paa Ristværket. Folk blev sat til at slaa Slaggerne i Stykker med store Hamre, og Askepumpen blev sat i Gang. Den ekspederede de store Dynger af Slagger og Aske udenbords med en utrolig Hastighed. Alt gik hurtigt — Arbejdets Tempo var aldeles uhørt. Jeg havde aldrig set noget lignende. De dødtrætte Folk kastede sig over deres Arbejde som vilde Dyr over deres Bytte. Det var ikke længere det reglementerede Arbejde paa Fyrpladsen, der blev udført. Det var en Kamp paa Liv og Død mellem dødtrætte Mænd og det haardeste Arbejde, de endnu nogen Sinde havde været paa. Gud ved, hvordan det gik til i Bunkerne! Dér har Tempoet nok ikke været mindre voldsomt, og dér blev Arbejdet sværere og sværere, fordi det sank i Kullene, og de blev vanskeligere at faa fat paa.

Jeg ilede frem og tilbage mellem min Maskine og Fyrpladsen. Richter kom med sin Kurv og uddelte Smørrebrød igen, men jeg kunde intet spise. Jeg havde Lede ved Mad og var ved at kaste op ved Synet af det tørre, snavsede, olieplettede Brød, som Richter havde i sin Kurv. Hvor længe mon det var siden, jeg sidst havde spist? Jeg kunde ikke huske det, men det var ogsaa lige meget. Værre var det, at min Mave efterhaanden gjorde Oprør mod de voldsomme Bevægelser, jeg maatte foretage for at komme op paa Ristværket. Jeg maatte „træde af paa Naturens Vegne“, og maatte se at faa den vagthavende Underofficer til at passe Maskinen saa længe. Jeg standse ham og forklarede ham mine Besværligheder, men de gjorde ikke noget Indtryk paa ham.

— Ikke Tale om, at du kan løbe fra Maskinen — lad gaa i Bukserne — det gør de andre.

Han var tydeligt nok bange for, at det skulde gaa paa samme Maade med denne Maskine som med Nr. 2, der var ved at brænde sammen, men jeg var stædig:

— Det ene har jeg ladet gaa, men det andet Svineri vil jeg ikke være med til. Jeg skal være tilbage i Løbet af fem Minutter, hvis De vil passe Maskinen saa længe.

Han mumlede noget i Skægget, men var formodentlig bange for, at jeg skulde gaa til Maskinisten og klage, og gav mig saa Lov til at løbe.

— Men skynd dig nu, raabte han efter mig, vi skal ikke have flere Ulykker.

Jeg styrtede af Sted, saa hurtigt jeg kunde. Herregud, Manden havde vel selv engang passet en Ventilationsmaskine, men var nu saa afvænnet med praktisk Arbejde, at han var bange for at holde Vagt i fem Minutter — og jeg skulde staa der i seks Timer.

Jeg tumlede op ad Trapperne og traadte forkert hveranden Gang. Mine Ben var tunge, mine Øjne var ved at falde til af sig selv, og mit Hoved var saa træt, at jeg næsten ikke kunde sanse. Jeg maatte samle al min Energi for ikke at falde i Søvn paa WC'et, og da jeg kom ud, blev jeg et Par Minutter paa Dæk for at faa en Smule frisk Luft.

Den kvikkede mig lidt op, men jeg kunde nu mærke, at det var ved at være forbi med mine Kræfter. Hvor længe skulde dog dette blive ved?

Paa Dækket laa Matroserne i fuld Paaklædning ved Kanonerne og sov paa deres Køjer. Vi var endnu i Alarmitilstand, og Folkene havde formodentlig staaet ved Skytset hele Dagen i Gaar og hele Natten.

Jeg vendte tilbage til min Maskine, og Underofficeren var nu lutter Venlighed og Elskværdighed. Jeg kunde godt have taget det lidt mere med Ro, sagde han, og forsvandt derpaa hurtigst muligt fra den brølende Maskine, mens jeg tog fat, hvor han slap.

Der var Besøg paa Fyrpladsen, da jeg kort efter kom derned. Næstkommanderende var dernede sammen med

Stabsingeniøren for at se, hvor haardt det gik til. De fik det ikke behageligt, for Fyrpladsen var under disse Forhold ikke beregnet til Gæster. De fik det ene Puf og Skub efter det andet af Ragere og Skovle og maatte springe til Side hvert Øjeblik for ikke at staa i Vejen for Fyrbøderne. En Mand, der kom til at støde Officeren særlig haardt, vendte sig om og sagde: — Undskyld — jeg saa ikke. . . .

Men Næstkommanderende vinkede ham blot af: — Du skal ikke undskylde noget, Fyrbøder, det er dit Arbejde, jeg staar i Vejen for — bare mas paa!

Saa vendte han sig om til Stabsingeniøren: — Jeg har set meget i Torpedoflaaden, men dette her er det værste, jeg har oplevet paa en Fyrplads. Bliver det ved paa den Maade, maa De have nyt Mandskab.

— Vi skulde helst kunne klare det alene, svarede Stabsingeniøren, mine Folk plejer ikke at give op, men i Længden kan dette ikke blive ved at gaa — det kan jeg godt se.

Officererne gik op. De havde smukke hvide Uniformer paa, da de kom ned, men nu var de sorte og plettede af Kulstøv og Olie.

Hvem der kunde gaa efter dem og komme op paa Dækket og faa lidt frisk Luft! Hvor Tiden dog gik langsomt, og hvor skulde Arbejdet dog gaa rasende hurtigt. Jeg havde mere end nok med at passe min ene Maskine. Mine Ben kunde næsten ikke bære mig, og et Par Gange var jeg ved at falde over imod den larmende Maskine. Selv naar jeg lukkede Øjnene, kunde jeg se Flimret af de blaa, piskende Staalstænger, der gik saa hurtigt, at den ene ikke kunde skelnes fra den anden. Engang imellem maatte jeg læne mig mod Væggen for at stive mig lidt af, og saadan stod jeg, da Afløseren kom tumlende ind, træt og forvaaget og snavset, som om han allerede havde væ-

ret paa sin Vagt. Jeg gik ud for at lede efter en Krog, hvor jeg kunde sove, men jeg var saa træt, at jeg ikke havde Energi nok til at slæbe mig hen paa Banjerne. Jeg lagde mig ned i Sidegangen, og sov med det samme, jeg havde lagt mig ned. Jeg vaagnede først, da jeg mærkede, at en Mand stod og ruskede i min ene Arm.

— Støckler, tørt ud, du skal afløse.

Jeg blev liggende. Mine Øjne var som klistret sammen, og det var ikke til at tage fejl af, at Manden havde faaet fat paa en forkert. Selvfølgelig skulde jeg ikke paa Vagt nu, da jeg lige var blevet afløst. Men Stemmen blev ved, og den forekom mig bekendt. Det var Brunos Stemme. Det var ganske rigtigt ham, der skulde purre Vagten ud. Jeg frøs, og mit Tøj, der var stift af Olie og Snavs, gav ingen Varme. Mit Hoved smertede, og da jeg førte Hænderne til Ansigtet for at gnide Øjnene, mærkede jeg, at jeg var øm over hele Ansigtet.

— Hvordan er det, du ser ud, Mand! raabte Bruno, du bløder jo over hele Ansigtet og er ikke til at kende. Er du kommet til Skade ved Maskinen?

Jeg anede det ikke, men kunde mærke, at der var noget galt med mit Hoved.

— Det er Afløsningen, der har traadt paa dig med deres store Klodser, forklarede Bruno. De er lige saa trætte som vi andre og ser sig ikke for. Se nu at komme op, Støckler....

Han tog fat under Armene paa mig og begyndte at hale mig op. Jeg var stiv i alle Lemmer og kunde ikke selv være kommet op. Alt imens snakkede Bruno om de Besværligheder, han havde været ude for under Udpurringen:

— Du er den sidste, sagde han, og det kan du tro, jeg er glad for. Det er en forbandet Bestilling at faa dem op. De ligger spredt over hele Skibet, nogle for og an-

dre agter, nogle i Sidegangene og paa Banjerne. Sorte er de i Ansigtet allesammen og ikke til at kende. De fleste af dem maa jeg vende en Omgang for at faa Ansigtet at se, og er det saa en forkert Mand, jeg har faaet fat paa, saa skælder og smelder han og er ikke til at have med at gøre. Nogle af dem er helt tossede og hugger en Næve i Synet paa mig, men de fleste er saa trætte, at de næsten ikke er til at faa Liv i, og jeg maa ligefrem løfte dem op ligesom nu med dig.... Naa, tror du nu, at du kan staa alene?

Jeg rettede mig op, skønt jeg var ved at falde sammen igen af Træthed. Afløsningen kom dinglende, sorte, beskidte Mennesker, der slæbte Benene efter sig, som om de gik paa Gravens Rand. Vi traadte an, og Underofficeren afleverede Styrken til Ahrens, der begyndte at give nogle nye Folk Instrukser. Det var Officersoppassere, der nu skulde ned i Kullene. Bunkerne var nu ved at løbe tomme, hørte jeg, og Mandskabet dernede kunde ikke klare Arbejdet alene. Den sidste Vagt var blevet fuldstændig kørt ud. Der var ogsaa nogle Matroser med blandt det nye Mandskab, og blandt dem, vi afløste, var ogsaa Hjælpemandskab. De saá ud, som om de var ved at opgive Aanden, da de blev afløst, og de fleste af dem havde store Klude om Hænderne, der var blevet ødelagt af Arbejdet med de uvante Redskaber.

Bartsch stod der, rundrygget og slap i Knæene, men ukuet. Han var i Færd med at underholde et Par Officersoppassere med Oplysninger om Arbejdet i Bunkerne:

— Det bliver jo noget andet end at svinge med Natpotten og tørre Støv af, forklarede Bartsch, og det kan godt være, at jeres fine Hænder ikke rigtig er egnet til det grovere Arbejde, men det skal I ikke tage jer noget af — bare vi holder Dampen....

Fyrbøderne grinede, og selv Sydfeld, der ellers var ble-

vet mærkværdig tavs, klarede op til et Smil. Ahrens tysede paa Bartsch, men kunde ikke lade være med at smile lidt i Smug.

Saa gik vi paa Vagt, hver til sit, og jeg stod atter ved Maskinen, som gik for fuld Kraft. Jeg kunde ikke lade være at beundre den og forsøgte i et klart Øjeblik at regne ud, hvor længe den havde gaaet for denne Fart. Det Regnestykke maatte jeg imidlertid snart opgive. Det drejede sig nu bare om at holde ud og lade være med at tænke for meget. Et eller andet Sted fra hentede jeg et lille Overskud af Energi og følte mig med ét mærkværdig let i Sindet, skønt jeg næppe kunde slæbe Benene efter mig. Ahrens kom ind til mig, og jeg gjorde Plads for ham.

— Naa, Støckler — hvordan gaar det — er alt klart?

— Alt er klart, Hr. Maskinist!

— Er du træt, min Søn?

— Ikke noget videre, Hr. Maskinist.

Han saá smilende paa mig og klappede mig paa Skulderen — og gik igen. Hans venlige Ord strammede mig op — om det saa skulde blive min sidste Vagt, saa vilde jeg holde ud og ikke gøre de Mennesker til Skamme, som stolede paa mig.

Paa Fyrpladsen gik det djævelsk til og i Bunkerne endnu værre, kunde jeg forstaa, for det kneb for Bunkermandskabet at faa fyldt Kulskytten saa hurtigt som den blev tømt. Kullene var nok vanskelige at faa fat paa nu, og Fyrbøderne dunkede med deres tunge Jerngrejer paa Kulskytten, raabte, bandede og skældte, saa det kunde høres tværs gennem Maskinlarmen. Fra Bunkerne svarede andre Stemmer, men Ordene kunde ikke høres, og Fyrbøderne blev ved at skælde ud.

— Se dog, for Satan, at faa den Skytte fyldt! Vi kan ikke holde Dampen uden Kul.

En Sky af Kul jog ud gennem den tomme Kulskytte, og en Underofficer skældte ud et Sted oppe i Sidegangen. Skytten blev fyldt igen, og saa var der Ro igen for en kort Stund. Hvor længe kunde dog dette blive ved! Man kunde høre, hvorledes Folkene tumlede omkring i Bunkerne for at skaffe de nødvendige Kul, men stadigvæk var de bagefter Fyrbøderne. Mange Timer kunde dette ikke blive ved.

Fyrbøderne kunde næsten ikke staa paa Benene af Træthed, og en af dem tumlede om og var ved at falde paa Ryggen ned i en Bunke glødende Slagger. En Kammerat greb ham i sidste Øjeblik og fik ham lagt ned paa Dørken. En Spand Vand blev hældt over Hovedet paa den besvime, og kort efter var han paa Fødderne igen.

Tiden slæbte sig af Sted, og de seks Timer følte lige saa lange som et helt Døgn. Nu maatte Afløsningen da snart komme. Jeg stod og var i Færd med at smøre Maskinen, da den med ét begyndte at gaa langsommere. Mit Hjerte var ved at staa stille. Var det en ny Ulykke, der brasede ned over mit syndige Hoved. Var der gaaet Brud paa Maskinen paa Grund af min Forsømmelighed. Jeg følte paa alle Lejer, men ingen af dem var overvarmede. Saa fo'r jeg ned paa Fyrpladsen, satte med et desperat Spring op paa Ristværket for at smøre Akslen til det store Hjul, men heller ikke der var der noget i Vejen. Jeg stod paa Ristværket, da jeg hørte Maskinist Ahrens give Ordre til den tjenstgørende Underofficer. *Fyrdørene skulde aabnes.* Jeg kendte Kommandoen, men kunde først ikke tro, at det var sandt. Den blev anvendt, naar Damptrykket skulde bringes til at falde. Saa sejlede vi virkelig for nedsat Fart — og det vilde vel sige det samme som, at vi ikke blev forfulgt længere.

Spektaklet paa Fyrpladsen tog af, og heller ikke fra Bunkerne lød Mandskabets Tumlen omkring saa faretruende

mere. Nu havde nok de, der var svagest og mest udkørt, faaet Lov til at smide sig ned i Kullene og hvile lidt, mens de kraftigste og mest udholdende arbejdede. Min Maskine gik ned i Omdrejningstal fra Sekund til Sekund — nu sejlede vi kun 18 Knob, nu nok kun 15, og nu sikkert kun 12. Plejlstængerne, der før var én blank Staalflade at se paa, kunde nu tydeligt skelnes fra hinanden. De piskede fredeligt og med smaa Mellemrum ned i Olien, der var løbet sammen i Bassinet under dem.

Larmen forstummede mere og mere, og Skibet blev saa sært stille. Man kunde høre alle Stemmer paa Fyrpladser og i Bunkerne, og der var næsten intet Arbejde ved Ventilationsmaskinen, der nu kun brummede ganske svagt. Nu var det først, jeg rigtig mærkede, hvor træt jeg var, og mine Øjne begyndte at falde i af sig selv, saa jeg ligefrem maatte aabne dem med Fingrene, for at jeg ikke skulde falde i Søvn. Hvem der dog kunde faa Lov til at smide sig paa sin Køje og sove en hel Frivagt igennem uden at blive forstyrret!

Afløsningen kom, og jeg gik ud i Sidegangen, hvor de andre stod. De saá forfærdelige ud. Maskinist Ahrens kom og meddelte os, at vi nu kunde lægge os paa vore Køjer med Tøjet paa, og at vi maatte sove to Timer længere, end vi plejede.

Vi vaklede ind paa Banjerne og smed os i Køjerne. Det var ganske overflødigt at give os Ordre til at beholde Tøjet paa — der var vist ikke én, der havde Tanke for at tage det af.

Jeg vaagnede ved, at Ankeret raslede ud. Skibet laa helt stille. Ikke en Maskine kunde høres. Hvor mon vi var kommet hen? Jeg maatte have det at vide. Saa hurtigt som mine ømme Lemmer tillod mig det, vred jeg mig ud af „Posen“ og løb hen til et Køje. Lige ud for „Øjet“, paa styrbords Side af *Dresden* rejste sig et mæg-

tigt Bjerg — det største, jeg havde set i disse Farvande. Jeg saå ogsaa nogle mindre, forrevne Klipper, der løb ned i et fuldstændig blankt og stille Vand. Jeg blev staaende længe og saå paa Landskabet. Vi maatte være kommet i Sikkerhed i en eller anden Bugt. Vi var i Live, skønt vi havde været Døden saa nær, at dens Skygge var faldet over os.

XIII

Det var umuligt for mig at sove længere. Jeg havde samme Følelse, som naar man er vaagnet fra en uhyggelig Drøm til en bedre Virkelighed og er bange for at falde i Søvn igen af Frygt for at blive indhentet af den uhyggelige Drøm. Skønt mit Hoved var blytungt og jeg mest af alt trængte til Søvn, gik jeg agterud med min Køje og mødte paa Tilbagevejen Maskinist Ahrens, der saå godt træt ud, men ellers lod til at være i godt Humør. Han standsede mig og underkastede mig en kritisk Undersøgelse med Øjnene:

— Hvordan Fanden er det, du ser ud — det har nok været en skrap Omgang, hva'?

— Javel, Hr. Maskinist, det var en slem Tørn.

— Det var det, ja, men du har lavet dine Sager godt, min Søn, se nu at faa dig vasket og kom i nogle andre Klude.

Han nikkede til mig og gik videre, og jeg gik hen mod Banjerne. Paa Vejen kunde jeg ikke lade være med at kigge ind til min Maskine. Den var standset og stod der med sine blaat anløbne Stempler drivende af Olie som et stumt Vidne om det sidste Døgns Rædsler og anspændte Slid. Den havde aldrig løbet saa stærkt før og kom heller ikke til det senere. Ogsaa Fyrpladsen vilde

jeg se til. Der var slukket under de fleste Kedler, og det flød med Aske og Slagger overalt.

Nogle Fyrbødere, der lige var kommet paa Vagt, efter at vi havde kastet Anker, stod og slog Slagger i Stykker med store Forhamre. Fyrhullerne var ikke rigtig afkølede endnu, og jeg kunde se, at der vilde blive et pænt Stykke Arbejde til os allesammen, efterhaanden som vi kom paa Vagt, med at udskifte Ristene. Alt dernede var snavset og fyldt med Aske og Kulstøv. Det laa som et tykt Lag overalt og gav Rummet et dødt Udseende, ligesom en Balsal Morgenen efter. Det var, som om den mægtige Kraftanspændelse havde brændt al Energi ud baade af Maskiner og Mennesker, og jeg blev i daarligt Humør af at se paa denne øde og forladte Valplads. Hurtigt gik jeg op i Vaskerummet for at gøre mig i Stand, og i Spejlet så jeg, at hverken Bruno eller Ahrens havde haft Uret, da de hævdede, at jeg så farlig ud. Ansigtet var baade ophovnet og blodunderløbet og fantastisk snavset, navnlig af den varme Olie, der var blevet pisket i Hovedet paa mig af Ventilationsmaskinen. Haaret, Øjenhaaret og Næseborene var fulde af Kulstøv, og Læberne var ogsaa helt sorte. Til Gengæld var Øjnene røde, enten det nu skyldtes Olien, Kulstøvet eller Mangel paa Søvn. Mit Tøj var saa stift af Olie og Snavs, at Bukserne kunde staa alene, og jeg tvivlede om, at det nogen Sinde kunde tages i Brug mere. Jeg vaskede mig grundigt og tog nyt Tøj paa fra yderst til inderst, for det var heldigvis kun Tøjet fra Munderingskammeret, der var blevet hevet over Bord, og da jeg var færdig med den Proces, der tog lang Tid, følte jeg mig som et nyt Menneske, selv om det ikke kunde skjules, at der blev et og andet at skure af senere. Olien var saaledes meget vanskelig at faa helt af, og jeg var faktisk flere Dage om at genvinde min sædvanlige Ansigtsskulør.

Der var Skafning lige efter, at jeg var blevet færdig med denne Hovedrengøring, og Brødet og Teen kom godt tilpas, selv om der hverken var Borde eller Bænke at spise ved. De fleste af os var blevet purret ud lige før Skafningen og saå forfærdelig snavsede og trætte ud, fordi de ikke havde faaet Tid til at vaske sig, saaledes som jeg havde det. Efter Skafningen gjorde vi Rummet rent, og saa blev alle Mand kommanderet paa Dæk.

Det var det herligste Solskin og ganske stille Vejr. *Dresden* laa i en Udvidelse af en snæver Kanal, der var omgivet af høje Bjerger, hvoraf det, jeg først havde faaet Øje paa, var langt det højeste. Det var, fik jeg senere at vide, Mount Lizzi ved Cockburn Kanalen i Ildlandet.

Fyrbøderne sad i en lang Række paa bagbords Side, hvor der var Læ og dejligt Solskin. Her sad ogsaa Bartsch, og jeg satte mig ved Siden af min gamle Kammerat. Jeg havde faaet en Cigaret af Maskinist Ahrens, og den delte vi. Jeg sad og nød den halve Cigaret i sparsomme Drag, strakte Benene langt ud fra mig og lod den klare Sol bage i mit forslaaede Ansigt. Det var, som om Varmen og Roen fik Lysten til at leve og Glæden over Livet til at vende tilbage, og jeg følte, at jeg havde det godt.

Stabsingeniøren kom gaaende hen imod os, og nogle af de nærmeste begyndte langsomt at komme paa Benene, men han vinkede hurtigt af:

— Bliv I bare siddende, Folkens, det har I ikke haft megen Tid til i de sidste Par Dage.

Nogle andre Officerer, som engang imellem gik forbi os, vinkede ogsaa af. Den Dag var Hilsepligten, som for Resten aldrig af os Fyrbødere følte særlig generende, helt sat ud af Spillet.

Stabsingeniøren begyndte at snakke med os, mens vi sad paa Dækket og lyttede til. Han fortalte, at det var

med den største Beundring, han havde fulgt vort Arbejde, og at han havde undret sig over den store Udholdenhed, der var blevet lagt for Dagen: — Kommandanten siger, at I har præsteret det umenneskelige, og det er sandt. Uden det, som I har gjort, havde *Dresden* nu ligget paa Havets Bund. Det var ellers min Mening, at vi skulde have gjort det færdigt uden Hjælp, men alt har en Grænse, og til sidst maatte vi jo tage mod Hjælp. Det er dog ingen Forklejnelse af jert Arbejde, men udelukkende min Skyld, fordi jeg ikke vilde have jer helt splittet ad, hvad I var godt paa Vej til.

Han hilste og gik igen efter at have holdt den længste Tale til os, som jeg nogen Sinde har hørt ham holde. Stabsingeniøren var ingen Ven af mange Ord, og det, at han havde snakket saa længe til os, virkede mindst lige saa overbevisende som det, han sagde. Vi havde virkelig præsteret noget enestaaende — givet *Dresden* en Fart, som den aldrig før havde naaet, og holdt denne vældige Fart Vagt efter Vagt uden at slække det mindste.

Vi blev siddende paa Dækket, røg og slikkede Solskin, og rundt omkring begyndte Kammeraterne at vaagne op til Liv og Bevidsthed. Jeg sad og saå paa dem. Hvor saå de ud! Allesammen var de trætte og medtagne, med indfaldne Kinder og røde Øjne. Kultrimmernes Øjne var omgivet af en sort Krans af Kulstøv, der havde sat sig fast i Øjenhaarene og ikke var til at vaske af. Ikke mindst hos Bartsch var denne Ring af Kulstøv synlig. De rørte sig allesammen saa lidt som muligt og meget langsomt, og jeg forstod saa godt hvorfor, da jeg havde det akkurat paa samme Maade. Hele min Krop var som mørbanket, og saa snart jeg rørte mig, gjorde det ondt, saa jeg kunde skrige ved det. Der blev talt meget rundt omkring mig, men Stemmerne var trætte og svage, og det lød absolut ikke, som naar vi i Almindelighed underholdt

os med hinanden. Jeg kunde endnu høre Ventilationsmaskinens Hylen, og alle Flugtens larmende Lyde var som fastgroede i mit Øre.

Vi talte stilfærdigt om Slaget, den Del af det, vi havde set, og den Del, vi kun havde hørt om. Det var ikke meget, vi Menige vidste endnu, men det, som vore Radiotelegrafister havde opfanget af de engelske Meldinger og Signaler og fra Radiostationerne i Land, var hurtigt blevet udbredt over hele Skibet. Officererne havde fortalt det til Underofficererne, og derfra havde Mandskabet faaet det at vide.

Der var sket just det, som vi havde frygtet. Vi var det eneste Skib, der var kommet frelst fra Sammenstødet med Englænderne. *Scharnhorst* og *Gneisenau*, de to store, smukke Skibe, som svingede forbi os og holdt ned mod Englænderne, var ikke mere. De havde mødt to engelske Slagkrydsere, *Invincible* og *Inflexible*, og efter en helttemodig Kamp var de blevet skudt i Sænk. Først sank *Scharnhorst* med hele sin Besætning, deriblandt Admiral v. Spee, efter 3½ Times Kamp, og halvanden Time efter gik *Gneisenau* ned efter alene at have kæmpet den sidste Kamp mod tre engelske Skibe. Man mente, at en Del af dens Besætning var blevet reddet, men ingen anede, hvor mange det drejede sig om. *Nürnberg* var blevet indhentet af den svære Krydser, vi saå skære ud fra Kampen mod *Leipzig*. Det var *Kent*. Den var næsten tre Gange saa stor som *Nürnberg* og havde skudt den tyske Krydser i Sænk ved 7-Tiden om Aftenen, altsaa saadan noget som et Par Timer efter, at vi var blevet skjult af Taagebanken. *Leipzig*, den gamle Krydser, der allerede var i Brand, da den kom ud af Syne for os, havde holdt længst ud. Først ved 9-Tiden havde den fulgt de tre andre i Døden efter et desperat Forsvar. De to Førselsskibe, *Baden*, vor gamle trofaste Ledsager, og *Santa Isabel*, var blevet skudt i

Sænk af Englænderne, efter at Mandskabet var gaaet fra Borde, men derimod havde man ingen Efterretninger fra *Seydlitz*, der maaske var reddet. Hvor den var henne, var der ingen, der vidste, men da vi ikke rigtig kendte noget til Fartøjet, var der heller ingen, der spurgte efter det.

Foruden de engelske Slagkrydsere havde der deltaget en Mængde mindre og større engelske Krydsere i Slaget. En stor Krydser, *Carnarvon*, havde deltaget i Ødelæggelsen af *Scharnhorst* og *Gneisenau*, og den store Krydser *Cornwall* havde sammen med *Glasgow* og *Kent* ødelagt *Leipzig*. Det var ganske rigtigt *Glasgow*, der drejede bort fra *Dresden*, da vi indbød den til Kamp. Det var anden Gang, vi mødte denne engelske Krydser, og vi var kommet til at hade den. Senere skulde vi faa endnu mere Grund til det. Da *Leipzig* var blevet skamskudt, sejlede *Kent* videre efter *Nürnberg*, indhentede den og skød den hurtigt i Sænk.

Det var Krydseren *Bristol*, der sammen med en Hjelpekrydser ødelagde *Baden* og *Santa Isabel*. Alt dette havde Radiotelegrafisterne regnet sig til gennem de traadløse Meldinger og Fægtningssignaler, der var opfanget under Kampen. Mine Tanker arbejdede videre med de tørre og knappe Meddelelser, og jeg så for mig de to store Skibe *Scharnhorst* og *Gneisenau* ligge indhyllet i Røg og Ild fra Kanonerne, mens Søjlerne, som Granatnedslagene rejste, stod som en Skov omkring dem. De svære engelske Granater slog gennem Dæk og Sider og rejste skyhøje Eksplosionssøjler fra Skibenes Dæk, Skorstenene faldt, Master faldt, alt opretstaaende flaaedes sønder og fejedes væk under Granatregnen. Saa sank *Scharnhorst*. Korsflaget paa Mastetoppen bøjede sig mod Bølgerne i et første og sidste Møde, de sønderskudte løse Dele paa Dækket rutschede i Læ sammen med dem, der

blev tilbage af Besætningen, langsomt lukkede det iskolde Vand sig over det gode Skib og dets Besætning, og nu var *Gneisenau* ene tilbage. Jeg fik Taarer i Øjnene ved Tanken om dette Skibs ensomme og forladte Kamp mod de tre fjendtlige Skibe, langt fra alle hjemlige Kendemærker og kun med Fjenden for Øje. Og lige saa forladt og venneløs døde *Nürnberg* for Øjnene af sin skaanselsløse Modstander og *Leipzig* mellem Dobbeltild fra to overlegne Fjender. De havde holdt længe ud allesammen, og ingen af dem havde overgivet sig. De var nu gaaet ind i Historien. Men hvad var vi? Vi var løbet vor Vej, ganske vist efter Ordre, men alligevel løbet. Vi havde reddet vort Liv, men hvor længe? Vi skulde nu til at begynde forfra som i August Maaned, helt alene paa Verdenshavene, der nu vrimlede med engelske Krigsskibe, som vel efterhaanden kunde lukke alle Havne og Tilflugtssteder for os. Saa blev vi tvunget til at tage med Magt, hvad vi ikke kunde faa med det gode, og engang før eller senere laa vi vel ogsaa som *Leipzig*, omringet af overlegne Modstandere, med lækken Kedler og flammende Ild i Skibets Indre. Saa skulde ogsaa vi dø helt alene paa det store Hav, og ingen Landsmand skulde komme tilbage og fortælle derom.

Jeg forsøgte at ryste de tunge Tanker af mig. Der var maaske heller ingen Grund til at male alt i saa mørke Farver. En Mand ved Siden af mig sagde højt omtrent som en Fortsættelse af mine Tanker:

— Det var maaske godt for noget, at det gik som det gik, og at vi blev standset ved Falkland, for ellers var vi nok kommet til Afrika for at slaas med Niggerne derovre. Dér skal det gaa gevaldig haardt til, og naar alt kommer til alt, vil jeg alligevel hellere gaa ned med et Skib, som jeg kender, end sjoske rundt i Urskovene med de Vilde i Hælene!

Bartsch var træt og sagde til at begynde med ikke ret meget, og da han endelig fik Munden paa Gled, var det for at tale om Arbejdet i Bunkerne under Flugten: — Du skulde have set, smaaग्रinede han, du skulde bare have set, dengang Matroserne og Natpottesvingerne holdt deres Indtog nede hos os. De var ikke bange for at tage fat, men de *havde* jo ikke Haandelaget. Heinrich Reichers og Julius Zimmermann sled i det som bare Fanden og var ved at gaa til. Du skulde have set Zimmermann, det dovne Svin, han arbejdede, som om han var blevet vanvittig. Sveden drev af ham som Vand, og hans Hænder var det blodige Kød, siger jeg dig. Han bandt Lommetørklæder og Klude om dem, og jeg tror saamænd ogsaa, han havde et Par Vanter med derned eller et Par Sokker, men det hjalp jo altsammen ikke noget. Skovleskafte skar igennem. Til sidst syntes jeg alligevel, at det var Synd for ham, og sagde saa til ham: Julius, sagde jeg, hvad Fanden ta'r du saa haardt fat for! Kan du da slet ikke se, at Matroserne, de dovne Øg, staar og griner af dig, saa de er ved at revne. Ta' du den bare lidt med Ro, for ellers skvatter du sammen og bliver hevet med ind under Kedlerne — jeg skal nok tage et Nap med, naar det begynder at knibe.

— Saa blev han jo lidt roligere, fortsatte Bartsch, og inden vi var færdig, maatte jeg tage mange Tag for ham med. Han blev saamænd saa rørt, saa han sagde, at jeg bare kunde komme en Tur langskibs, naar jeg trængte til en Pibe Tobak eller et Glas Øl eller en Pølse, saa skulde jeg aldrig gaa forgæves hos ham. Bare han nu ikke glemmer det, den fedtede Hund, men saa skal jeg ellers nok faa husket ham paa det igen.

Bartsch knyttede sine store, sorte Kulnæver og saa alvorlig ud. Han var aabenbart ikke til Sinds godvilligt at

lade Julius Zimmermann løbe fra sit Løfte i Kulbunkerne.

Vi laa det meste af Formiddagen og soled os paa Dækket. Vejret var herligt, og Solen skinnede varmt ned paa os, men efter Skafningen begyndte Arbejdet. Fyrrummet skulde gøres i Stand, og der skulde skiftes Rister i Fyrstederne. Endvidere skulde der mures Sten ind med ildfast Ler, hvor det tiltrængtes, og det var ikke saa faa Steder. Fyrene var blevet rakkert rigtig grundigt til under Flugten.

Jeg var nede for at se til Ventilationsmaskine Nr. 2, hvor jeg havde haft den uhyggelige Oplevelse. Det var et meget ondartet Tilfælde af Sammenbrænding. Lejet laa som en Ring omkring Akslen og var drejet rundt sammen med den, efter at det havde revet alle de Skruer løs, der forbandt det med Bronzedelene. At den Maskine havde kunnet holde Farten saa længe efter, at Uheldet var sket, forekommer mig den Dag i Dag at være noget af et Mirakel. Vi gik straks i Lag med at reparere den, saa godt det lod sig gøre med det Værktøj, vi havde, men det var et meget stort Arbejde, der tog flere Dage.

Dagen gik ellers let og behageligt. Om Aftenen ved Skafningen gik Snakken meget livligere end om Formiddagen. Vi talte om Slaget, og Sydfeld, der var livet op igen, kom ind paa nærmere Enkeltheder, som han ikke kunde vide mere om end vi andre. Jeg hørte saa lidt som muligt efter det, han sad og snakkede om, fordi jeg ikke kunde taale at tænke paa de frygtelige Begivenheder, der havde fundet Sted for vore Øjne, efter at vi nu lykkeligt var undsluppet Dødens Klo. Ved Siden af mig bemærkede en Lemper, at vi næsten ikke havde flere Kul tilbage, for i de 48 Timer, vi havde sejlet for fuld Fart, havde vi brugt lige saa meget, som vi ellers brugte i 10 Dage.

48 Timer — jeg troede, at Manden havde husket forkert, og skulde lige til at afbryde ham, men for en Sikkerheds Skyld prøvede jeg paa at regne efter sely, før jeg sagde noget. Jeg mente, at vi havde sejlet saadan noget som lidt over et Døgn for fuld Fart, men efterhaanden som jeg talte Vagterne op — det gik langsomt, for Hovedet var ikke helt klart endnu, og Vagterne var slømt blandet sammen i Begyndelsen af Flugten — kom jeg til det Resultat, at Manden havde Ret. Vi havde sejlet for fuld Fart i 48 Timer. Der maatte have været en Dag eller en Nat imellem, som jeg ikke havde lagt Mærke til.

Vi havde altsaa næsten ingen Kul. Jeg kendte Melodien fra den Tid, da vi sejlede alene. Nu skulde vi igen til at mødes med tyske Dampere ved ensomme Øer eller i afsides Bugter for at faa Kul. *Badens* mægtige Kullast laa paa Havets Bund, og nu, da der var saa mange engelske Skibe i Farvandet, vilde det sikkert ikke blive let for de tyske Dampere at komme ud af Havnene med deres Kul-ladninger.

— Det var en Skam, at de fik *Isabel*, var der én, der sagde, den skal have haft vore Julegaver om Bord.

— Aa, Julegaver! afbrød en anden. Tror du, vi faar Brug for flere Julegaver her i Livet.

Feldweblen, Overmath Wehling, kom ind til os og spurgte, hvor mange Penge vi skulde have. Det var jo snart Lønningsdag, kom jeg nu i Tanker om, og saa skulde det Spørgsmaal afgøres. Vi havde det saadan om Bord, at de, der ønskede det, kunde lade Lønningen staa fra Uge til Uge og saaledes spare et Beløb sammen, som de kunde anvende, naar de kom i Land eller naar de blev hjemsendt. Jeg havde sparet over 100 Mark sammen, som skulde bruges til civilt Tøj, naar jeg kom hjem engang, men nu forekom det mig, at Udsigterne var blevet saa usikre, at jeg hellere maatte anvende Pengene med

det samme, men's der endnu var noget at købe, og jeg bad derfor Feldweblen om at notere mig for 10 Mark, det største Beløb, jeg nogen Sinde havde hævet. Jeg lagde Mærke til, at de andre ogsaa hævede større Beløb, end de plejede, og en Mand sagde: — Hajerne skal ikke faa nogen Fornøjelse af mine Skillinger, hvis jeg ellers kan gøre noget til det.

Efter Skafningen gik jeg paa Dækket sammen med nogle andre Fyrbødere. Solen stod lige i Kanten af de høje Bjerge og døde hurtigt bort. Vi laa i Skygge og Halvmørke, inden vi rigtig havde faaet tænkt os om. Det klare og varme Lys, der havde gjort Dagen saa straalende og venlig, var borte, og alt blev mørkt og koldt og trist. Jeg kunde nu lige med ét mærke, at jeg var dødtræt, og jeg glædede mig til at komme til Køjs. Vagterne vilde blive meget lette, nu da vi laa stille, og maaske skulde vi ligge her i flere Dage. Jeg blev yderligere træt ved Tanken om den megen Søvn, vi kunde faa, og skulde lige til at gaa ned, da jeg saá nogle af Folkene stimle sammen ved Rælingen og højrøstet begynde at diskutere et eller andet. Var det nu galt igen. Havde Englænderne faaet Øje paa os? Jeg fo'r hen til Rælingen og fik hurtigt Øje paa det, der havde tiltrukket sig de andres Opmærksomhed. Det var en lille Prik, der kom nærmere og nærmere langt ude fra. Vi kunde høre ganske svage Aareslag.

— Det er en Englænder, var der én, der sagde, han maa jo være tosset at sende en Baad herind.

— Nej, det er ikke nogen Englænder, sagde en Matros. Jeg kender de engelske Aareslag alt for godt fra dengang, vi roede omkap med dem og Amerikanerne ved Mexiko. Jeg skulde tage meget fejl, hvis det er en Englænder.

— Aa, det er saamænd nok det Satans Pak, der har

støvet os op igen, mente en Fyrbøder og kom i en voldsom Diskussion med Matrosen om den Sag.

— Jeg siger ikke, at Fyrbødere ikke har Forstand paa deres Ting, sagde Matrosen, men vore Ting har de Fanden ta' mig ikke nogen Forstand paa.

Baaden var nu kommet saa nær, at den blev prajet af Vagten, og det forekom mig, at der blev svaret paa Spansk, men jeg var ikke helt sikker i min Sag, før Baaden laa paa Siden af os med oprejste Aarer, og jeg kunde læse det Navn, der stod paa Mandskabets Huer. *Almirante Condell*, det kunde ikke være noget engelsk Navn — de maatte komme fra et chilensk Krigsskib, som havde fundet os. Vi hængte ud over Rælingen og forsøgte at faa en Samtale i Gang med Matroserne, mens en Officer entrede op ad Faldrebet, men det gik ikke saa let. Vi havde glemt den Smule Spansk, vi havde lært i Mexiko, og Chilenserne svarede os kun med faa Ord, sandsynligvis, fordi de havde en Befalingsmand om Bord.

De blev kun liggende ganske kort Tid paa Siden af os. Officeren kom hurtigt tilbage, og Baaden roede bort i Mørket, der nu havde sænket sig over Bugten.

— Saa kom der Bud efter os, sagde en Matros, der lige var blevet afløst fra en Post paa Agterskibet.

— Hvem siger det? spurgte vi.

— Det hørte jeg agterude. Der ligger en chilensk Patrouillebaad lige udenfor, den har bedt os om at forsvinde hurtigst muligt.

Det var en kort Frist, vi fik. En eneste Dags Ro, og saa paa Flugt igen. Jeg havde ikke ventet det stort bedre, men nu blev Verden helt almindelig igen efter en lykkelig Dag i Solskinsland.

Vi lattede tidligt den næste Morgen og sejlede langsomt gennem Farvande, der var kranset af forrevne, nøgne eller træbevoksede Klipper og undertiden udvidede sig

til stort aabent Vand, indtil vi naaede vort Maal, den lille Havneby *Punta Arenas*, der ligger i Magellan Strædet. Vi kom dertil tidligt om Eftermiddagen, og efter nogen Ventetid begyndte vi at tage Kul ind fra en amerikansk Damp, der laa ved Bolværk. Det var den værste Kulning, jeg endnu havde været med til. Det var nemlig ikke rigtige Kul, Amerikaneren havde solgt til os, men en Slags store uhaandterlige Briketter, der støvede infamt og voldte os store Kvaler. Støvet trængte ind i Øjnene, og vi blev rødøjede alle Mand. Hvor man vendte sig, stod der Folk og græd, saa Taarerne løb dem ned ad Kinderne, og forsøgte at gnide det fine Støv ud af Øjnene, uden andet Resultat, end at de gned det dybere og fastere ind. Solen var meget skarp, og det blæste kraftigt. Den Kulning snakkede vi længe om, efter at den var vel overstaaet.

Vi havde ligget paa Siden af den store Damp og ikke set noget videre til Byen, saa længe Arbejdet stod paa. Kommandanten var gaaet i Land straks efter Ankomsten, men han var ogsaa den eneste, der naaede at sætte Foden paa fast Grund i *Punta Arenas*. Vi andre blev paa Skibet, men ud paa Eftermiddagen den følgende Dag, da Kulningen næsten var forbi, fik Tyskerne i Byen Lov til at besøge os ligesom i *Valparaiso*. *Dresden* blev taget med Storm. Alt, hvad der kunde krybe og gaa af Tyskere i Byen, kom om Bord til os. De kom som i *Valparaiso* belæsset med smaa Pakker, der indeholdt Kærlighedsgaver til os. De snakkede og spurgte os ud og fortalte om den Sorg og Kval, de havde levet i, siden de fik Telegrammerne om Slaget ved Falkland. De fortalte os meget om Slaget, som vi ikke vidste noget om, og vi fik at vide, at de havde ventet os med Sygebaarer paa Havnen for at transportere vore saarede bort, men vi havde jo ingen. De spurgte os, om vi ikke havde fisket nogle

af de Døde op, saa de kunde blive begravet i Punta Arenas. De skulde passe og pleje deres Grave, som om de laa hjemme i Tyskland.

Disse Tyskere i Udlændighed under den store Krig kan aldrig glemmes. De elskede deres Land med den Kærlighed, som kun skabes af det uopnaaelige, og de delte vor Uro, vor Angst og vor Bekymring broderligt med os, saa længe de var om Bord. Nogle af dem stod og græd af Sorg over Ulykken ved Falkland. De havde jo hørt om den for længe siden, men det var, som om de først nu fik Udløsning, da de kom om Bord paa et tysk Skib, en Del af deres tabte Fædreland.

Jeg stod nede i Værkstedet og var ved at arbejde med en Boremaskine paa den ulykkelige Ventilationsmaskine Nr. 2, da en gammel, sortklædt Kone kom ned til mig med en lille Pakke i Haanden.

— Værsgod, sagde hun og rakte mig Pakken, her er noget til Dem — det er ikke saa meget, men jeg er fattig og har kun lidt til mig selv.

Hun stod lidt og så paa mig: — Herregud, sagde hun saa, De er jo kun et Barn — og med i alt dette forfærdelige....

Hun tog et Lommetørklæde frem og gav sig til at græde. Hun græd endnu, da hun langsomt gik ud, og vendte sig til sidst om i Døren og hulkede: — Farvel, min arme Dreng, og Vorherre være med dig....

Jeg fik en tyk Klump i Halsen, for hun havde jo talt til mig næsten som min Mor, og jeg var kommet helt af Vane med at høre det Sprog. Heldigvis kom der kort efter et Besøg, der jog alle melankolske Tanker paa Flugt og gjorde mig flintrende gal i Hovedet. To nydelige unge Piger ledsaget af en ældre Herre, sandsynligvis deres Fader, kom svansende ind. Jeg var ved at tabe Borema-

skinen, for den Slags Besøg havde jeg endnu aldrig haft i min Soldatertid.

— Gud, hvor her er snavset, sagde den ene og løftede fornemt op i Kjolen, mens den anden nærmest saå fornærmet ud over, at hun var kommet ned i det snavsede Værksted. Jeg skulde lige til at komme med en Bemærkning om, at der ikke var nogen, der havde inviteret dem, da Faderen kom mig i Forkøbet: — Hvad i Alverden bilder I jer ind, sagde han, tænker I da slet ikke paa, at de stakkels Mennesker næsten er jaget til Døde af Engländerne!

De forsvandt, og kort efter var jeg færdig med mit Arbejde. Kulningen var forbi, da jeg kom op, og ud paa Aftenen gjorde vi klar til at sejle. *Dresden* laa fortøjet vel Bolværket — det var første Gang, vi laa ved et Bolværk siden St. Thomas sidst i Juli — og paa Kajen var der sort af Mennesker, der vilde vinke Farvel til os. Det var næsten mørkt, da Landgangen blev taget. Vi stod tavse ved Rælingen og saå paa Folkene langs Bolværket. Der var mange af dem, der havde taget Lommetørklæderne frem og stod og tørrede Øjnene i Smug. En ung Pige sprang med ét fra Bolværket ned midt imellem os og gav den nærmeste Matros et Kys midt paa Munden. Hun bredte Armene ud og raabte med en Stemme, der var midt mellem Latter og Graad: — I skal faa et Kys allesammen, hvis I snart kommer tilbage!

Vi lo og klappede allesammen, og Pigen entrede op paa Bolværket igen, hvor hun forsvandt i Mængden.

Fortøjningerne var kastet, og *Dresdens* Skruer begyndte at male Vandet — vi gled langsomt fra. Folke-mængden inde paa Land begyndte at vinke og raabe til os: — Farvel — god Rejse — kom snart igen! Vi vinkede igen. En Mand ved Siden af mig faldt i en hidsig Tone ind med en Beretning om noget, han havde hørt en

Underofficer sige. Han havde sagt, at Kaptajnen maatte være tosset at sejle ud, for Englænderne laa nok paa Lur udenfor.

— Det er Fanden ta' mig for galt, at man skal høre den Slags Ting af en Underofficer, sagde Manden og spyttede ud i Vandet.

Vi var et godt Stykke fra Bolværket. Man kunde næsten ikke se Menneskene længere, men langt i det fjerne kunde vi høre Afskedsraabene og det stadig gentagne: — Kom — snart — til — bage!

Saa blev alle Mand kommanderet under Dæk. Alt Lys blev slukket eller afblændet, og *Dresden* gled med Klar-skib slaaet og slukkede Lanterner ud i Mørket.

XIV

Den næste Morgen skulde jeg paa Vagt ved Maskinen. Klokken fire, og saa snart jeg var tørnet ud, løb jeg hen til et Køje for at se, om vi var kommet ud i aaben Sø. Det var vi imidlertid ikke. Paa begge Sider af os var Land, skovklædte eller nøgne Bjerge, over hvis Udløbere Morgentaagen laa som et let Slør.

Da Vagten var forbi, sejlede vi stadig under Land, og Dagen gik, uden at vi kom ud paa det aabne Hav. Det varede i Virkeligheden to Maaneder, inden vi fik Land af Sigte, og dette var den første af vore mange Rejser gennem Ildlandets krogede og snirklede Virvar af Kanaler og Sunde. Vi sejlede meget langsomt, formodentlig baade for at spare paa Kullene og af Hensyn til Farvandet, der saá ud til at være meget vanskeligt og sandsynligvis ogsaa utilstrækkeligt opmaalt som de fleste af de mindre Passager i denne vældige Skærgaard, men ud paa Dagen

naaede vi da vort Maal, en lille Bugt næsten lukket af skovklædte Klipper. Hvorledes vor Navigationsofficer, Kaptajnløjtnant Wieblitz, fandt Indgangen til denne skjulte Bugt (Hewett Bugten ved Udløbet af Adelaide Passagen), var en Gaade for os Menige, men da vi endelig hørte Ankeret rasle ud i den lille lukkede Bugts spejlblanke Vand og fik at se, hvor velbeskyttet vi laa, gik der en almindelig Følelse af Lettelse og Befrielse over hele Skibet. Denne Gang fik Englænderne os altsaa heller ikke, men de var ikke langt fra det. Fra Radiomandskabet fik vi hurtigt at vide, at vi i Løbet af den korte Nat var passeret tæt forbi engelske Skibe, der havde brugt deres Radio. Det havde kun været faa Minutter og faa Sømil, der paa et vist Tidspunkt af Natten skilte os fra vore Forfølgere. Vi havde allesammen ventet at faa netop disse faa Minutters Uheld, der skilte os fra de engelske Kanoner, og derfor aandede vi lettet op, da vi saå os omkring i den trygge Havn.

Allerede Dagen efter begyndte vi at indrette os paa fast Ophold i Hewett Bugten. Der blev slukket under de fleste Kedler, og der blev sendt Arbejdshold i Land for at fælde Træ til Afløsning af vor sparsomme Kul- og Briketbeholdning, og nu kom nogle stille og rolige Dage uden særlige Begivenheder, der i Erindringen gør den ene mærkbar frem for den anden. Vejret var som Regel klart Solskin, og Luften var frisk og sund, men ikke varm, undtagen naar Solen skinnede. De høje, skovklædte Bjerger paa alle Sider gav os en Følelse af Tryghed og Ro, som vi aldrig havde kendt paa det aabne Hav, og jeg lagde Mærke til, at mine Kammerater kom til at se sundere og friskere ud, ligesom jeg selv følte mig bedre tilpas, end jeg nogen Sinde havde gjort det om Bord paa *Dresden*. Det var navnlig det, at jeg fik Søvn nok, der kvikkede mig op, for med alle andre Styrke-

midler begyndte det at knibe. Provianten var knap, og den krydrede, friske Luft gav en god Appetit, hvortil kom den Omstændighed, at vi ikke havde ret meget at bestille og derfor havde bedre Tid til at tænke paa saadanne Overflødigheder som Mad og Drikke. De samme Folk, der ved Falkland havde slidt som Bæster i 48 Timer uden at faa en Krumme Mad, var nu, da de ingenting havde at bestille, skrupsultne en halv Time efter Skafningen og snakkede Resten af Dagen kun om Mad. Det var ogsaa smaat, det vi fik: Om Morgen Te med Beskøjter, der var saa haarde, at vi maatte lægge dem i Blød om Aftenen for at kunne tygge dem, om Middagen tynd Suppe lavet paa Kødterninger, og om Aftenen tynd Havresuppe. Meget sjældent fik vi et Stykke Brød og endnu sjældnere Kød. Intet Under, at der blev tigget hos Stewarterne og stjaalet i Kabysen, naar Lejlighed gaves, navnlig efter at der var gaaet Orm i vore Beskøjter, saa de næsten ikke var til at faa ned, uden at man fik Kvalme.

Værre skulde det imidlertid blive senere, men allerede i Hewett Bugten blev der snakket mere om Mad end paa hele den forløbne Del af vort Togt, og ogsaa andre Mangler stødte til. Værst var det med Tobakken. Vi havde som alle tyske Skibe et Udsalg om Bord for forskellige smaa Luksusvarer og Nødvendighedsartikler, Øl, Ekstraproviant og Tobak, men efterhaanden løb det læns, og den ene Vare forsvandt efter den anden. Tobakken blev rationeret, og til sidst forsvandt den helt for os Menige, der ikke havde forsynet os i Tide, hyorimod Officerer og Underofficerer stadig kunde tillade sig at ryge, formodentlig fordi de havde sikret sig i Tide — de fleste af dem var jo vant til Langfarter og vidste, hvor nødvendigt det var at være om sig. Vi andre, der ikke havde været rigtig klar over denne Side af Søens haarde Vil-

kaar, maatte opbyde megen Opfindsomhed for at faa en Mundfuld Røg. Nogle gjorde Tjeneste for Officerer og Underofficerer blot for et Par Cigaretter, og andre samlede Cigaretstumper op ligesom Sjøverne i Storbyerne. Det er det utroligste, man kan faa en Mand til, naar han mangler Tobak.

I Hewett Bugten fejrede vi Juleaften en god Ugestid efter, at vi havde kastet Anker. Juleaftensdag forløb om Formiddagen akkurat som alle de andre Dage, udover at der var Folk i Land for at hente grønne Grene til at pynte op i Mandskabsrummene og i Messerne med. Julen er jo den sydlige Halvkugles Sommer, og det var svært at finde noget, der forbandt denne Jul med vor sædvanlige Forestilling om en Juleaften. Vejret var mildt, næsten varmt, og de grønne Løvtræer i Land ledte snarere Tanken hen paa en Midsommerfest. Julestemningen vilde ikke indfinde sig hverken hos mig eller de fleste af mine Kammerater. Hist og her hørte man én nynne en Strofe af en Julesalme, men det lød saa bagvendt, næsten parodisk. Vi var kommet ind i en anden Verden end den, vi var vant til. Al Forbindelse med den rigtige Jul var afbrudt, syntes jeg.

Om Eftermiddagen blev vi kommanderet paa Dæk og traadte an foran en lille Talerstol, der var rejst paa Skansen og var smykket med Krigsflaget. Jeg var ikke rigtig klar over, hvad der skulde foregaa, før jeg så Kaptajnløjtnant Wieblitz gaa op paa Talerstolen med en Bog i Haanden. Han tog sin Kasket af, og Officererne, der stod omkring Talerstolen, gjorde det samme. Den lange Række af menige Mænd tog Huerne i Haanden uden Kommando. Kaptajnløjtnanten aabnede Bogen og begyndte at læse. Han havde en smuk, rolig og klangfuld Stemme, uden Spor af den haarde Kommandotone, som mange af Officererne ikke kunde frigøre sig for. Ordene naaede ud

til hver Mand i den store Forsamling, og der blev saa usigeligt stille overalt.

Men det begav sig i de Dage, at en Befaling udgik fra Kejser Augustus, at Alverden skulde skrives i Mandtal — — —

Jeg bøjede mit Hoved under Juleevangeliets jævne Majestæt, ens i Sønderjyllands Kirker og paa Dækket af en fredløs Krydser skjult i Ildlandets Bugter. Store Taarer løb ned ad mine Kinder, og Tankerne stræbte, forvirrede af Afstand og Haabløshed, mod dem derhjemme. Jeg så ingen af de andre, hørte kun de kendte Ord, der i Dag havde faaet en Højhed og en Skønhed, som jeg aldrig før havde forstaaet.

Kaptajnløjtnanten sluttede Oplæsningen af Evangeliet, og Musikkorpset begyndte at spille en af Julesalmerne. Officererne sang med, og snart sang hele Skibets Besætning, saa godt den kunde, med paa de gammelkendte Ord, der tryllede en uafbrudt Række af fjerne Minder frem i mit Sind.

Efter Salmen holdt Kaptajnløjtnanten en kort Juleprædiken. Han var en ypperlig Taler, og jeg mindes aldrig at have hørt saa smuk en Juleprædiken. Han sluttede med at bede en Bøn, hvis sidste Ord endnu staar tydeligt for min Erindring:

Skulde det ikke være os forundt at se vort Hjem og Fædreland mere, saa lad os gaa for Anker i Havnen, hvor der er evig Ro og Fred. Amen!

Vi sang endnu en Julesalme, og dermed var Gudstjenesten forbi. Resten af Dagen var vi overladt til os selv. De fleste var meget betagne af Gudstjenesten, og mange havde fugtige Øjne, men forsøgte at skjule det, saa godt de kunde. Sydfeld sagde til mig, da vi gik sam-

men under Dæk: — Det var den smukkeste Julegudstjeneste, jeg har været med til.

Under Dæk havde vi pyntet med grønne Grene,¹⁾ og nogle havde fundet paa forskellige Narrestreger, der alt for hurtigt ødelagde min Julestemning. En havde ved Hjælp af Papir pyntet en af de store Filtpropper, vi skulde bruge til at stoppe Lækager med under Kamp, ud som en kæmpemæssig Granat og skrevet „42 cm“ paa den til Erindring om de store tyske Mørsere, og andre havde forsøgt at lave et Juletræ, som imidlertid ikke samlede nogen særlig Opmærksomhed. Al stiltfærdig Julestemning druknede hurtigt i Larm og Løjer. Hver gjorde sit for at gøre Aftenen saa usædvanlig som mulig. Nievergall optraadte i sit Glansnummer som Abe. Hele hans Ydre pegede selv under almindelige Forhold i den Retning, men naar han malede sig i Ansigtet med Kulstøv og trak Hovedet ned mellem Skuldrene, var Ligheden med en Kæmpeabe komplet. Andre spillede Kort, og en hel Klynge sad omkring den lille Gittel, en munter Leipziger, der var kendt for sine eventyrlige Løgnehistorier. Han ofrede hele sit Repertoire i Aftenens særlige Anledning. Bartsch var i rigtig daarligt Humør for en Gangs Skyld. Han gik rundt og så sur ud og ymtede noget om, at Julen ikke var, hvad den skulde være, hvis ikke man kunde faa sig en ordentlig Dram. Jeg selv var vist en af dem, der havde sværest ved at finde mig tilrette under denne Form for Juleaften. Jeg var den yngste og havde Hjemvé, saa jeg kunde have grædt højlydt, hvis jeg ikke havde generet mig for de andre.

To Dage efter, anden Juledags Aften, lige et Aar efter at jeg havde sagt Farvel til min Far og Mor, fik vort Ophold i Hewett Bugten en brat Ende. Vagten fik Øje paa en Baad ved Fjordens Indløb, og alle Mand styrtede op paa Dæk for at se, hvad der nu var paa Færde. Vi

havde nemlig et Par Gange tidligere haft Visit af en Baad herinde i vort trygge Skjulested. Det var af en tysk Motorbaad, som efter Sigende kom fra Punta Arenas og altid havde Proviant med til os. Der var kun én Mand i Baaden, vistnok en tysk Reserveofficer, der paa denne Maade ydede sit store Bidrag paa Fædrelandets Alter. Vi talte aldrig med ham, han gik altid lige hen til Office-rerne, men vi beundrede ham paa Afstand for hans Mod og Dristighed. Sikkert har han Gang paa Gang maattet sejle lige forbi de engelske Krigsskibe for ikke at tale om de mange Smaafartøjer, hvis Besætninger var lønnet af Englænderne til at lede os op.

Det var imidlertid ikke vor Ven fra Punta Arenas, der kom denne anden Juledags Aften, men en fremmed Motorsejlbaad, der hurtigt forsvandt ud af Bugten igen, uden at vi havde nogen Chance for, at indhente den med Baadene. Vi stod tavse ved Rælingen og saå efter den. Ikke én var i Tvivl om, hvad det betød, at denne fremmede Baad havde haft Næsen indenfor i vor Bugt og set *Dresden*, det mest omtalte Skib paa disse Kyster, ligge der fredeligt for Anker.

— Nu er vi opdaget, sagde Sydfeld, der stod ved Siden af mig, dér sejler en Mand paa Vej til 400 Pund Sterling.

Allerede den næste Dag lettede vi Anker og forlod denne Bugt, hvor vi havde fejret vor ensomme Jul. Vi sejlede uhyre langsomt gennem smalle Kanaler, kantet af forrevne Bjerger, forbi et Mylder af Smaaøer og Skær. Vi sejlede i Bugter og Sving under ustandselig Kimen af Maskintelegrafen tæt op ad stejle Klippevægge, der undertiden var saa nær hinanden, at man ikke skulde tro, det var muligt at komme igennem, og til andre Tider veg til Side for vældige Bassiner fyldt med Smaaøer og Klippespidses og sandsynligvis ogsaa med undersøiske Skær. Det var en nervepirrende Sejlads, skønt vi kun

krøb fremad, og den sluttede, da Mørket faldt paa og al Navigation var umulig i disse uhyre vanskelige Farvande. Den næste Dag gik vi videre med Dampbarkassen foran, og op paa Dagen gik vort Anker til Bunds i et nyt Skjulested i Ildlandets Skærgaard.

Vi var gennem en meget lang og snæver, bugtet Kanal naaet til et Sted, hvor Klipperne var veget til Side for at give Plads for et rummeligt Bassin, hvor en hel Flaade kunde have ligget for Anker. Kanalen fortsattes i vor Sejlretning, men baade Indløb og Udløb var næsten usynlige. Det saå ud, som *Dresden* var blevet tryllet ind i en smuk Bjergsø, lukket paa alle Sider af skovklædte Klipper. Vi ledte efter den paa Kortet, men skønt Underofficererne hjalp os, kunde vi ikke finde den nogetsteds. Vi maatte ligge i en Kanal paa St. Inez Øen, men der fandtes hverken nogen Kanal eller „Sø“ afsat selv paa de gode Søkort. Vi spekulerede meget over, hvordan Navigationsofficeren havde fundet dette Skjulested til os — for efter Kortet skulde vi altsaa ligge paa tørt Land — men Forklaringen fik vi først senere, da vi kom i Land. Dér fandt vi en Pæl hugget ned i Vandkanten og mærket med Navnet *Bremen*. Vi vidste, at den lille tyske Krydser, som vi havde afløst paa den mexikanske Kyst, havde været i Ildlandet paa Opmaalingsstogt, før den blev sendt til Mexiko. Formodentlig havde den fundet og til Dels opmaalt Kanalen paa St. Inez Øen, og den var blevet optegnet paa de nye tyske Søkort og kun paa dem. I det mindste laa vi paa en enkelt Undtagelse nær, som maaske har været en Tilfældighed, ganske uforstyrret af Engländerne og deres Agenter, i denne hemmelige Sø over seks Uger og fik Besøg af to tyske Skibe, der ogsaa maa have kendt Stedet.

Det var en god og fredelig Tid, fri for Slæbet ved Maskinerne og de lange Vagter. Vi kunde hænge vore Køjer

op, hvor vi ønskede det, og sove hele Natten igennem uden at blive purret ud. Om Dagen puslede vi lidt med Rengøring af Banjerne eller eftersaa Maskinerne, men de var snart saa efterset, at der ikke var meget at gøre ved dem. Der var til sidst saa lidt at bestille for os, at Tjenesten ved Maskinerne og Fyrrummet blev det rene Komediespil. Hver Mand tog et Stykke Værktøj eller en Tot Twist i Haanden og anbragte sig et eller andet Sted, hvor han i Fred og Ro kunde sidde og dovne eller sove, hvis han trængte til det. Jeg havde saaledes fundet ud af, at jeg kunde gøre god Nytte med en Smørekande bagved Kedlerne, hvor jeg kunde smutte ind paa Grund af min Lidenhed og Slankhed, og hvor det var ganske umuligt for en Underofficer af det sædvanlige Format at følge efter og kontrollere mit Arbejde, der var ganske regelmæssigt og fulgte en nøje tilrettelagt Plan. Jeg smurte lidt hist og her og satte mig saa til at sove. Det var ikke noget mageligt Leje, jeg havde fundet mig, men det var uforstyrret af Alverdens Tummel og Larm, og en enkelt Gang sov jeg saa godt, at jeg først kom ud, da Afløsningsen forlængst havde taget fat paa „Arbejdet“ og Skafningens forlængst var forbi for mit Hold. Det blev, alene af den Grund, en ret uforglemmelig Dag. Sulten forfulgte os nemlig, og at sove fra et Maaltid var noget af en Ulykke.

Mad var og blev det store Samtaleemne blandt os Menige. Stewarterne blev bestormet med Bønner om Mad og havde aldrig haft saa mange gode Venner som i disse Dage, men det var jo kun Smaating, hvad de kunde bringe ud af Officers- og Aspirantmesserne og fodre os af med. Min gode Ven, Saarlænderen Heinrich Reichers, skaanede mig dog mangan Gang for at gaa til Køjs med en tom Mave, men ogsaa han kunde jo svinge, og saa var jeg henvist til egen Foretagsomhed og eget Snille.

Jeg havde forlængst opdaget et Luftspjæld, der stod i Forbindelse med Officerskabyssen, og en Dag, da Reichers var udgaaet for alt spiseligt, besluttede jeg at drage Nytte af denne Særegenhed ved Skibets Konstruktion. Gennem Luftspjældet kunde jeg lige naa Stegepanden, hvor en Portion dejlige Bøffer stod og brasede. Kokken var ude paa Dækket, hvor han underholdt nogle Matroser med Jonglørkunster med et Par Knive. Han var saa optaget af sine Tossestreger, at jeg roligt kunde gaa over til Angreb. Jeg brændte mig skammeligt og maatte lade Bøffen falde, men opgav ingeniunde mit Foretagende for saa lille en Modgangs Skyld. Nu vidste jeg, hvad jeg havde i Vente i Retning af Varme, og næste Gang fik jeg Bøffen. Lige efter at jeg havde sikret mig den, kom Kokken ind og puslede lidt med Panden, men gik saa ud paa Dækket igen. Her var Matroserne gaaet over til at underholde hinanden med Historien om Kokkens Papegøje. Det var ganske vist en gammel Historie, men den blev draget frem, hvergang en og anden vilde have Løjer med Kokken. Nu havde han faaet en ny Papegøje i Stedet for den, som Matroserne i sin Tid havde dekoreret med graa Patentfarve, saa den ikke var til at kende igen og maatte slaas ihjel; men Kokken var altid rede til at drøfte denne Begivenhed og var det ogsaa denne Gang. Mens denne Samtale, der udviklede sig i ret livlige Former, stod paa, rustede jeg mig til et nyt Angreb paa Bøfferne. Et eller andet Sted fra begyndte min Samvittighed ganske vist at røre paa sig, men jeg satte den paa Plads uden større Besværlighed. Krig er Krig, og naar jeg havde taget én Bøf, kunde jeg lige saa godt tage to. Derfor tog jeg tre, da jeg nu var kommet i Gang. Kokken blev, efter hvad jeg senere hørte, splittertosset, da han opdagede de bare Pletter paa sin Stegepande,

men da sad jeg forlængst i Sikkerhed og delte Rovet med Bartsch.

Til Gengæld delte han sit Forraad af Cigaretstumper, som han havde samlet op rundt omkring, med mig. Om Aftenen, naar Solen var gaaet ned, og det var blevet koldt paa Dækket, mødtes Bartsch og jeg i Sidegangen. Vi satte os med Ryggen mod et Damprør og snakkede eller røg i Tavshed. Bartsch havde altid sin lille Cigarkasse med, som han havde fyldt med opsamlede Cigarstumper. Vi talte om, hvad vi havde oplevet i vort korte Liv, om vore Hjem og vort Hjemland. Vi kom jo fra hver sin Kant af Tyskland og havde levet under vidt forskellige Forhold. Bartsch talte mest. Han talte om Danzig, altid om Danzig. Han havde ikke været andre Steder, før han blev Soldat, men det var ogsaa Himlen for ham. Livet i Havnen, Arbejdet paa Skibene, Aftenerne i Knejsperne, Pigerne i Danzig fortalte Bartsch om uden at trættes. Hele den gamle Hansestads daglige Liv, dens flittige Arbejde og djærve Forlystelser tryllede Bartsch frem for mine Øjne, naar vi sad dør i Sidegangen med Ryggen mod Damp-røret og Piberne stoppet med de opsamlede Cigaretstumper. Bartsch kunde blive veltalende, naar han talte om sin By. Han var maaske den af os, der led mest af Hjemvé.

Uforglemmeligst var dog Udflugterne til Land, paa Arbejdstjeneste for at fælde Træer eller simpelthen paa Landlov. Træfældningsarbejdet var temmelig haardt, men vi fik rørt Lemmerne, og det trængte vi til efter Driveriet om Bord. Træerne, hvoraf der var en Mangfoldighed af Arter, var ikke videre tykstammede og ofte meget forkrøblede, men de dannede en uigennemtrængelig Urskov op ad Bjergsiderne, og skønt der blev skovet flere Rummeter om Dagen, var vore Indhug næsten ikke til at se ude fra Skibet. Stammerne blev afgrenet og

skaaret i Stykker paa ca. 1 Meters Længde og rullet ned til Stranden, hvor de blev læsset i Baadene, naar Skovningen var forbi.

Landlovsholdet var helt fri for Arbejde. Vi stod under Ledelse af en Officer eller en Underofficer, men kunde gaa, hvor vi vilde, hvilket dog ikke betød ret meget, da de vilde Skove spærrede Vejen til alle Sider. Som Regel holdt vi os ved Strandbredden, hvor vi samlede spiselige Muslinger, der fandtes i Mængde paa Stenene ved Stranden. Vi fyldte dem i store Blikbeholdere og kogte dem over smaa Baal, som vi tændte mellem Stenene. De blev spist med Tilsætning af Peber og Salt og smagte aldeles fortræffeligt. Naar vi var færdige med Maaltidet, samlede vi os omkring Baalet, røg, sang eller fortalte Historier, og her gav Underofficererne lige saa godt deres Besyv med som de Menige. Saaledes var Maskinist Ahrens propfuld af gode Historier og havde en fremragende Evne til at fortælle.

Undertiden søgte jeg en Plet, hvor jeg kunde sidde i Fred og Ro og nyde den smukke Natur. Det var forholdsvis let at finde et Hjørne mellem nogle Klippeblokke, hvor jeg kunde sidde helt alene og se ud over det spejlblanke Vand til Klipperne og Skovene paa den anden Side. Alt var saa vidunderlig rent og frisk, og det vrimlede med levende Væsener i Vandet og paa Landet. Store Skarer af Ænder og Gæs fløj omkring, til at begynde med ret dristige, men efterhaanden mere sky, da Officererne begyndte at drive Jagt paa dem. Om Aftenen kunde man høre Odderne plaske i Vandet, og selv ved højlys Dag kunde man fange et Glimt af disse smukke Pelsdyr, som jeg kendte saa godt fra min Hjemegn, hvor Fader var en ivrig Odderjæger. Der var ogsaa meget Smaavildt i Land, men det var næsten ikke til at faa Øje paa i de svære

Tykninger — man så kun et Glimt af Dyrene og blev sjælden klar over, hvad det var for en Slags Dyr, man havde set.

Paa et sparsomt bevokset Bjerg havde Signalmandskabet rejst en høj Mast af sammenskruede Træstammer og stivet af med Staalvirer. Herfra havde man den vidunderligste Udsigt baade over Bugten, hvor *Dresden* laa som et lille Legetøjsskib med hvid Trærøg sivende ud af sine Skorstene, og til den anden Side, hvor Bjerg rejste sig ved Bjerg med Skov langs Siderne og ofte med Sne paa Toppen. Der hvilede en uendelig Fred over hele det storslaaede Landskab, og jeg gik ofte op paa Signalhøjen for at blive meddelagtig i denne næsten overjordiske Stilhed og Ro.

Her var vi, syntes jeg, kommet udenfor alle Verdens Grænser og Stridigheder ind i en Forgaard til en ny og bedre Verden.

Jeg mærkede snart paa mange Tegn baade i mig selv og udenom, at den store Menneskeverden ikke var saa let at faa paa Afstand. Hjemveen begyndte at melde sig, saa snart jeg sad alene. Bløde og gode Hænder var rakt imod mig fra det Sted, hvor jeg hørte til, og kærlige Tanker naaede mig selv ved det yderste Hav og paa Verdens Grænser.

XV

Allerede en Ugestid efter at vi havde naaet vor sikre Havn, fik vi det første Besøg fra Omverdenen. Udkiggen meldte Baad i Sigte, og denne Gang var det vor trofaste Landsmand fra Punta Arenas, der stævnede ned mod *Dresden* i sin Motorbaad. Som altid vakte hans Besøg Glæde og Forventning. Han plejede at have Melsække

med i Baaden, og havde det ogsaa denne Gang. De blev losset over paa *Dresden*, mens han selv som sædvanlig gik agterud til Officererne og kort efter vendte tilbage til sin Baad.

Af Underofficererne, Stewarterne og andre højtstaaende Personer fik vi at vide, at vor ukendte Landsmand havde været ude for et sælsomt Eventyr. Han var intetanende kommet tøffende ind i Hewett Bugten et Par Dage efter, at vi var sejlet, og havde i Stedet for *Dresden* fundet den engelske Krydser *Kent*. Den saá ud til at have været i Kamp, med Huller i Skibssiden og den ene Mast skudt over. Gode Raad var dyre, men den dristige Mand fra Punta Arenas kendte dem. Han havde Fiskegarn med i Baaden og havde i øvrigt fisket paa Vejen for at have en Forklaring paa rede Haand for sin Tilstedeværelse i disse afsides liggende Farvande. Nu bredte han sine Garn ud paa det Sted, hvor *Dresden* havde ligget for Anker, og da han hev dem op efter nogle Timers Forløb, havde han fanget den Flaskepost, som Kommandant Lüdecke efter Aftale med ham havde forankret under Vandet paa *Dresdens* Ankerplads. Paa en Seddel i Flasken læste han *Dresdens* nye Position og sejlede saa hen til den engelske Krydser og falbød sine Fisk. Af Samtalen med Officererne kunde han forstaa, at *Kent* havde faaet et Vink om, at *Dresden* havde holdt til her i Bugten, men var kommet for sent til at nappe os. Hullerne i Skibssiden og den ituskudte Mast var Erindringer fra Falkland, hvor *Nürnberg* havde pyntet det store Skib med over 20 Fuldræffere.

Vor Landsmand fra Punta Arenas kom med Proviant til os ca. hver 14. Dag, og efterhaanden fik vi ogsaa andre Gæster. Midt i Januar kom en Forsyningsdamper *Sierra Cordoba* ind i Bugten til os med Kul, og nogle Dage senere kom en Motorsejlbaad, der ligesom den i

Hewett Bugten vilde stikke ud igen, saa snart den havde haft Næsen indenfor og set, hvad den vilde se, men denne Gang var Matroserne blevet kloge af Skade og hurtige i Vendingen. Dampbarkassen blev sat i Vandet, og af Sted gik det saa hurtigt, som Baaden kunde løbe. Et Par Marinesoldater med Rifler var i sidste Øjeblik kommet med om Bord, og det afgjorde Sagen. Efter en halv Times Forløb kom Barkassen tilbage med den chilenske Baad paa Slæb. Den var bemandet med nogle langhaarede, snavsede Væsener, der gjorde os begribeligt, at de var fredelige Odderjægere. Deres Baad, der var indrettet til Beboelse, blev surret fast til Agterenden af *Dresden*, og dér fik den Lov til at ligge, til vi næste Gang skiftede Ankerplads.

Kort efter dette Besøg løb en lillebitte Damper ind i Bugten til os. Den havde, saa vidt jeg véd, Proviant med til os, men vor Spiseseddel blev dog ikke stort fyldigere af den Grund. Den lille Damper, der fik nogle Matroser fra *Dresden* om Bord, sejlede videre gennem Fortsættelsen af Indløbskanalen, og vi fulgte efter og fandt efter nogle Timers Sejlads et nyt stort Vandbassin, der i mangt og meget lignede det, vi havde forladt. Her laa vi en god Ugestid i Fred og Ro, men selv vi Menige kunde mærke, at nu begyndte der at komme Ugler i Mosen. Vi havde faaet Kul fra *Sierra Cordoba* og var klar til at stikke til Søs med et Øjeblikks Varsel. Vi fældede ikke Træer mere, og Landlov forekom kun i Ny og Næ.

Alt tydede paa et hurtigt Opbrud, og paa Banjerne drøftede vi ivrigt Stillingen: Hvornaar skulde vi ud, hvor skulde vi ud, og hvad skulde vi ud efter? Skulde vi forsøge at komme hjem til Tyskland, eller skulde vi fortsætte vor omflakkende Tilværelse som Kaperkrydser paa Verdenshavene? De vildeste Rygter var i Omløb. Snart hed det sig, at Slagkrydseren *von der Tann* skulde bryde

gennem den engelske Blokade i Nordsøen og hente os hjem, men ingen troede rigtig paa dette Rygte. Saa meget vilde man vist ikke ofre paa os. Mere sandsynligt forekom os det Rygte, at vi skulde løbe ind i en chilensk Havn og lade os internere, men alligevel — mon Kommandanten gik med til det, saa længe han endnu havde Kul og Ammunition nok? Vi troede ikke rigtig paa det. Han saa ikke ud til at være en Officer af den Slags, der overgav sig uden Sværds slag, og vi havde læst i de gamle Aviser fra Punta Arenas, hvor haardt de tyske Skibe forsvarede sig selv mod den største Overmagt. Naar Turen engang kom til os, vilde det sikkert gaa til paa samme Maade. Man overgav sig ikke i denne Krig.

Det var vel omkring 10. Februar, at der begyndte at gaa Rygter om, at nu skulde vi ud, og den 13. om Aftenen vidste hele Besætningen det for ganske sikkert, selv om vi ikke havde faaet noget at vide fra Officererne. Den næste Morgen bekræftede det sig. *Dresden* lettede Anker, og Skruerne satte sig i Gang. Vejret havde i de sidste Dage været daarligt med Regn og Slud, og den Dag vi sejlede, var det ikke mere oplivende. Det regnede og sneede med Mellemrum, og Skove og Klipper langs vor Vej laa svøbt i Dis og Taage. Ganske langsomt listede *Dresden* sig ud fra sit trygge Skjulested, dækket af Regn og Tykning. Der var ikke meget at gøre for os Fyrbødere, men saa meget desto mere for Rorgængerne og det øvrige Mandskab. En Brøkdæl af en Streg til en af Siderne, og vi sad uhjælpeligt paa Grund, maaske med Stævnen revet op.

Det var en spændende Dag. Hver Vagt, der blev afløst, mødte med Spørgsmaalet: — Er vi kommet ud?

Det kom vi ikke den Dag. Først den næste Dag, da jeg kom paa Dækket efter en tidlig Vagt, saa jeg det Syn, der mindede mig om en tidligere Tilværelse før Falkland.

Vidt og bredt strakte det aabne Hav sig til alle Sider, uden et Glimt af Land nogetsteds. Vi var igen paa Kaper-togt, og Livet faldt tilbage i sine vante Folder saa naturligt, som havde det aldrig været anderledes. Ja, næsten unaturligt. Der var noget underligt gengangeragtigt over det hele. Vi havde været begravet, men var genopstaaet efter i to Maaneder at have levet i en bedre Verden, hvor der hverken var Splid eller Tvedragt. Vi var ikke levende, men døde Mennesker, og det Skib, vi sejlede med, var et Spøgelsesskib, der var manet op fra Havets Bund ved Falkland, hvor det rettelig hørte hjemme. Vi var en ny flyvende Hollænder, der sejlede over Havene uden Kølvand og med Dødningemænd ved Rat og Maskiner. Ja, det var vi. Dér gik nu afdøde Bartsch og samlede Cigaretstumper op, akkurat som han havde gjort det i levende Live, og dér mimrede Aanden Sydfeld sin foruroligende store Visdom om Søen, og hvad dertil hørte, ud til dem, der gad høre paa ham, og dér gik Spøgelset Nievergall, som selv i denne anden Tilværelse havde en upassende Lighed med en Abe.

Jeg rystede paa Hovedet. Mon jeg gik her og blev smaa-tosset, eller hvad var der i Vejen? Naar de andre kunde holde alle disse Gentagelser ud, saa kunde jeg vel ogsaa.

Vi sejlede langsomt over Havet eller laa med næsten helt standsede Maskiner og drev af Sted. Der var ikke meget at bestille, og hver usædvanlig Udsigt over Havet fik os til at fare op paa Dækket. Der var sort af Mennesker langs Rælingen den Dag vi mødte „Søuhyet“, en gløende rød Maanefisk, der drev langs Skibssiden og hurtigt forsvandt agterude. De fleste rystede paa Hovedet, da de så det mægtige, ildrøde Dyr, der virkelig lignede en Maane, som var faldet ned i Havet, glide forbi os. Vi havde ventet os en Del Overraskelser paa vort Togt, men denne her var alligevel lidt for meget af det gode. For

første Gang tabte Sydfeld Mælet og naaede kun at kommentere Begivenheden med et langtrukket spørgende: — Hvad Satan var dog det? Nievergall benyttede sig af Situationen og svarede hurtigt: — Kender du ikke den Slags Fisk, Sydfeld? Dem fanger vi en Mængde af hjemme i Danzig.

En Uge efter at vi var kommet til Søs, begyndte Forretningerne. En smuk, hvid, engelsk Fuldrigger *Conway Castle* var kommet paa vor Vej. Den blev standset med et Skud for Boven, Mandskabet ført om Bord paa *Dresden* og det smukke Skib sænket med et Par skarpe Skud. Det sank med alle Sejl oppe, inden vi var kommet ret langt bort. Dets Kaptajn bandede og skældte, for i Havnene havde Englænderne udbredt det Rygte, at *Dresden* var sænket ved Falkland, og at Havet helt var befriet for de tyske Krigsskibe. Et Par Dage efter stoppede vi en snavset peruansk Damper, hvis Besætning fo'r rundt som Fluier i en Flaske, da vi lagde paa Siden af deres Skib. De troede, at de saå et Gengangerskib, for ogsaa de havde faaet den Besked, at *Dresden* laa paa Havets Bund. De raabte og skreg under Manøvrerne, og om det saa var Grisen, de havde med, saa skreg den op. Vi gjorde dog ikke det neutrale Skib andet end at give det *Conway Castles* Mandskab om Bord. De fangne Englændere, som vi allesammen var kommet til at holde af, tog Afsked med os paa en pæn Maade. Før de gik i Baadene, udbragte de et Leve for *Dresdens* Besætning, og vi svarede med et rask Hurra for vore Gæster, der var blevet et smukt Skib fattigere, men en ejendommelig Oplevelse rigere.

Saa drev vi videre. Kul havde vi faaet fra *Sierra Cordoba*, men der skulde spares paa det. Kun to Kedler af de tolv var i Funktion, og Vagterne i Fyrrum og Bunker

og ved Ventilationsmaskinerne havde kun meget lidt at bestille. De sidste gjorde kun ganske faa Omdrejninger, og det var ikke nødvendigt at smøre mere end et Par Gange under hele Vagten. Resten af Tiden gik med forskellige Smaabestillinger, der til Dels var skabt af det magelige Arbejde rundt omkring og Skibets lave Fart. En af mine kæreste Beskæftigelser under saadan en Vagt var at vandre frem og tilbage i Sidegangen som en anden Underofficer og ryge den ene Pibefuld Cigaretstumper efter den anden. I saadanne Øjeblikke følte jeg mig velfornøjet og tilfreds med Livet og havde en Fornemmelse af at eje hele Skibet.

Nede i Bunkerne laa Bartsch og sov, vidste jeg ganske bestemt. Han havde gjort en uhyre praktisk Opfindelse, der dog fortrinsvis kunde anvendes af Folk, som var haardføre nok til at sove i en Kulbunke. Han havde lagt sig med Fødderne hvilende paa Kulbunken i Skytten, saaledes at han straks vaagnede, naar Kullene løb ud og Skytten var ved at blive tom.

Sydfeld kom drivende op fra Fyrpladsen, han var sort i Ansigtet, fordi en uelskværdig Underofficer havde sat ham til at feje Rør. Nu var han paa Vej til WC'et paa Dækket i den langsomst mulige Gangart, og jeg vidste bestemt, at han ikke kom tilbage i den første halve Time. Han udvekslede et Par Bemærkninger med mig, hvori han drog bitre Sammenligninger mellem det lette Arbejde, jeg havde faaet, og det beskidte Arbejde, han var dumpet ind i, og drev saa videre, mens jeg fortsatte min Vandring i Sidegangen.

Nu var imidlertid en af mine vigtigste Pligter ved at melde sig. Jeg skulde hente Aftensmad til Maskinist Ahrens, der sad paa Fyrpladsen, hvor han havde indrettet sig det rigtig hyggeligt med en Pakkasse som Bord og en lidt mindre Kasse som Stol.

— Tak for det, Sønneke! sagde Ahrens, mens jeg i mit stille Sind tænkte: Bare han nu ikke er lige saa forsulten som i Gaar, for saa bliver der ikke noget tilovers til mig.

Ahrens var et udmærket Menneske i enhver Henseende, men det nytter ikke noget at skjule, at han var Mand for at *spise op*, og derfor ikke ligefrem tilbød af de Menige, der i Tidernes Løb var hans Oppasser. Da var det ganske anderledes med den unge Aspirant Lerche. Han bestilte altid en ekstra Portion til Oppasseren og levnede en Del af Øllet, ligesom der altid laa en Cigaret paa Tallerkenen, naar man tog af Bordet.

Ahrens spiste selvfølgelig op, og jeg maatte indfange Julius Zimmermann for at faa noget at spise: — Jeg er sulten, Julius, har du ikke et eller andet.

— Ja, det er jeg efterhaanden blevet klar over, svarede den udmærkede Julius, for du har ikke talt om andet hele Dagen.

Jeg drev bort beriget med et Stykke Pølse og en Brødskorpe og med Kaffen til Ahrens. Næppe var jeg blevet færdig med denne Servering, før nye Pligter meldte sig. Fra Fyrrummet blev der dunket paa Kulskytten: — Flere Kul, for Fanden, sover du derinde!

Bartsch' Patent havde altsaa svigtet, og jeg skyndte mig ned i Bunkerne for at bringe Orden i Sagerne.

— Bartsch, Bartsch, vaagn op, nu mangler de Kul!

Bartsch rejste sig arrigt: — Skytten er jo fuld — aa, den har forstoppet sig, det Asen. Med et Spark satte han Kuldyngen i Bevægelse og drev langsomt til sit Arbejde.

Da jeg kom op, stod Sydfeld og drev i Sidegangen paa Tilbagevejen fra sin Udflugt paa Dækket.

— Noget nyt, spurgte jeg, for WC'et var vor faste Nyhedscentral. Der var Plads til tre Mand, og de kunde sidde dér i Timevis og udveksle Nyheder.

— Næh, svarede Sydfeld, ikke andet end at vi blev vasket ud med en Sprøjteslange, saa jeg blev plaskvaad højt op over Knæene. Fanden til Sjøv, at man nu ikke engang kan sidde dør i Fred! Er der nogen, der har spurgt efter mig, Støckler?

— Nej, svarede jeg, som sandt var, der er saamænd ingen, der savner dig, for du bestiller jo ikke noget alligevel.

— Det er kun de dumme, der arbejder, snerrede Sydfeld og drev nedenunder til sin ansvarsfulde Gerning.

Saadan gik Tiden Vagt efter Vagt og Dag efter Dag. Skibet drev, og vi drev uden Maade, men enhver kunde jo regne ud, at dette Herreliv maatte faa en Ende engang. Naar Besætningen fra *Conway Castle* engang kom i Havn, var vor Tilbagevenden til det aabne Hav afsløret, og Jagten vilde igen begynde. Den kunde kun faa ét Udfald. Vi havde efterhaanden lært Navnene udenad paa de engelske Krydsere, som vi kunde vente at møde, enkeltvis eller flere i Følge. De havde allesammen efter Tur været i Punta Arenas for at tage Kul eller proviantere, og Tyskerne dør havde trofast holdt os underrettet om, hvilke Skibe der kom. Der var de smaa hurtige Krydsere *Glasgow* og *Bristol*, og de store Krydsere *Carnarvon*, *Cornwall* og *Kent*. Allesammen var de større end *Dresden* og havde sværere Kanoner. Vi kunde allerhøjest regne med at traktere dem, som *Nürnberg* havde trakteret *Kent*, men aldrig paa at overvinde dem eller jage dem paa Flugt.

Det vidste vi allesammen, men vi saa stadigvæk ikke saa meget som et Glimt af en Englænder og begyndte efterhaanden at tro paa, at vore Officerer igen havde narret dem med falske Radiomeldinger eller lignende Spøgefuldheder. Nu — i Begyndelsen af Marts — gik der Rygter om, at vi skulde møde et Kulskib fra Brasi-

lien og sammen med det forsøge at komme hjem til Tyskland. Havet var jo stort, og maaske havde vi endnu en Gang Held med os og slap igennem.

Men det gik altsammen helt anderledes, end vi havde tænkt.

Den 8. Marts om Eftermiddagen havde jeg Vagt ved den eneste Maskine, der var i Gang, nemlig Ventilationsmaskine Nr. 2. Den krævede næsten ingen Pasning, og Maskinist Ahrens havde derfor sendt mig ned i Maskinrummet for at pudse. Det var et Sted, hvor jeg kun havde været faa Gange tidligere, og da jeg var alene dernede, brugte jeg det meste af Tiden til at undersøge det smukke Turbinemaskineri, som havde fungeret saa fortræffeligt under hele vort Togt. Jeg lagde Mærke til en stor Skive ligesom paa et Ur med en Viser, der stod paa „Stop“. Vi havde altsaa slet ingen Fart, men drev med Strøm og Vind, som vi saa ofte gjorde.

Et eller andet Sted i Rummet ringede en Klokke, men da jeg ikke kendte Maskinrummet, vidste jeg ikke, hvad det betød. Klokken ringede igen, men heller ikke denne Ringning gjorde noget Indtryk paa mig. Der var saa mange mærkelige Lyde paa Skibet, som jeg ikke kendte. Saa begyndte der imidlertid at komme Fart i Foretagendet.

Døren blev revet op, og ind fløj Overmaskinist Kunow.

— Hvad Satan sidder du her efter? Har du ikke hørt, at der er slaaet Alarm og Ordre til Damp under alle Kedler?

Jeg gloede forbavset og forvirret paa ham og bandede indvendigt den tunge Skæbne, der syntes at forfølge mig: Aldrig at være klar over, hvornaar der var Krig eller Fred paa dette Skib. Saa fløj jeg ud af Døren omtrent lige saa hurtigt, som Overmaskinisten var kommet ind. I

et Glimt saá jeg, at Viseren paa „Uret“ havde bevæget sig til „Langsom Fart fremad“. Ikke et Menneske mødte jeg paa Vejen hen til Nr. 2 Maskinen, som var i Drift og nu gik hurtigere. Jeg smurte den og løb hen til Nr. 3 Maskinen, der ikke var i Gang. Lige udenfor Døren rendte jeg paa Overmath Hayden, der kom farende ned fra Dækket.

— Hvad er der i Vejen, raabte jeg.

— Nu er vi færdige, svarede Hayden i samme Tone, denne Gang slipper vi ikke....

— Jamen, hvad er der sket — jeg véd ingenting....

— Véd du ikke det, Mand, Englænderne er her. Da Taagen lettede, laa *Kent* lige for Næsen af os med Damp oppe.

Jeg røg ned til min Maskine, gjorde den klar og bag-efter i Hælene paa Hayden ned paa Fyrpladsen. Det gik vildt til dernede. I rasende Fart blev der tændt under den ene Kedel efter den anden. Fra Forvarmeren, der stod paa Ristværket, begyndte Vandet at plaske ned over Kedlerne, og der blev et Øjeblik Forvirring, men Math Seidel, en lille tæt, rask Underofficer, tabte ikke Hovedet. Med et rask Tag svang han sig op paa Ristværket og skruede en aaben Ventil til. Det hele varede kun et Øjeblik, overalt var der gjort Ild, og Manometret begyndte allerede at stige, inden jeg kom ud fra Fyrpladsen paa Vej til Maskine Nr. 4, som ogsaa blev gjort klar, saa jeg kunde vende mig til den sidste Maskine, Nr. 1 Maskinen. Jeg var lige begyndt at smøre den, da en Aspirant raabte til mig nede fra Fyrpladsen, at jeg skulde sætte noget mere Fart paa. Jeg svarede, at det var umuligt, da Ventilen var helt aaben. Han forsvandt fra Døren, og et Øjeblik efter lød der et højt, skarpt Knald fra min Maskine. En vældig Dampsky slog ud fra den ene Cylinder og skoldede min ene Arm. Jeg famlede gen-

nem Dampen efter Vej mod Udgangen og løb lige paa Overmaskinist Eckert.

— Hvad er her sket, hvad har du lavet, Søn?

— Den ene Cylinder er sprængt — jeg aner ikke, hvordan det er sket....

Overmaskinisten tog det forbavsende roligt. Gennem Dampskyerne, der næsten var kvælende, hørte jeg hans rolige Stemme:

— Og hvad vil du nu gøre, min Søn?

— Kan vi ikke standse Maskinen og udløse den ene Cylinder, foreslog jeg i min Fortvivelse.

Stemmen bag Skyerne lød endnu roligere, ja, næsten med en tilfreds Klang:

— Rigtigt, Søn, det er det eneste, der er at gøre.

Jeg vilde gaa i Gang med Arbejdet, men andre kom til, og jeg havde ogsaa rigeligt at gøre med de tre andre Maskiner. Jeg saå ikke mere til Nr. 1 Maskinen under denne Vagt, og kort efter kom der ogsaa Folk til de to andre Maskiner, saaledes at jeg kun havde én at passe.

Den gik hurtigere og hurtigere, og jeg kunde mærke paa Skibets Rystelser, hvordan Farten steg. Jeg undrede mig over, at det var lykkedes at faa Dampen op paa saa kort Tid, men endnu mere over, at Englænderne ikke var begyndt at skyde. De havde jo været tæt inde paa Livet af os, da de blev opdaget, og naar de havde haft Dampen oppe dengang, kunde det da ikke være svært at løbe os ind. Vi kunde i det mindste ikke løbe fra dem efter Uheldet med Nr. 1 Maskinen, der sikkert vilde nedsætte vor Fart med et Par Sømil, og *Kent* havde i sin Tid indhentet den hurtige *Nürnberg* ved Falkland.

Maskinen var nu oppe paa det højeste Omdrejningstal og krævede al min Opmærksomhed. Det var ligesom ved Falkland nu. Det var Falkland om igen baade her, paa Fyrplads og i Bunker — Tummel, Jagen og Overanstren-

gelse overalt. Det var Jagten, som aldrig fik Ende. Hvorfor vendte vi ikke lige saa godt Stævnen mod *Kent* og aabnede Ilden. Alt dette var jo aldeles haabløst og tjente kun til at køre os læns for Kul.

Afløsningen kom, og jeg løb lige op paa Dækket uden at vaske mig. Styrbords Dæk, hvor Folk var stimlet sammen for at se efter Englænderen, saá farligt ud, fordi et Hold Fyrbødere havde haft Storvask og var blevet afbrudt midt under det hele, da Englænderen dukkede op. Jeg kantede mig hen til Rælingen og saá agten til Styrbord et stort, noget klodset Krigsskib, der laa temmelig nær ved os. Jeg syntes, at jeg kunde skimte Folk paa Dækket, og undrede mig over, at de ikke havde aabnet Ilden for længe siden. Vi maatte da være indenfor Skudvidde, naar vi kunde se Skibet saa tydeligt.

Tilskuerne ved Rælingen snakkede meget om det mærkelige i, at Englænderen ikke skød, men det hele var helt forskelligt fra Falkland. Humøret var godt over det hele, og man hørte Latter og Vittigheder paa Englændernes Bekostning rundt omkring.

— De kan ikke kende os, fordi vi har malet os mørkegraa, mente en af Matroserne, mens andre grinede højlydt.

— Aa, Sludder, mente en anden. De tør ikke angribe os, fordi de er alene.

Dresden gjorde en lille Drejning, og jeg holdt Vejret i Spænding. Saadan plejede det at begynde. Lagde vi nu Bredsiden til? Nej, Kommandanten havde andre Hensigter. Ved denne Drejning fik *Dresden* vendt sin Stævn lige mod Solen, der stod temmelig lavt, saaledes at Englænderne vilde faa Vanskelighed ved at skyde, mens han selv laa skarpt belyst.

— Den har Kommandanten regnet rigtig ud, var der

én, der sagde, han har ikke gaaet i Skole hos v. Spee for ingenting.

En anden fortalte, at Kaptajnen var den første, der fik Øje paa *Kent*. Han opholdt sig paa Agterdækket, da Engländeren dukkede ud af Taagen, og satte straks i lange Spring hen over Dækket, mens han raabte, saa det rungede: — Damp op i alle Kedler!

— Jeg har s'gu aldrig set ham løbe saa stærkt, sagde Matrosen og grinede aabenlyst.

Det saå, efterhaanden som Tiden gik, ud til, at *Kent* tabte mere og mere af Farten, og der var ikke Udsigt til, at der vilde ske noget foreløbig. Flere og flere forlod deres Pladser ved Rælingen, og jeg gik under Dæk for at vaske mig og være klar til Skafningen. Paa Vejen ned saå jeg, at Matroserne laa eller stod ved Kanonerne, og at de to agterste Styrbordskanoner var rettet agterud med Næsen højt i Vejret.

Jeg vaskede mig og gik hen mod Banjerne. Paa Vejen kiggede jeg ind til den Ventilationsmaskine, hvor jeg havde haft Dagens mest uhyggelige Oplevelse. Den hoppede af Sted paa én Cylinder, og selv om Farten ikke var saa høj som med begge Cylindre i Funktion, var jeg dog ganske imponeret af Hastigheden.

— Hvordan gaar den? brølede jeg til Fyrbøderen, der passede den.

— Den gaar fint paa ét Ben, lød Svaret, og Manden grinede over hele sit sorte Ansigt.

Jeg fortsatte min Vej til Banjerne, hvor der var Skafning. Her fik jeg at vide, hvordan Uheldet var sket. Aspiranten havde aabnet en forkert Ventil og havde derved fyldt Maskinen med Vand og fortættet Damp. Jeg havde nok gættet paa noget i den Retning, men det beroligede mig at faa Vished om, at Uheldet ikke var sket ved en Fejl fra min Side.

Paa Banjerne var der vældig Diskussion om Grunden til, at Englænderen ikke skød, eftersom *Kent* allerhøjest var 15 km fra os, da vi opdagede den. Havde den holdt lige paa os med den Fart, den havde, kunde den have været indenfor sine store Kanoners Skudvidde i Løbet af faa Minutter. Nogle mente, at den vilde vente, til Solen gik ned, ligesom v. Spee ved Santa Maria, men Sydfeld afviste Tanken med Haan og Foragt.

— *Kent* er ikke stærk nok til at sende os ned i den Smule Tid, og den er ogsaa helt agterudsejlet nu.

Sydfeld fik Ret som altid. Da Solen dukkede ned i Havet, laa *Kent* saa langt agter ude, at den ingen Mulighed havde for at løbe os ind, mens det var lyst.

Vi fortsatte imidlertid vor Fart, der laa paa omkring 20 Knob, og paa den Maade brugte vi vore sidste Kul. Tidligt den næste Morgen efter en Nats opslidende Arbejde ved Maskinerne standsede Skruen endelig, og Ankeret gik til Bunds i en stor, smukt svunget Bugt, omgivet af tæt bevoksede Bjergskraaninger og med nogle Fiskerhytter og enkelte pænere Huse liggende spredt langs Stranden. Det var Øen Mas-a-Tierra i Juan Fernandes-Gruppen. Jeg studerede dens Former og Bebyggelse med den største Interesse, for det var jo her, en af min Barndoms Helte, Robinson Crusoe, havde levet. Det var Verdens berømteste „øde Ø“, vi var ankret op ved.

Kort efter, at vi var ankret op, blev alle Mand kaldt paa Dæk, hvor Kommandanten fra Skansen saå ud over en Flok snavsede og forvaagede Fyrbødere og Matroser, der saå ud til at være kørt trætte. Kommandanten selv saå træet og forpint ud, og hans Stemme var lav og brudt, da han talte til os, efter at der var kommanderet: Ret.

— Saa ondt det gør mig, sagde han, at vi ikke længere kan være til Gavn for vort kære Fædreland — maa jeg meddele jer, at vi bliver nødt til at desarmere *Dresden*

og lade os internere i Chile. Vi har ikke flere Kul og ikke mere Proviant, og vore Maskiner er opslidt, saa de ikke kan holde Farten, og trænger til grundigt Eftersyn paa Værft. Lad os sammen raabe tre Hurra for Hans Majestæt, Kejseren!

Vi raabte Hurra og traadte af, ivrigt diskuterende, hvad Kommandanten havde sagt. Mange havde ikke forstaaet det, saa ufatteligt forekom det dem, at vor lange Fart var endt og vore Liv frelst, at vi aldrig mere skulde jage eller jages. Jeg gik en Tur gennem Fyrpladserne, der saá endnu værre ud end efter Falklands-Flugten. Dampprørene lækede, og alle Ristene var brændt igennem. Bunkerne var skrabet for Kul. Der var kun saa meget tilbage, at der kunde holdes sparsommelig Damp under et Par Kedler. En Ventilationsmaskine var halvt ødelagt, og de andre var heller ikke, hvad de skulde være. Alt var opslidt og havareret, og vi selv var trætte og forslidte. Vi havde sejlet langt, siden Krigen brød ud, og baade vi og Skibet havde døjet meget. Det var paa Tide nu, at Rejsen endte.

XVI

Der var blevet stille og dødt paa *Dresden*. En Del af Officererne, som vi var vant til at have for Øje, forsvandt den 9. Marts, og vi saá dem aldrig siden. De var antagelig flygtet for at undgaa Interneringen i Chile. Vi andre listede omkring og passede den Smule Tjeneste, der var at passe, men der var ingen Stemning over Arbejdet mere, ikke engang over Driveriet og Pjækkeriet. Hvordan det end gik, skulde vi tage Afsked med Skibet, som

havde ført os saa vel, med hele det daglige Liv om Bord, som vi nu helt havde levet os ind i, saa vi næsten ikke kunde huske, at vi havde haft en anden Tilværelse, og ud i det uvisse, i Fangenskab i fremmed Land, maaske i Aarevis. Vi havde jo ikke altid haft det godt paa *Dresden*, og haarde Tørne havde vi maattet tage, men nu, da vi hørte, hvad der ventede os og Skibet, begyndte vort lange Togt allerede at staa for os i Eventyrets Glans, og mange Samtaler begyndte i disse Dage med: — Kan du huske, dengang .... o. s. v.

Dag gik efter Dag paa denne kedelige Maade. Stemningen var trykket og tung. Underofficererne talte ikke meget med os, og Officererne saå ud, som om de græmmede sig. Sjælden hørte man en Spøg eller et muntert Ord. Det var, som om en mørk Skygge svævede over *Dresden* og alle dens Mænd. I Land kom vi ikke, som vi havde ventet og glædet os til, for det var nu allerede længe siden, vi havde haft Foden paa fast Jord, og Opholdet paa *Dresden* var ikke opmuntrende længere.

Den første Søndag vi laa i Bugten (Cumberland Bugten) skulde dog efter Planen bringe en Forandring i Forholdene, idet et Hold skulde have Lov til at gaa i Land. Det forlod Skibet tidligt om Morgenens, mens Vagtholdet, hvortil jeg hørte, maatte blive om Bord. Klokken 10 skulde der være Gudstjeneste, sandsynligvis den sidste paa *Dresden*, men forinden skulde det sædvanlige Arbejde bringes fra Haanden. Jeg var kommet paa et Hold, der arbejdede i Bunkerne med at skrabe en Smule Kul sammen til de to eneste Kedler, der var Damp paa, og da vi var færdige med det, satte vi os i Kulbunken med Armene støttet til Skovlskaftet, som vi plejede, naar vi havde en ledig Stund i Bunkerne. Vi snakkede om den lange Rejse og om Interneringen. Hvornaar mon de chilenske Krigsskibe kom og hentede os?

— Hvis nu Englænderne kommer først? spurgte én.

— De har ikke noget at gøre her i en neutral Havn, mente jeg.

— Sludder, faldt Sauer ind, de knalder os ned med det samme, vær sikker paa det!

Han havde næppe talt ud, før en pludselig Travlhed paa Dækket vakte vor Opmærksomhed. Vi hørte Signalføjter, Løben frem og tilbage og Kommandoraab. Sauer rejste sig: — Der er noget galt deroppe — vi maa derop.

Vi tørnede ud og fo'r op, saa hurtigt Benene kunde bære os, og blev i Sidegangen modtaget af en Underofficer, der skreg os i Møde: — Englænderne kommer — alle Mand træder an paa Agterdækket!

— I ét Nu var vi oppe og stod opstillet paa vor sædvanlige Paradeplads — Fyrbøderne for sig og Matroserne for sig. *Dresden* laa med Agterskibet mod Land, da Strømmen bar ind, og det var ikke let at faa Øje paa, hvad der skete forude, men allerede inden jeg havde fundet min Plads i Rækken, havde jeg set Røgen fra to Krigsskibe, der stod lige ind imod os. Snart fik jeg ogsaa det tredie at se. Trækkende lange sorte Røgskyer efter sig kom *Kent* og *Glasgow* om hver sit Hjørne af Bugten, og lige imod os kom et stort Skib, formodentlig en Hjælpekrydser. Jeg kunde i første Øjeblik ikke se, hvilke Skibe vi havde for os, men baade Officerer, Underofficerer og Mandskab raabte Navnene i Munden paa hinanden saa mange Gange, at man ikke kunde være i Tvivl om, hvilke Fartøjer der kom.

Det var saa *Glasgow*, den lave, slanke Krydser, som vi havde kæmpet med ved Santa Maria, og som drejede bort fra os ved Falkland, og det var *Kent*, som havde tøflet i Hælene paa os for nogle faa Dage siden uden at angribe os. Nu kom de for at gøre Regnskabet op, nu da vi laa uden Damp og uden Kul i et neutralt Lands Havn.

Efterhaanden som Skibene kom nærmere og nærmere, blev der mere og mere stille paa Dækket. Officererne søgte hen til Rælingen og fulgte de engelske Skibes Bevægelser i deres Kikkerter, og Underofficererne stod tavse foran de lange Rækker af Matroser og Fyrbødere. Til sidst var Tavsheden ulidelig trykkende. Sveden sprang ud af min Pande, og mine Hænder blev fugtige. Skete der dog ikke snart noget, saa vi kunde faa en Ende paa denne utaalelige Ventetid.

Jo, nu skete der noget. *Glasgow*, som var den eneste engelske Krydser, jeg nu kunde se, da *Kent* var skjult af Kommandobroen, ændrede Kurs i en skarp Drejning og viste os hele sin Bredside. Det glimtede skarpt som et Lyn fra dens Fordæk, og en mægtig Vandsøjle rejste sig ganske kort foran *Dresden*. I næste Nu var alt vild Forvirring om Bord paa *Dresden*.

— De skyder, de skyder, lad os komme væk!

En Kommandostemme skar gennem Virvarret, men hvad der blev sagt, kunde jeg ikke høre. Jeg så Matroserne løbe forud, formodentlig til Kanonerne, mens Fyrbøderne stormede under Dæk i den vildeste Panik. Englændernes Skydning blev voldsommere. Granaterne hvinede og hylede i Luften eller rejste vældige Fontæner fra Vandet. Et Slag mod Skibssiden efterfulgt af et rungende Brag og vilde Skrig naaede mit Øre. Det var den første Træffer. Folk løb med Hænderne for Øjnene i Dækning, og der opstod den frygteligste Trængsel i alle Døre og Passager.

Jeg blev staaende omtrent paa samme Sted, mærkværdigt rolig og kold. Nu da det var begyndt, forekom det hele mig ikke nær saa frygteligt, som da jeg stod og ventede. Hvad nyttede det at søge Ly og Læ i Kroge og bag Tønder og Baljer, tænkte jeg, de skød jo gennem det hele alligevel. Skydningen blev stærkere. Højt op over *Dres-*

dens Ræling, ja, op over Skorstenene steg Vandsøjlerne op fra alle Sider, og med korte Mellemrum slog Granaterne ind i Bordvæggene og sprængtes med en Lyd som en underjordisk Torden. Skibet, der indtil for et Øjeblik siden var stille og roligt, var forvandlet til et larmende Helvede. Folk begyndte at springe i Vandet. Ikke langt fra mig væltede to Mand baglæns ud, antagelig for Lufttrykket af en Granat. Jeg gik og saå paa det som paa et Skuespil, der ikke kom mig ved. Officerskokken kom farende hen ad Dækket, ind ad en Dør og ud igen og paa Hovedet i Vandet. En Underofficer stod paa Dækket og kastede Redningsbælter og tomme Ammunitionsdaaser ud i Vandet, men fulgte ikke selv efter. Alting gik saa vanvittig hurtigt, at jeg ikke naaede at opfatte mere end en Brøkdæl af, hvad der skete. De engelske Granater skruede sig gennem Luften som et Kor af Helvedes Aander, og helt inde paa Land rejste de vældige Springvand af Ild og Jord fra Stranden og helt oppe i Skovene.

Tættest laa Nedslagene dog ved Skibet, der laa omgivet af en Skov af mægtige Vandsøjler, og Træfferne fulgte nu Slag i Slag i Skibssiderne og paa Fordækket. En Granat eksploderede mod Rigningen, og en lang trevlet Staalstump snurrede hylende rundt i Luften lige foran mig. Den var sat i saa voldsomme Bevægelser, at den lignede et snurrende Hjul, der stod stille i Luften. Den kaldte mig tilbage til Frygtens Virkelighed fra den sære og fjerne kølige og rolige Verden, jeg hidtil havde opholdt mig i, siden Skydningen begyndte. Hvor vilde denne djævelske Snurretophavne, naar den engangholdt op med sin Bevægelse. Det løb mig varmt og koldt ned ad Ryggen. Med et Hvin slog Granatsplinten ned lige ved Siden af mig, flænsede Dækket op i en Byge af hvide Splinter og dansede videre over Dæk i alle mulige Retninger som en Snurretop. Et kort Smæk lige over Hovedet paa mig fik mig til at se op

paa Skorstenene. En af dem havde faaet sin Bekomst, et stort cirkelrundt Hul tværs igennem.

Ja, nu blev *Dresden* lagt øde, mens jeg stod og saå til. Dette Skib, for hvis Frelse vi næsten havde slæbt os til Døde ved Falkland og for nogle Dage siden, laa nu som en værgeløs Skydeskive for de engelske Kanoner. Jeg saå ud paa dem. Det blinkede ustandseligt fra deres Bredsider som skarpe Lyn. Nu havde de os og slap os ikke.

Løjtnant Fleischer kom gaaende agterude fra hen over Dækket. Han gik med rolige og afmaalte Skridt, og hans livlige Ansigt var sammenbidt og energisk. Efterhaanden som han kom frem, kommanderede han til dem, han mødte og saå:

— Alle Mand paa Fægtningsplads, og til Kanonerne.

Jeg vidste godt, at der ikke var noget at gøre for mig under Dæk, men en Ordre var en Ordre, og jeg gik straks ned. Jeg saå ikke et Menneske, hvor jeg kom frem, men det havde sin naturlige Forklaring. En stor Del af Fyrbøderne var sendt i Land tidligt om Morgenen paa „Landlov“, eller fordi man havde ventet det engelske Angreb — jeg kom nu til at tænke paa, at det maaske ikke var helt tilfældigt, at saa mange Fyrbødere var blevet kommanderet bort fra Skibet, og blev grebet af Angst og Skræk. Vi, der blev tilbage, skulde altsaa ofres. Vi skulde dø her, som Kammeraterne paa *Leipzig* og *Nürnberg*, men uden Nødvendighed, kun nogle faa Hundrede Meter fra Land. En Granat slog gennem Bordvæggen med et kort, haardt Slag, og eksploderede i et Rum nær ved med et rystende Brøl. Lufttrykket var ved at sætte mig i Knæ, og det rungede i mine Øren. Jeg var helt forstumlet og klamrede mig til Trappens Gelænder, mens en sur Lugt af giftige Kemikalier fyldte Luften. Den var nær ved, nu vilde det ikke vare længe. Kul havde vi ikke noget af, saa Bunkerne gav ingen Beskyttelse. Et nyt Slag i Skibssiden og

et nyt rungende Brag, som om en kæmpemæssig Hammer faldt ned paa en mægtig Staalplade. Jeg klamrede mig til Gelænderet og lukkede Øjnene. Hvor længe vilde det vare? Jamen, der var jo én, der talte til mig: — Du skal ikke være bange — du skal ikke være bange. Jeg saå mig forvildet omkring. Ikke et Menneske var i Nærheden. Var det min egen Stemme — eller hvem havde talt saa trøstende til mig? Jeg véd det ikke, véd det endnu ikke den Dag i Dag, men jeg oplevede noget, som gjorde mig rolig og behersket med ét Slag. Ikke være bange, ikke Tale om, at jeg vilde vise mig frygtagtig. Jeg fortsatte min Vej ned til Ventilationsmaskinen, hvor jeg skulde være under Fægtning. Den stod stille, da vi ingen Damp havde. Jeg gik videre frem, ind paa Fyrpladsen. Ikke et Menneske var at se, og her var heller intet at gøre. Manometret viste endnu en Smule Tryk, og i Vandstandsglasset var der en Smule Vand, og under Kedlerne lidt Ild, men det hele var jo til ingen Nytte — hvad skulde jeg blive her efter. Granaterne slog mod Skibssiden saa hurtigt, at man vanskeligt kunde skelne det ene Slag fra det andet, og Eksplosionerne dundrede og bragede rundt omkring. Fra Dækket lød Tummel som af mange Fødder og Brag, der lignede Kanonskud. Var der Folk ved Kanonerne, som forsøgte at sælge Livet saa dyrt som muligt?

Jeg kom i Tanker om, at jeg maatte have noget Tøj med, hvis Skibet gik under og jeg maatte svømme til Land, og jeg maatte ogsaa have mit Ur, som jeg havde faaet af Mor. Begge Dele var i mit Skab paa Banjerne. Jeg gik derind og saå, at flere Granater var sprængt i Rummet og havde ødelagt alt derinde. Mit Skab var sprængt som de fleste andre Skabe, og Indholdet var spredt over hele Rummet. Uret kunde jeg ikke finde nogetsteds.

Hvor skulde jeg nu gaa hen? Jeg var jo til ingen Nytte her om Bord, men maatte vel hellere springe i Vandet som de andre. Lige foran mig gik en Træffer ind. Den sprængtes i et Rum, hvori vi opbevarede gamle Riste — med et Spektakel, som om hele Skibet brasede sammen. Jeg vendte om og løb til den anden Side. En Eksplosion foran mig sendte en Strøm af varm Luft gennem Sidegangen, og jeg hørte Splinterne smække rundt omkring eller svirre bort i Luften. Der lød Jamren og Skrig lige foran mig, og et Par Skridt fremme fandt jeg den saarede, den unge Aspirant Lerche. Han var ramt i Underlivet, saa Benene næsten var skilt fra Kroppen, og stønnede ustandseligt: — Giv mig Vand, aa, giv mig Vand — lad mig dø, lad mig dø — jeg vil dø.

Nogle Mand kom løbende med en Køje, som den saarede blev lagt paa. Derefter blev han baaret op paa Dækket. Selv her, tænkte jeg, selv under disse Rædsler er der Folk, der tager sig af de saarede og gør deres Pligt. Det havde jeg ikke troet efter at have set den Forvirring, som opstod, da Englænderne begyndte Skydningen.

Jeg fulgte efter Baaren og kom op paa Fordækket. Det vendte mod Fjenden og blev ramt Gang paa Gang. Skydningen var paa sit højeste. Bump paa Bump fortalte mig, at Træfferne var talrige, og Granaterne, der eksploderede under Dæk, sendte Flammer og gule Røgskyer op gennem det splintrede Dæk. Nedskudte Stumper af Rigningen haglede ned over Dækket, Granatstumperne svirrede i Luften som Bisværme, medens Fejlskuddene hvinede gennem Luften som Fabriksfløjter. De forreste Kanoner var vendt mod Fjenden, men stod med flængede Skjolde og Løbene pegende lige op i Luften. De var gjort uskadelige, men ogsaa her havde Folk gjort deres Pligt saa længe de kunde. Ikke langt fra Stedet, hvor jeg stod, laa Torpedomaskinisten med et gabende Saar i Hovedet, og

ude paa Dækket laa en Matros, hvis Hoved var knust af en Granatsplint. Dampbarkassen var sat i Vandet, og saa vidt jeg kunde se, var den i Færd med at svinge *Dresdens* Stævn, saa de agterste Kanoner, der var uskadte, kunde bringes til at bære mod Fjenden, men det var totalt umuligt. Strømmen saå ud til at være ret stærk, og Vandet var fuldt af Folk, der var sprunget over Bord. De klamrede sig til Siderne af Barkassen, saa Maskinen maatte standses, for at Skruen ikke skulde saare de svømmende Mennesker. Forsøget blev opgivet. Tovet blev kastet los, og Folkene i Barkassen gav sig til at hive deres svømmende Kammerater op i Baaden for dog at gøre nogen Nytte. Jeg gik stadigvæk rundt paa Dækket og vidste ikke, hvad jeg skulde gøre. Der var endnu mange Folk om Bord paa *Dresden*, men jeg saå ikke noget til dem undtagen i hurtige Glimt. Derimod hørte jeg stadig Raab og Kommanderen rundt omkring, men var klar over, at det i det mindste ikke kom mig ved. Agterude begyndte det at brænde, og nu saå jeg Folk springe over Bord, den ene efter den anden. Reserveløjtnant Richard kom gaaende forbi mig. Hans Underkæbe var blodig og hængte ned. Han kiggede ned i Vandet og sprang saå over Bord. Jeg tøvede endnu lidt, skønt Skydningen var meget heftig og Eksplosionerne rundt omkring mig saa voldsomme, at det undrede mig, at jeg ikke forlængst var ramt. Der kom Folk op fra Ammunitionsrummene og fortalte, at Vandet trængte ind overalt. Andre var i Færd med at slukke agter, men det nyttede ikke meget.

Med ét standsede Englænderne Ilden. Eksplosionerne omkring i Skibet holdt op, Granatstumpernes Hvinen i Luften holdt op, alt blev stille. Man hørte kun Lyden af Ildens Brasen paa Agterdækket og Stemmerne i Vandet, men pludselig blev der en Raaben og Skrigen paa Dækket. En Officer kom til Syne og pegede op mod Flag-

masten. Jeg saá op. Krigsflaget var skudt ned, og det hvide Parlamentærflag, som vi havde hejst, da de engelske Skibe kom, hængte alene paa Masten. Englænderne troede altsaa, at vi overgav os. Jeg kunde risikere at blive taget til Fange.

I et Nu var jeg henne ved Rælingen. Der var dybt ned, og jeg var ikke nogen særlig god Svømmer, men lige meget — tages til Fange vilde jeg ikke. Jeg lukkede Øjnene og sprang ud, gik dybt ned og dukkede op igen lige ved Siden af en lille Baad, der var halvfylt med Vand og overfyldt med Menneske. Netop som jeg vilde svinge mig op i den, kæntrede Baaden, og alle Mand væltede ud og masede nu paa for at komme op paa Kølen. En havde allerede fundet sig en Plads deroppe. Han trængte til det. Blodet løb i stride Strømme fra hans ene Ben. Her var nok ikke Plads til mig. Jeg svømmede videre og begyndte under Svømningen at befri mig først for de tunge Støvler og dernæst for Bukserne, saaledes at jeg til sidst ikke havde andet paa end en sort Bunkertrøje. Det lettede at blive af med de overflødige Klædningsstykker. Jeg svømmede hurtigt ind mod en Fiskerbaad, der laa i Bugten, og var naaet helt hen til den, da en Mand kom farende med en Aare, løftede den højt over Hovedet og gjorde Mine til at ville slaa mig oven i Hovedet, hvis jeg forsøgte at komme om Bord hos ham.

Jeg maatte fortsætte, men begyndte nu at blive træt. Jeg forsøgte at svømme paa Ryggen eller flyde, men heller ikke det lykkedes. Benene sank ned, og jeg kom til at staa lodret i Vandet. Under disse Forsøg slugte jeg en Mængde Vand og begyndte at miste Modet. Strømmen drev stærkt udefter, og jeg havde ikke Kræfter til at kæmpe imod den. Hvordan jeg blev reddet, véd jeg ikke, men da jeg kom til mig selv igen, laa jeg i Bunden af en Baad og kastede Vand op, halvnøgen og elendig. I For-

stavnen sad Stabslægen og tørrede Blodet af sin ene Haand, der var ramt af en Granatstump. Skydningen var begyndt igen, og jeg såå, at Orlogsflaget var hejst op i *Dresdens* Rigning, men ikke paa sin sædvanlige Plads. Det brændte stærkt i Agterskibet, men der var endnu Folk om Bord.

I Baaden, som havde reddet mig, var der kun faa Folk. De roede nu hen mod *Dresden* og begyndte at bjerger de svømmende Søfolk, de mødte paa deres Vej. Snese af Mennesker laa og flød rundt omkring. De raabte paa Hjælp, sloges om Redningsbøjer, og alt imens slog Fuldtræffere eller Granatsplinter ned i Vandet, der blev pisket til Skum af denne Jernregn. Jeg var nu kommet saa meget til Kræfter, at jeg kunde være med i Redningsarbejdet. Mens vi halede en Mand indenbords, slog han begge Armene i Vejret og sank sammen i Bunden af Baaden. Han var ramt af en Granatstump i Hjertet. Vi lagde ham til Side og fortsatte vort Arbejde. Der var nok at tage fat paa. Endnu var *Dresden* ikke helt forladt. En Mand var kravlet ned paa det forreste Anker og sad og kunde hverken komme frem eller tilbage. Det var Bruno. Han raabte med skingrende Stemme: — Hjælp mig, hjælp mig, jeg kan ikke svømme! En anden Baad tog sig af ham. Alle Tovene, der hængte ned fra Forskibet, var fulde af Mennesker som et tæt besat Fluepapir. Dér hængte Bartsch. Han var den nederste paa et svært Tov, og havde meget praktisk sat sig paa Knuden, men en Mand over ham støttede sine Fødder paa hans Hoved, og en ovenover støttede sig paa hans Hoved igen og saaledes videre, en fem-seks Mand høj. Det blev for meget for Bartsch. Han slap sit Tag og lod sig bumpe i Vandet, hvorefter Nr. 2 dalede ned paa Knuden og indrettede sig dér et Øjeblik, indtil Trykket fra oven blev ham for voldsomt, og han maatte lade sig falde i Vandet. Vi reddede,

hvad vi kunde faa fat paa, men de arme Mennesker, vi hev op i Baaden, var ikke reddet, fordi de kom derop. En Mand, som vi lige havde trukket indenbords, udstødte et dybt Suk. Han var ramt af en Granatstump, der var gaaet som en Kniv over hans Bryst og havde revet Kødet fra Benene, saa det hængte ned som en blodig Las. Blodet kogte og boblede i det svære Saar. En af Folkene i Baaden rev sin Skjorte af, og med den forbandt Stabslægen den haardt saarede Mand. Derefter beordrede han Baaden i Land, for at den saarede kunde komme under bedre Behandling.

Matroserne roede godt til, og i Løbet af faa Minutter var vi inde. Vi afleverede den døde og den haardt saarede Mand ved en Forbindingsplads paa Strandbredden, og et Øjeblik efter var vi forsvundet til alle Sider. Jeg løb op mod Bjergskraaningerne, der var dækket med tæt Skov. Her maatte være et Skjulested, hvor jeg kunde gemme mig, saaledes at Englænderne ikke tog mig til Fange. Fangenskabet stod nu som den største Rædsel for mig, og jeg var sikker paa, at jeg sagtens kunde slippe fra det, blot jeg handlede hurtigt og ikke blev nede ved Strandbredden, til Englænderne kom i Land.

Jeg mødte flere paa Vej opefter. En af dem, en god Kammerat fra min Vagt, Wessel, kom løbende imod mig og trykkede mig hjerteligt i Haanden.

— Næh — er du ogsaa sluppet fra det, Støckler — det glæder mig meget.

Jeg holdt fast paa hans Haand, og vi løb sammen op mod Skoven som smaa Børn med hinanden i Haanden. Det gjorde godt at føle et Menneske i sin Nærhed midt i denne Rædsel og Forvirring. Wessel spurgte mig ud, om jeg havde set noget til flere af hans Venner, men jeg var endnu saa forvirret, at jeg ikke gav ham ordentlige Svar.

Bare komme væk fra alt dette! var min eneste Tanke, og jeg blev ved at løbe, som om Jorden brændte under mig.

Buske og Krat, der voksede under Træerne og dannede en tæt Underskov, begyndte at hindre vor Fremrykning. Vi standsede og kravlede op i hver sit Træ. Siddende paa en svær Gren paa et af Robinson Crusoes Træer, kun iført Underbukser og Skjorte og en tynd sort Bunkertrøje, saå jeg den sidste Akt af *Dresdens* Ødelæggelse.

Nede paa Stranden var en stor Del af *Dresdens* Besætning samlet, og fra de engelske Skibe var Baade paa Vej mod Land. Solen blinkede i de opplantede Bajonetter paa Marinesoldaternes Geværer. Vi skulde altsaa tages til Fange. Ja, de skulde nu komme til at lede efter mig, for jeg gik ikke ned til Stranden med min gode Villie. Heroppe i Skoven kunde de aldrig finde mig, og netop paa denne Ø havde Robinson Crusoe jo med de simpleste Hjælpemidler bjerget Livet i over seks Aar, saa der var vel ingen Fare for, at jeg døde af Sult.

Jeg saå ud mod *Dresden*. Skydningen mod den var holdt op, og det smukke Skib laa paa sin Ankerplads, næsten helt indhyllt i Røg fra Agterskibet, der brændte voldsomt. Dampbarkassen lagde fra Borde. Den var fyldt med Folk, og jeg syntes navnlig, at jeg kunde skimte mange Officerskasketter, der blinkede i Solen. Fra den anden Side var et Par engelske Baade paa Vej til det brændende Skib. De vilde vel prøve at slukke Ilden og tage Skibet som Prise. Jeg bed Tænderne sammen af Raseri. Det hele forekom mig saa usandsynlig lumpent og foragteligt, at jeg næsten ikke kunde tro mine egne Øjne. At skyde et værgeløst Skib ned i en neutral Havn — det kunde ikke kaldes Krig.

Men de engelske Baade kom for sent. *Dresden* rystede fra for til agter, som om den fik et voldsomt Stød, og det saå ud, som om Skibet løftede sig i Vandet. Paa

begge Sider af Skibet hævede sig høje Vandbjerge, der naaede op over Rælingen, og fra Dækket straaledede en klar Eksplosionsflamme omgivet af mørke Røgskyer højt op i Luften, højere end Masten. En Mængde løse Genstande paa Dækket hvirvledes rundt i Luften eller slyngedes til alle Sider, og Vandet omkring det sprængte Skib var ét sydende Oprør. Med Røgen sivende ud af det sprængte Dæk laa Vraget af det gode Skib *Dresden* dér lige for mine Øjne — det eneste Skib, jeg havde sejlet med — mit Hjem i mere end et Aar. Hurtigt drev Røgen bort, og det graa Skibsskrog laa synkende tilbage. Det gik hurtigt. *Dresden* stak ligesom tøvende Næsen under Vandet og gled saa hurtigt ned med hele Agterstavnen højt hævet og Skruerne fuldt synlige. Meter for Meter sank det paa denne Maade. Saa rettede det sig op i Vandet, hele Skroget forsvandt, og med næsten lodrette Master gik *Dresden* ned. En farvestraalende Fugl kredsede hele Tiden over det synkende Skib og satte sig et Øjeblik til Hvile paa en af Mastetoppene, før den forsvandt i Bølgerne. Det var Kokkens Papegøje, der blev den sidste levende Skabning, som forlod *Dresden*. Fra Stranden trængte den svage Lyd af et Hurraraab op til mig. Det var Mandskabet, der havde samlet sig dernede, som gav deres Skib en sidste Hilsen med paa Vejen til Havets Bund.

De engelske Baade havde naaet Land, og de, der var paa Vej til *Dresden*, var vendt om. Paa Strandbredden vrimlede det nu med Søfolk af begge Nationer, men der var alligevel Luft imellem dem. Jeg saá, at Tyskerne holdt sig tilbage, og fik senere at vide, at Officererne forbød dem at komme nær til Englænderne.

Jeg blev siddende i mit Træ og saá alt, hvad der foregik paa Stranden. Jeg saá de saarede fra Forbindspladsen blive løftet om Bord i de engelske Baade, og de tyske

Søfolk træde an til Parade paa Stranden, men først da den sidste engelske Baad var stødt fra Land, kravlede jeg ned. Vi skulde altsaa ikke gøres til Fanger. En Følelse af Befrielse og jublende Glæde fyldte mig. Jeg havde saa meget at være taknemmelig for i Dag. Mit Liv var reddet, og jeg var ikke blevet fanget. Nu blev vi maaske endda behandlet som skibbrudne Søfolk af den chilenske Regering og ikke engang interneret. Dagen, der begyndte saa uhyggeligt og havde budt paa saa skrækkelige Oplevelser, skulde maaske bringe os den største Glæde — at vi ikke alene havde reddet Livet, men ogsaa var fri.

XVII

Jeg raabte paa Wessel, som jo var kravlet op i det andet Træ lige ved Siden af mit, men han svarede ikke. Jeg raabte endnu en Gang, men han var og blev væk. Der var ikke et Menneske at se omkring mig. Alle de andre maatte være listet ned til Stranden, uden at jeg havde lagt Mærke til det. Saa maatte jeg nok ogsaa hellere se at komme af Sted. Imidlertid havde jeg tabt Retningen og maatte op i et Træ for at orientere mig. Folkene paa Strandbredden stod nu opstillet paa Række og Geled, saa det var vist paa høje Tid, at jeg opgav min omflakkende Tilværelse og kom tilbage. Jeg hørte jo nu engang med til Flokken.

Jeg løb alt, hvad jeg kunde, snublede og gled, stødte mod Træstammer, faldt og kom op igen. Paa min vilde Fart løb jeg lige i Favnen paa en indfødt Familie, Mand, Kone og et lille Barn, som stirrede paa mig, som om jeg var faldet ned fra Maanen.

Manden fik dog snart Mælet igen og begyndte at snakke

til mig i et Sprog, som jeg ikke forstod et Ord af. Til Gengæld var hans Gestus meget livlige. Han pegede paa sig selv, paa Konen og Barnet, paa de engelske Skibe, der laa ude i Bugten, og paa Skoven, og sagde: Bum-Bum. Jeg opfattede det, som at han og hans Familie var paa Vej op i Skoven for ikke at blive udsat for mere Bombardement fra de engelske Skibe. Saa pegede han paa mig, og jeg blev først nu klar over, at min Paaklædning var alt andet end anstændig, og dernæst begyndte han at ryste over hele Kroppen, formodentlig for at tilkendegive, at jeg frøs meget. Det var der ikke noget usandt i. Jeg havde ikke en tør Trevl paa Kroppen og frøs, saa Tænderne klaprede. Paa hans Fagter kunde jeg forstaa, at han vilde have mig med til et lille Hus, der laa et Stykke derfra, og jeg fulgte gerne med. Vi kom indenfor, og jeg kunde se, at det var meget fattige Mennesker, der boede her, men saa fattige de var, havde de noget at give bort. Manden fandt et Par gamle Bukser frem. De bestod mest af Lapper, men jeg var glad for dem og takkede den gode Mand hjerteligt for hans Gavmildhed. De viste mig Vej gennem den sidste Rest af Skov, og jeg naaede hurtigt ned til mine Kammerater.

Den første, jeg mødte, var en Løjtnant med Sixpence paa Hovedet og uden Trøje. Han var drivende vaad og godt gal i Hovedet og skældte og bandede, da han aabenbart ikke syntes, at jeg havde sluttet mig hurtigt nok til Hovedstyrken. Jeg var notorisk den sidste, der meldte mig ved Afdelingen til denne Parade, men fik ogsaa at høre for det. Da jeg kom hen, hvor jeg hørte hjemme, blev jeg skældt ud endnu en Gang, uden at det dog rørte mig nævneværdigt. Der havde været Appel, hvor de døde, saarede og savnede var blevet talt op, men jeg var dog ikke opført blandt dem, da Wessel havde sagt, at han havde set mig i Live.

Det var tyndet godt ud i Rækkerne, og der stod mange lettere saarede rundt omkring. De var blevet forbundet af den engelske Læge og havde faaet Lov til at blive i Land, medens de haardest saarede, som jeg havde set det fra Træet, var blevet ført ud til de engelske Skibe, hvor de fleste af dem sikkert straks var kommet paa Operationsbordet. Blandt dem var Navigationsofficeren, Kaptajnøjtnant Wieblitz, som havde holdt Juleprædiken for os i Ildlandet og havde ført *Dresden* saa vel i de vanskelige Farvande, vi havde sejlet igennem. Hans ene Ben skulde være knust højt over Knæet, blev der sagt, og det var tvivlsomt, om det kunde reddes.

De døde laa i et lille Skur ved Stranden. Der var kun kommet tre i Land — de fleste var gaaet ned sammen med Skibet eller var blevet ramt, mens de laa og svømmede rundt for at komme i Land. De to af dem, der laa inde i det lille Skur med et Sejl bredt over deres lemlæstede Legemer, saaledes at kun Ansigtet var synligt, havde jeg set falde og havde talt med, lige før jeg saa dem falde.

Dér laa nu Aspirant Lerche, som var død af det forfærdelige Saar i Underlivet. Han var ikke meget ældre end jeg og havde ofte paa Vagterne talt til mig om vore Hjem, som vi begge længtes efter, fordi vi var saa unge og lige var kommet ud af Reden. Naar han havde Lejlighed til det, gav han mig Mad og Cigaretter og sørgede for, at jeg altid var blandt dem, der kunde tjene Penge. Det letteste Arbejde udsøgte han altid til mig, fordi jeg var saa lille og spinkel.

Ved hans Side laa Fyrbøder Reuter, som blev skudt gennem Brystet, da han var ved at blive halet indenbords i den Baad, som jeg var med i. Jeg havde talt med ham for faa Dage siden, da vi havde faaet at vide, at vi skulde interneres, og han havde da udtrykt sin bræn-

dende Længsel efter at gense sin Mor. Den tredie var en Matros, som jeg kun kendte flygtigt.

Vi var mange, der stod og såå paa de døde. Folk kom tavse ind med blottede Hoveder og gik tavse ud igen. Nogle af de yngste græd, og til dem hørte jeg.

Dagen efter fortalte Hammerslag og Lyden af Savklinger gennem Træ, at Tømmermændene var i Færd med det triste Arbejde at tømre Kister og Trækors til de tre døde, og om Eftermiddagen fulgte vi vore Kammerater til Graven.

Et saadant Ligfølge har vist aldrig før været set. Der var næsten ikke en Mand, der havde en hel Uniform eller ordentlige Støvler. De fleste, der maatte springe i Vandet fra *Dresden*, havde revet Tøjet af sig i Vandet, ligesom jeg maatte gøre det, og gik rundt i gammelt civilt Tøj, som de havde tigget sig til omkring i Fiskerhytterne. Det var ikke saa vanskeligt at faa tigget sig nogle snavsede Laser sammen, for med Undtagelse af den Mand, der vilde slaa mig i Hovedet med en Aare, da jeg svømmede for Livet, traf jeg ikke et eneste ubehageligt Menneske paa Robinson Crusoes Ø. Værre var det at faa fat i Sko og Støvler, for dem fandtes der ikke mange af paa Øen. Vi maatte saa tage til Takke med, hvad vi kunde lave selv. Nogle gik med Træsandaler og andre, deriblandt jeg, havde lavet os en Slags Sivsko af flettede Flaskehylstre.

I denne Paaklædning vandrede vi langsomt til det Sted, hvor den store Fællesgrav var gravet. Den laa smukt oppe paa Bjergskraaningene ved nogle store Træer.

Vi standsede, traadte an ved Graven, Kisterne blev sænket ned, og Kommandanten holdt en kort, smuk Tale og kastede tre Skovlfulde Jord paa Kisterne. Hans Stemme lød anderledes, end den plejede, og hans alvorlige, rolige Ansigt var fortrukket af Sorg. Det var nok ikke alene

over de døde, men over *Dresden*. Han blev en helt anden Mand fra det Øjeblik, hans Skibs Mastetop forsvandt under Bølgerne i Mas-a-Tierras Havn.

Vi sang en Salme ved vore Kammeraters Grav og den gamle smukke Soldatersang:

Ich hatt' einen Kameraden,
einen besseren find'st du nicht.
Die Trommel schlug zum Streite,
er ging an meiner Seite
in gleichem Schritt und Tritt.

Saa blev Jorden kastet paa og Trækorsene rejst paa Graven, og vi marcherede tilbage til Livet med alle dets Savn og dets Besværligheder.

Vi maatte vente fem Dage paa Mas-a-Tierra, inden det chilenske Krigsskib kom, som skulde føre os til Fastlandet. Det blev fem uforglemmelige Dage og Nætter. Der var ingen af os, der havde ordentligt Tøj paa, udover de Fyrbødere, der var sendt i Land før Kampen, og der var ikke meget spiseligt paa Robinson Crusoes Ø. Hver Dag blev der slagtet en Ko, men den gav, fordelt paa hele Styrken, kun saadan noget som en Sardindaase fyldt med Gullasch, og det mættede ikke meget, da vi aldrig fik Brød til. Beboerne var fattige Hummerfiskere, der som Regel drev lidt Landbrug ved Siden af, og hos dem kunde vi købe Hummer i Daaser og Tobak. Jeg købte to Daaser Hummer. Den ene spiste jeg paa Stedet, og den anden gemte jeg saa godt, at jeg ikke kunde finde den igen.

Det meste af Dagen strejfede vi rundt paa Øen paa Jagt efter spiseligt. Der voksede Ferskentræer i Skovene og mange andre Slags Træer, som bar Frugter, hvis Navne vi ikke kendte, men det forslog altsammen kun lidt. Vi trængte først og fremmest til Brød og Kød.

Den fjerde Dag vi var paa Øen, havde Bartsch og jeg

det svimlende Held at blive mætte. Paa et Proviante-ringstogt inde paa Øen standsede vi op foran en ensom Hytte, hvor der stod en Mand og flækkede Brænde.

— Du, sagde jeg til Bartsch, den Have trænger til at blive gravet. Hvis vi gjorde det for ham, kunde det jo være, at han fandt paa at give os noget spiseligt.

Bartsch syntes, at det var en udmærket Idé, og vi gik hen til Manden og forsøgte at forklare, hvad det var, vi vilde gøre for ham. Arme og Ben blev sat i de utroligste Bevægelser, og til sidst gik det op for ham, hvad det var, vi vilde.

— *Si, si, bueno!* grinede han og hentede Husets eneste Spade, og med den begyndte vi at grave Haven. Vi skiftedes til Arbejdet, men Bartsch gravede som sædvanlig det største Stykke. Den gode, trofaste Bartsch kunde ikke taale at se andre arbejde og selv staa ledig.

Manden kom til Syne et Par Gange i Døren for at se, hvordan det skred fremad med Arbejdet, og hver Gang troede jeg, at han nu vilde byde os indenfor, men de første Par Gange maatte jeg tro om igen. Endelig saå det ud til at blive til Alvor:

— Smid Spaden! raabte jeg til Bartsch, og kom her hen, jeg tror nok, han sagde noget.

Bartsch satte Spaden fra sig betydeligt hurtigere, end han havde taget den, og vi fulgte med Manden ind i Huset. Der var lige saa fattigt indvendigt som udvendigt. Ved den ene Væg stod et Bord med et Par Kasser ved Siden, som gjorde det ud for Stole, og over Bordet hængte der en Kasse i nogle Snore. I den laa der et lille Barn. Væggene var tapetserede med gamle Aviser, som jeg studerede meget nøje. Læse dem kunde jeg ikke, men der var mange Billeder, og ét af dem havde en ganske særlig Interesse for os. Det forestillede *Dresden*, der var tegnet Side om Side med det store engelske Passagerskib *Maure*-

tania og tog sig ud som en Mus til en Elefant. Den engelske Propaganda arbejdede aabenbart godt paa disse Kanter og prægede de chilenske Aviser.

Paa Bordet stod en lille Skaal med Majsbrød og tre Krus med noget, som skulde forestille Kaffe. Baade Bord og Skaal og Krus var saa snavsede, at man ikke med sin bedste Villie kunde regne ud, hvad de var lavet af, men vi var sultne og havde kun Øje for Maden. Vi fo'r løs paa Majsbrødet som hungrige Ulve. Det smagte dejligt, og Kaffen var bedre, end den saá ud til. Da vi var færdige med Maaltidet, rullede Manden os med utrolig Hurtighed hver en Cigaret af tyndt Majspapir og gjorde os begribeligt, at vi bare skulde komme igen næste Dag og grave videre, saa skulde han nok sørge for vor Proviantering. Vi takkede den venlige Mand med de faa Ord af hans Sprog, som vi kendte, og vandrede glade og mætte, rygende paa vore Cigaretter og med et godt Stykke Majsbrød i Lommen, ned til Stranden, hvor vi begyndte at forberede os til Natten.

Nætterne var de værste. Vi var indkvarteret i en stor ladeagtig Bygning med Cementgulv og uden Kakkellovn. Om Natten var her saa koldt som i en Iskælder, og det var næsten umuligt at holde sig varm. Vi samlede tørt Græs og Kartoffelranker til at ligge paa. Nogle spændte Sejl ud som Køjer, og andre lagde sig i smaa Klynger ligesom Smaagrise og varmede hinanden. Paa den Maade holdt de sig nogenlunde varme paa de tre Sider, men naar den fjerde skulde have noget, maatte hele Rækken vende sig omkring. En lille Elsass-Lothringer havde fundet paa en tilsyneladende udmærket Idé. Han var kravlet ind under en stor Kedel, som de Indfødte brugte til at koge Hummere i. Jorden under den var varm, efter at Ilden var slukket, men han fik dog filtret sig selv saadan

ind, at han maatte raabe om Hjælp om Morgen og have et Par Kammerater til at hive sig ud.

Jeg havde lavet mig en Slags Hængekøje af nogle Tovender, som jeg havde knyttet sammen og fyldt med Græs og Kartoffeltoppe. Det var ikke noget særlig behageligt Leje, men jeg maatte være tilfreds med det og glad til, at jeg ikke var henvist til at ligge paa Gulvet, som saa mange af de andre maatte.

Trods alle Genvordigheder var Humøret imidlertid højt over det hele, og hvis der var en eller anden, som hang med Næbbet, var der velvillige Sjæle nok til at muntre ham op. Kunde vi ikke glæde os over andet, saa var den Paaklædning, som vi løb rundt i, en udtømmelig Kilde til Morskab.

Leipzigeren Gittel var vel nok en af dem, der var festligst udstyret — med et Par gamle civile Bukser, der var alt for korte og sad som Aaleskind over hans lange Ben, og en blød Hat, der ogsaa var for lille og ikke kunde skjule hans store krusede, næsten hvide Haar, der strittede ud til alle Sider. Paa Fødderne havde han et Par næsten usandsynlige Damestøvler, der mindst var fire Numre for store og havde den Ejendommelighed, at Næserne stod næsten lodret i Vejret. Han forsøgte Gang paa Gang at faa rettet dem ud, men hver Gang svuppede de i Vejret igen, og Gittel rystede fortvivlet paa det tjavse Hoved, mens Omgivelserne brølede af Grin.

— Se paa mig, Kammerater, sagde Gittel med dyb Alvor i Stemmen, her ser I vel nok en Mand, det er gaaet ned ad Bakke med. Før den flotteste Soldat i den tyske Marine, nu....

Han spredte Armene ud til Siden i en selvopgivende Gestus, og vi andre lo endnu mere. Gittel havde aldrig været særlig fin i Tøjet, da han færdedes paa *Dresden*, og havde absolut ikke været nogen flot Soldat.

Vi frøs gudsjammerligt om Natten, og de fleste fik ikke Søvn i Øjnene, men laa og snakkede med hinanden for at faa Tiden til at gaa paa en saa behagelig Maade som muligt. Det var altid om det samme, der blev snakket — om Ødelæggelsen af *Dresden*. Richter var livet op efter flere Maaneders Dvale og fortalte, at han i et Syn havde set *Dresden* blive skudt ned netop i denne Bugt, men ikke havde sagt det til nogen, da der aldrig var nogen, der troede ham. Andre fortalte om deres særlige Oplevelser ved Undergangen — ikke én havde oplevet den paa samme Maade som de andre, og de sælsomste Eventyr blev fortalt, troet eller betvivlet, mens Nattens Timer slæbte sig hen og Mand efter Mand sank hen i Halvdøs paa det kolde Leje.

Den schlesiske Fyrbøder Kovalleck, en spinkel Fyr med et spidst Ansigt, fortalte en af de mærkeligste Historier. Han var kommet i Vandet som vi andre og forsøgte at svømme mod Land, men hans Kræfter svigtede, inden han naaede Land. Han blev da fisket op af den chilenske Havnekaptajn, der ogsaa var Øens Guvernør, og var paa Vej til *Glasgow* for at protestere mod Beskydningen af *Dresden*. Kovalleck blev lagt i Bunden af Motorbaaden og et chilensk Flag blev bredt over ham, og saaledes kom han helt ud til *Glasgow*, hvis Kanoner dundrede over Hovedet paa ham. Da han kom helt hen til Siden af det engelske Krigsskib, kunde han høre Englænderne fløjte og synge og raabe til hinanden, og mærkede med ét, at Flaget, som han laa skjult under, blev trukket væk, og at der blev ganske stille omkring ham. Et Øjeblik efter faldt Flaget igen ned over ham, og kort efter sejlede Motorbaaden mod Land.

Først paa Vej til Land fik Kovalleck at vide, hvad der var sket omkring ham. Han var saaret i den ene Hæl, enten paa *Dresden*, eller da han blev halet op i Baaden,

og det chilenske Flag havde suget Blodet til sig. En engelsk Matros havde set, hvorledes en lille rød Plet paa Flaget blev større og større, og havde revet det til Side for at se, hvad der laa under det. Alle Englændere ved Rælingen havde set den saarede Mand i Bunden af Baa-den og var blevet stille og alvorlige, og Matrosen havde straks ladet Flaget falde igen.

Dette var Kovallecks Historie. Han var den eneste Mene, der var kommet de engelske Skibe saa nær, hvorimod vi havde haft en Parlamentær om Bord paa *Glasgow*. Han havde dog kun faaet det Svar, at de engelske Skibe havde Ordre til at skyde *Dresden* ned, hvor de traf det tyske Skib — saa maatte Diplomatiets Resten.

Kammerater, der var blevet ved Stranden, fortalte, at Englænderne havde tilbudt dem Cigaretter, da de var i Land for at hente de haardt saarede, men Officererne havde forbudt dem at tage mod Englændernes Gaver. Ligeledes skulde Englænderne have tilbudt os Kul til at opvarme Opholdsrummet med, men alt var blevet afslaaet. Det fortæltes, at de fleste af de haardt saarede var frygteligt lemlæstede, og at det sikkert var nødvendigt at foretage en Mængde Amputationer for at redde deres Liv. Navnlig gjorde Kaptajnløjtnant Wieblitz' tunge Skæbne et dybt Indtryk rundt omkring, da der blev fortalt om det forfærdelige Saar, han havde faaet. Den engelske Læge, der forbandt de saarede paa Stranden, havde studeret i Tyskland og var oprørt over Nedskydningen af det forsvarsløse Skib. Til en af Officererne havde han sagt: — Jeg vilde ønske, at jeg ikke havde været med her.

Vi talte og fortalte. Hver eneste Mand havde noget nyt at fortælle. En Fyrbøder, der havde været blandt de sidste, der gik fra Borde, fortalte, at Kommandanten ikke vilde med, men dø paa sit Skib, men Stabsingeniør Stein, der var en ældre Mand og havde stor Myndighed, tvang

ham til at gaa med i Baaden. Vi troede gerne paa denne Historie, for den lignede begge Officerer paa en Prik.

Den femte Dag, vi opholdt os paa Mas-a-Tierra, vandrede jeg sammen med Bartsch op til den Mand, vi skulde grave Have for. Han stod udenfor Huset og tog venligt imod os, og denne Gang skulde vi have Mad og Kaffe først. Det var ved Middagstid den 20. Marts. Vi spiste med god Appetit og drak Kaffe til, og jeg sikrede mig et lille Stykke Majsbrød, der var blevet tilovers. Da vi kom ud i Haven rygende paa vore Cigaretter, som Robinson Crusoes Efterfølger havde rullet til os, standsede Manden pludselig op og pegede ud over Havet, der laa udbredt foran os. Langt ude saas to store Røghaler som fra Krigsskibe. De styrede lige mod Land, og snart kunde vi skimte Overbygningen og Rigningen af to Krigsskibe, hvoraf det ene lignede *Dresden* som den ene Draabe Vand den anden. Chileneren snakkede i én Køre, pegede paa os og paa Skibene, og vi forstod nu, at vort Ophold paa Robinson Crusoes Ø var forbi, og at de to Skibe var chilenske Krydsere, der kom for at hente os. Vi tog Afsked med vor Arbejdsgiver, der saá ud til at glæde sig inderligt paa vore Vegne, trykkede os hjerteligt i Haanden og vinkede efter os saa længe, vi kunde skimte ham.

Indskibningen var allerede i fuld Gang, da vi naaede til Stranden. Et Par Baade var gaaet af Sted, og vi kom straks op i en Baad, der laa ved Strandbredden. Jeg læste Navnet *Esmeralda* paa Baaden. Den gik som de andre ud til den største af de to Krydsere.

Saa havde vi atter Foden paa et Skibsdæk. Chilenerne modtog os venligt og gæstfrit. Det første, vi fik udleveret, var en stor Bliktallerken, og kort efter kom Kokken og hældte Suppe op til os. Da vi havde spist, fik vi udleveret uldne Tæpper og Tøj. Det var herligt for mig at komme

af med de Klude, jeg havde haft paa, og komme i noget godt varmt og rent Sømandstøj.

Kort efter, at vi var blevet indskibet — det var sket meget hurtigt, da vi jo ikke havde andet end, hvad vi gik og stod i — var de chilenske Krydsere lettet, og da vi var færdige med at spise og var blevet omklædte, laa Mas-a-Tierra allerede langt agterude som en Taagebanke.

Tiden gik hurtigt paa det fremmede Skib, der var betydeligt større end *Dresden*, og inden jeg vidste et Ord af det, var der Skafning igen — Te og dejligt hvidt Brød. Vi stod opstillet i en lang Række og defilerede forbi Kabysen, hvor Kokken rakte Brødet ud til os gennem en Luge. Engang imellem stak han Hovedet ud for at se, hvor mange der var tilbage, men trak det hurtigt tilbage igen. Rækken fik aldrig Ende. Saa snart en havde faaet sit Brød, spiste han det og stillede sig bagerst i Rækken, og paa den Maade fik mange Brød baade to og tre Gange. Det blev langt ud paa Aftenen, inden den sveddryppende Kok eller Bager, hvad han var, kunde standse sin Udde-ling. Jeg fik kun Brød to Gange, men det var, fordi jeg havde det lille Majsbrød i Lommen fra min og Bartsch' Ekspedition som Havegravere.

Jeg stod paa Overdækket og lændede mig til Rælingen, mens jeg lyttede til Musiken, der trængte op fra Officers-messen. Jeg var mæt og glad og havde godt varmt Tøj paa og følte mig for en Gangs Skyld tilfreds med mig selv og hele Verden. I Munden havde jeg en Cigaret, og i Lommen en hel Pakke, som jeg havde faaet af en chilensk Matros. Bartsch kom gaaende med langsomme, slæbende Skridt og mumlede noget om, at jeg skulde gaa nedenunder, men jeg blev staaende. Solen var paa Vej ned i det uendelige Hav, som vi nu havde krydset saa mange Gange, og jeg kom til at tænke paa Solnedgangen ved Santa Maria for et halvt Aar siden omtrent. Derfra van-

drede Tankerne af sig selv ud over de store Lande, til Mexiko, hvor vort Eventyr begyndte i Angst, Uro og Forvirring, til det solvarme Atlanterhav, hvor vi tumlede os de første Uger, og det stormende sydlige Atlanterhav, hvortil vor Rejse saa gik, til Kap Horn, Bjerget i Havet, til Paaskeøen og de store Skibe.

Netop over disse Vande, hvor vi nu sejlede, styrede engang hele Flaaden samlet med Kurs mod Valparaiso. Det var nogle faa Dage før Slaget ved Santa Maria. Nu kom den sidste Rest af Flaaden tilbage ad samme Vej. Ingen af de tyske Skibe, der dengang sejlede sammen, var mere, og over to Tusinde af de Mænd, der levede om Bord paa dem, var døde ved Falkland eller Mas-a-Tierra.

Solen var gaaet ned, og Skumringen sænkede sig over Vandet. Jeg blev staaende ved Rælingen i dybe Tanker, mens Musiken under Dæk faldt ind med en indsmigrende sydlandsk Melodi. Jeg var standset ved Spørgsmaalet: Hvorfor skulde vi reddes, og hvorfor skulde de andre dø. De betalte vort Liv med deres eget. Var vi det store Offer værd?

I Tankerne saá jeg dem dukke op ude paa det mørkende Hav. De kom sejlene lydløst efter os med vaade Flag paa de hældende Master og Vand over Dækket. Deres Sider var brudt af Granaterne og deres Dæk knust af den faldende Ild, Tang flagrede fra deres Rigning og Ræling, Side om Side med SignaLvimplerne og de store Orlogsflag.

Ja, dér kom de allesammen, vore Følgesvende paa Rejsen, Kejserens fredløse Krydsere paa de store Have. De var steget op af Havet ved Falkland for at se, hvorledes vi havde mødt vor Skæbne. Og dér langt ude, men stadig nærmere og nærmere, kom det femte Skib sejlene. Det gik let forbi *Leipzig*, der laa agterst, og indtog sin Plads i Rækken lige efter *Nürnberg* — en Manøvre, som jeg

havde set før — og nu forstod jeg, at det var *Dresden*, vort gamle Skib med gennemhullede Skorstene og knust Stævn og hele Fordækket under Vand. Fra Masten flagrede det hvide Parlamentærflag, men et eller andet Sted i Rigningen foldede det vaade Orlogsflag sig ud. Ja, nu var v. Spees Flaade samlet igen, de laa der allesammen i Række efter *Scharnhorst*, hvor Admiralsvimplen vajede fra Masten. Æren var sket Fyldest, og Fædrelandet havde faaet det fulde Offer. Jeg bøjede mit Hoved for Ofrets Storhed, for Menneskenes grænseløse Trofasthed og Pligtfølelse, og frøs ved at se ind i Dødens og Ødelæggelsens strenge Skønhed.

En Mand lagde Haanden paa min Skulder.

— Kom nu under Dæk, sagde Bartsch, du staar og fryser — dernede er Liv og glade Dage.

Jeg smilede til den lange Danziger, og vi drev langsomt over Dæk ned til Kammeraterne.

Vi sov den Nat paa Dækket, dækket til med dejlige uldne Tæpper og med Himlen og alle dens Stjerner som Tag, og de følgende Dage og Nætter, til vi naaede Land, gik paa samme Maade som den første.

Tre Dage efter at vi var sejlet fra Robinson Crusoes Ø, anløb vi Valparaisos Havn og blev modtaget netop paa samme Maade, som da vi var der efter Slaget ved Santa Maria sammen med *Leipzig*. Byen havde ikke forandret sig, de chilenske Skibe laa endnu paa Rheden, og Havnen var fyldt med Dampere, navnlig tyske, der nu ikke længere kunde gaa ud. Da vi havde ligget ganske kort Tid i Havnen, fik Tyskerne Lov til at komme om Bord, og der kom mindst lige saa mange som efter Slaget ved Santa Maria, men Stemningen var en anden. De spurgte os ud om Falkland og Nedskydningen ved Mas-a-Tierra, og de fortalte os, at vi var det sidste tyske Skib, der var tilbage paa Verdenshavene. *Emden* var forlængst ødelagt,

og *Karlsruhe* med vor gamle Chef om Bord var sporløst forsvundet, *Königsberg* var spærret inde i en afrikansk Flod, og de fleste af Hjælpekrydserne var ogsaa sænket. *Dresden* var Kejserens sidste Kaperkrydser paa de store Have.

En Mand kom hen til mig, lige før de besøgende skulde gaa fra Borde. Jeg havde godt lagt Mærke til ham, og han forekom mig bekendt. Han var sømandsklædt og saá fattig og forhutlet ud — sandsynligvis en Matros fra de oplagte tyske Skibe, tænkte jeg. Uden Indledning sagde han til mig:

— Er du ikke Gæstgiver Støcklers Søn fra Rørkær?

Jo, det var jeg da, og nu kendte jeg ham ogsaa. Det var en af mine Barndomsvenner, Peter Dahl. Han var Student fra Haderslev, og vi havde ofte mødt hinanden paa Gaden, naar han skulde i Skole og jeg til Værkstedet. Nu stod vi her, lige fattige og landflygtige begge to, og havde kun Tid til at veksle et Par Bemærkninger om, hvordan det gik i Hjemmet. Jeg vidste intet, da jeg ikke havde faaet Brev i de sidste 8 Maaneder, og han vidste heller ikke ret meget. Saa blev der raabt: — Alle Besøgende gaar fra Borde! Jeg gav ham en Cigaret af mit sparsomme Forraad, og vi skiltes med et Haandtryk. Han maatte tilbage til den oplagte Damper, hvor han hørte hjemme. Jeg maatte blive paa den chilenske Krydser, der samme Dag lettede og sejlede os til Øen Quiriquina, hvor vi blev internerede til Krigens Ophør.

